ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑι.
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'.

ΤΟΜΟΣ Στ'. | Συνδρομὴ ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἀπριλίου ἑκάστου ἔτους ἐτησία μὲν φρ. χρ. 25 ἑξάμηνος δὲ φρ. χρ. 12½. | ΕΤΟΣ Στ'.
ΑΡΙΘΜ. 23—24 (143—144). | τῇ 1/13. καὶ 15/27. Μαρτίου 1891.

Ο ΝΕΟΣ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ, ΡΟΥΔΙΝΗΣ.

ΚΑΤΑ τὰς τελευταίας ταύτας ἡμέρας συνετελέσθησαν ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ θεάτρου μεγάλαι καὶ σπουδαῖαι μεταβολαί, ἐξ ὧν ἠδύνατό τις νὰ εἰκάσῃ, ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἡ πρὸς ἄλληλα σχέσις τῶν μεγάλων κρατῶν τῆς Εὐρώπης θὰ παράσχῃ οὐσιωδῶς διάφορον τῆς μέχρι τοῦδε ὄψιν. Μία τῶν μεγάλων τούτων πολιτικῶν μεταβολῶν εἶνε καὶ ἡ πτῶσις τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἰταλίας Κρίσπη καὶ ὁ σχηματισμὸς τοῦ νέου ὑπουργείου ὑπὸ τὸν μαρκήσιον Ἀντώνιον Ρουδίνην. Ὁ νέος πρωθυπουργὸς τῆς Ἰταλίας Ρουδίνης (Marchese Antonio Starabba di Rudinì) ἄγει ἤδη τὸ πεντηκοστὸν δεύτερον ἔτος τῆς ἡλικίας του, εἶνε δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1870 ἡγέτης τῆς δεξιᾶς, ἐν τῇ ἰδιότητι δὲ ταύτῃ ὑπεστήριξε καὶ τὸν Κρίσπην. Ὁ Ρουδίνης εἶνε γόνος ἀρχαίας καὶ εὐγενοῦς Σικελικῆς οἰκογενείας, ἐχούσης ἀραβικὴν καταγωγήν, ὡς μαρτυρεῖ καὶ τὸ ἐπώνυμον Starabba. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶνε θυγάτηρ τοῦ πρίγκηπος τοῦ Κασσάρου, τοῦ γνωστοῦ ὑπουργοῦ τοῦ βασιλέως ἀμφοτέρων τῶν Σικελιῶν Φερδινάνδου τοῦ δευτέρου. Ὁ νεαρὸς μαρκήσιος, καίπερ καταγόμενος ἐκ βασιλόφρονος οἰκογενείας, μετέσχεν ὅμως τῆς ἐν Σικελίᾳ ἐπαναστάσεως καὶ ἠγωνίσθη, ὅπως καὶ αὐτὸς ὁ Κρίσπης, ὑπὸ τὸν Γαριβάλδην. Ἐν νεαρᾷ ἤδη ἡλικίᾳ παρουσιάσθη εἰς τὴν πολιτικὴν σκηνήν, καὶ εἰκοσιεπταετὴς μὲν ἐγένετο δήμαρχος τοῦ Πανόρμου, δύο δὲ ἔτη βραδύτερον νομάρχης τῆς Νεαπόλεως. Μετ' οὐ πολὺ ἀνέθηκεν ὁ Μεναβρέας εἰς τὸν τριακονταετῆ ἤδη Σικελὸν πατριώτην τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν, ἣν οὗτος ἐπὶ ἕνα μόνον μῆνα διετήρησε, πεσὼν μετὰ τοῦ ὑπουργείου. — Ἐν τῇ ἐσωτερικῇ πολιτικῇ ὁ νῦν πρωθυπουργὸς τῆς Ἰταλίας ἀνεκήρυξεν ὡς πρόγραμμά του τὴν ἐπίτευξιν ἰσοζυγίου μόνον δι' οἰκονομιῶν, καὶ ἰδίως δι' οἰκονομιῶν ἐπὶ τοῦ στρατιωτικοῦ προϋπολογισμοῦ, ὅστις πρόκειται νὰ ἐλαττωθῇ κατὰ 25 ἑκατομμύρια φράγκα, χωρὶς

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΡΟΥΔΙΝΗΣ.

νὰ διαταραχθῶσιν αἱ βάσεις τῆς στρατιωτικῆς ὀργανώσεως. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικήν, ὁ Ῥουδίνης, ἅμα ἀναλαβὼν τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργείου, ἔσπευσε ν' ἀπευθύνῃ εἰς τοὺς πρεσβευτὰς ἐγκύκλιον τηλεγράφημα ἀγγέλλον ὅτι θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐφαρμόζων τὴν πολιτικὴν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς τηρήσεως τοῦ καθεστῶτος, ἐν ᾗ διορᾷ ἐγγύησιν τῆς ἀσφαλείας τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς ἡσυχίας τῆς Εὐρώπης, θὰ προσπαθήσῃ δὲ νὰ ἑδραιώσῃ τὰς πρὸς πάσας τὰς δυνάμεις ὑφισταμένας ἀγαθὰς σχέσεις.

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΝ ΤΑΙΣ ΑΡΧΑΙΑΙΣ ΑΘΗΝΑΙΣ.

Θὰ προσπαθήσω νὰ περιγράψω εἰς τὰς εὐγενεῖς ἀναγνωστρίας μου ὅσον τὸ δυνατὸν συντομώτερον τὴν τύχην, τὸν βίον, τὸν χαρακτῆρα, οὐχὶ μιᾶς ὡρισμένης ἀλλὰ τῆς γυναικὸς ἐν γένει ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις.

Ἐν τῇ περιγραφῇ ταύτῃ, λαμβάνω ὑπ' ὄψει μίαν μόνην ἐποχήν, τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀθηνῶν. Τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῷ τὸν γιγαντώδη ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Περσίαν, ᾧ ἐπηκολούθησεν ὁ πόλεμος, καθ' ὃν Ἕλληνες ἐμάχοντο πρὸς Ἕλληνας, ἡ ἰωνικὴ φυλὴ πρὸς τὴν δωρικήν, οἱ δημοκρατικοὶ πρὸς τοὺς ἀριστοκρατικούς, μέχρις οὗ ἐπὶ τέλους ἡ ἀρχαία ἐλευθέρα Ἑλλὰς ὑπετάγη εἰς τὸν Μακεδόνα κοσμοκράτορα. Καὶ πρὸ τῶν χρόνων τούτων καὶ μετ' αὐτοὺς ἡ θέσις τῆς Ἑλληνίδος γυναικὸς ἦτο διάφορος, ἀλλὰ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀθηνῶν ἦτο ἡ πασῶν ταπεινοτάτη.

Ἡ Ἀθηναία κόρη διήρχετο τὰ ἔτη τῆς νεότητος μέχρι τῆς ὑπανδρείας αὐτῆς ἐν τῷ γυναικῶνι, ἀπὸ τοῦ ἐκτὸς τῆς οἰκίας κόσμου ἐντελῶς ἀποκεκλεισμένη. Οὐδέποτε εἰς τὸ ἄδυτον τοῦτο ἠδύνατο νὰ εἰσδύσῃ ξένος τις, σπανιώτατα δὲ καὶ αὐτὴ ἡ κόρη κατέλειπε τὴν κατοικίαν της, διὰ βραχύτατον μόνον χρόνον. Ἐνωρὶς ἐμάνθανε νὰ νήθῃ καὶ νὰ ὑφαίνῃ, εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι εἰς τὰς ἐργασίας ταύτας αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες εἶχον ἀποκτήσῃ ἔξοχον ἱκανότητα. Ἐμάνθανον πρὸς τούτοις καὶ ὀλίγην ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, σπανίως δὲ καί τι πλέον. Ἡ μονοτονία τοῦ βίου διεκόπτετο ἐνίοτε ὑπὸ τῶν θρησκευτικῶν ἑορτῶν, εἰς τὰς ὁποίας αἱ Ἀθηναῖαι νεάνιδες εἶχον τὴν ἄδειαν νὰ λαμβάνωσι μέρος. Καθ' ἑκάστην τετραετίαν ἑωρτάζετο ἐν Ἀθήναις ἡ πρὸς τιμὴν τῆς πολιούχου Ἀθηνᾶς ἑορτή, τῆς προστάτιδος τῆς πόλεως. Ἐπιφανεῖς παρθένοι ὕφαινον καὶ ἔπλεκον νέαν ἐσθῆτα διὰ τὸ ἄγαλμα τῆς θεᾶς, καὶ ἔφερον αὐτὴν ἐν μεγαλοπρεπεῖ πομπῇ εἰς τὸν ναόν. Ἐπ' ἴσης μεγάλη ἐθεωρεῖτο ἡ τιμὴ τοῦ συγκαταλέγεσθαι εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν «κανηφόρων», ἤτοι τῶν ἐπὶ ἐπὶ κάλλει διαπρεπουσῶν νεανίδων, αἵτινες ἔφερον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κάνιστρα πλήρη ἱερῶν σκευῶν καὶ ἀπετέλουν ἓν μέρος τῆς ὅλης πομπῆς.

Οὐ μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν ὑπῆρχε ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ὅπου ἡ θεὰ αὕτη ἐλατρεύετο δι' ἰδιορρύθμου τινὸς ἐθίμου. Πάντα τὰ κοράσια τῆς Ἀττικῆς ἀπὸ τοῦ πέμπτου μέχρι τοῦ δεκάτου ἔτους τῆς ἡλικίας των ἀφιεροῦντο εἰς τὴν Ἄρτεμιν. Καθ' ἑκάστην πενταετίαν ἑωρτάζετο μεγάλη ἑορτή, καθ' ἣν τὰ κοράσια περιβεβλημένα κροκοβαφῆ ἱμάτια καὶ συνοδευόμενα ὑπὸ τῶν μητέρων αὐτῶν ἤρχοντο ἐν πομπῇ καὶ παρατάξει εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος καὶ διὰ μυστικῶν τελετῶν ἐλαμβάνοντο ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς θεᾶς.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ἐφ' ὃν τὰ κοράσια διετέλουν ἀφιερωμένα εἰς τὴν Ἄρτεμιν, δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπανδρευθῶσι· ἀλλ' ἂν ὁ χρόνος τῆς προσκαίρου ταύτης ἀφιερώσεως συνεπληροῦτο ἀρκούντως ἐνωρίς, ἠδύνατο ἡ κόρη νὰ ὑπανδρευθῇ καὶ πρὸ τοῦ δεκάτου πέμπτου ἔτους τῆς ἡλικίας της. Εἶνε εὐνόητον ὅτι, ὑφ' οὓς ὅρους συνήπτοντο τὰ συνοικέσια ταῦτα, περὶ ἔρωτος οὐδεὶς λόγος δύναται νὰ γείνῃ· ὁ ἀνὴρ ἐνυμφεύετο ἐκ καθήκοντος, καὶ εἰς τὴν ἐκλογήν του ὡδηγεῖτο ὑπὸ τοῦ συμφέροντος· ἡ κόρη ὑπανδρεύετο οὐχὶ κατὰ τὴν θέλησίν της, ἀλλὰ κατὰ τὴν αὐθαιρεσίαν τοῦ πατρὸς ἢ τῶν ἄλλων συγγενῶν της. Ὁ πατὴρ ἔδιδε τὴν κόρην του εἰς γάμον εἰς ὅν τινα ἤθελε, ἠδύνατο δὲ καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του διὰ διαθήκης νὰ ὁρίσῃ ὅπως ἤθελε τὴν τύχην τῆς θυγατρός του. Ἂν ὁ πατὴρ ἀπέθνησκε πρὶν ἢ διαθέσῃ τὴν θυγατέρα του, ὤφειλεν ὁ ἀδελφὸς νὰ τὴν προικίσῃ καὶ νὰ τὴν ὑπανδρεύσῃ. Μὴ ὑπάρχοντος ἀδελφοῦ, ὤφειλεν ὁ πλησιέστατος ἐξ αἵματος συγγενὴς νὰ ζητήσῃ τὴν ὀρφανὴν καὶ νὰ τὴν νυμφευθῇ αὐτὸς ὁ ἴδιος. Ἂν ἡ κόρη ἦτο κληρονόμος μεγάλης περιουσίας καὶ παρουσιάζοντο πολλοὶ πλησιέστατοι συγγενεῖς ὡς μνηστῆρες, τότε ἔκρινεν ὁ δικαστὴς εἰς ποῖον ὤφειλε νὰ δοθῇ ἡ πλουσία νύμφη. Ἂν ἡ ὀρφανὴ κόρη ἦτο πτωχή, ἢ ἂν ἡ κληρονομία αὐτῆς ἦτο βεβαρυμένη μὲ χρέη, οὕτως ὥστε ὁ πλησιέστατος συγγενὴς δὲν ἐπεθύμει νὰ τὴν νυμφευθῇ, τότε ὑπεχρεοῦτο ὁ συγγενὴς οὗτος νὰ ζητήσῃ διὰ τὴν κόρην ἄλλον ἄνδρα καὶ ἀναλόγως πρὸς τὴν περιουσίαν του νὰ προικίσῃ αὐτήν. Συνέβαινεν ἐνίοτε ὥστε ἡ κόρη νὰ μὴ ἔχῃ κανένα ἐξ αἵματος συγγενῆ ἄρρενα· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐδίδετο αὐτῇ προῖξ ἐκ τοῦ δημοσίου, ὁ δὲ ἄρχων ἐφρόντιζε νὰ εὕρῃ δι' αὐτὴν κηδεμόνα ἢ σύζυγον. Γάμος, εἰς ὃν ἡ γυνὴ δὲν ἔφερε προῖκα, ἠδύνατο εὐκόλως νὰ διαλυθῇ.

Τὸ μέγεθος τῆς προικὸς ὡρίζετο κατὰ τὴν τελετὴν τῶν ἀρραβώνων (τὰ λεγόμενα τότε «κατεγγυητικά»), ἡ ὁποία τελετὴ ἦτο ἀπαραίτητος πρὸς σύναψιν νομίμου γάμου. Πρὸ τῆς ἀρραβωνίσεως οἱ μελλόνυμφοι οὐδέποτε εἶχον ἰδῇ ἀλλήλους, καὶ κατὰ τὰς ἀκολούθους δὲ ἡμέρας, μεμνηστευμένοι ἤδη ὄντες, οὐδέποτε συνηντῶντο μόνοι.

Ἐν χαρμοσύνῳ ἑορτῇ, μετὰ πολλῶν θρησκευτικῶν τύπων, ἐτελοῦντο οἱ γάμοι. Εἶνε ἑσπέρα. Ἡ ἑορτὴ τῶν γάμων ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης πλησιάζει εἰς τὸ τέλος της. Ἔξω τῆς οἰκίας, κεκοσμημένης μὲ στεφάνους καὶ δέσμας ἀνθέων, μὲ κλάδους ἐλαίας καὶ δάφνης, περιμένει μία ἅμαξα. Ἡ νύμφη ἐπιβαίνει τῆς ἁμάξης,

καὶ ἀμφοτέρωθεν τῆς νύμφης τοποθετοῦνται ὁ γαμβρὸς καὶ ὁ ἄριστος τῶν φίλων του, ὁ νυμφαγωγός. Ἡ μήτηρ τῆς νύμφης ἀνάπτει τὰς γαμηλίους δᾷδας ἐκ τοῦ πυρὸς τῆς ἑστίας καὶ εἶτα ἀκολουθεῖ τὴν ἅμαξαν. Οἱ λοιποὶ ξένοι ἀκολουθοῦσιν ὡσαύτως κρατοῦντές ἀνημμένας δᾷδας καὶ κεκοσμημένοι τὰς κεφαλὰς μὲ στεφάνους. Μὲ ἀλαλαγμοὺς χαρᾶς, ὑπὸ τοὺς ἁρμονικοὺς ἤχους τῶν αὐλῶν καὶ τῆς λύρας, οἵτινες συνοδεύουσι τὸν ἀδόμενον ὑμέναιον, κινεῖται ὅλη ἡ πομπὴ κατευθυνομένη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ. Τὸ νεαρὸν ζεῦγος καταβαίνει ἐκ τῆς ἁμάξης· παρὰ τῇ θύρᾳ ἵσταται ἤδη ἡ μήτηρ τοῦ γαμβροῦ, περιμένουσα τοὺς προσφιλεῖς νεονύμφους· ἡ νέα δέσποινα εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ βροχὴ γλυκισμάτων, καρπῶν καὶ νομισμάτων πίπτει ἐπ' αὐτῆς, ὡς σύμβολον τῆς ἀφθονίας καὶ τοῦ ὄλβου.

Ὁ βίος τῆς ἀθηναίας γυναικὸς, ἐγγάμου ἤδη οὔσης, μεταβάλλεται ὑπο πολλὰς ἐπόψεις· ἡ νεαρὰ οἰκοδέσποινα ἀπολαύει ἤδη πλείονος ἐλευθερίας, ἀλλ' ἔχει συγχρόνως καὶ περισσοτέρας ἀσχολίας καὶ περισσοτέρας ὑποχρεώσεις νὰ ἐκτελῇ· ἔχει ἀκόμη πολὺ ὀλίγην πεῖραν, διότι ἐν τῇ νεανικῇ αὐτῆς ἡλικίᾳ οὐδὲν εἶδεν, οὐδὲν ἤκουσε καὶ οὐδέποτε ἐδιδάχθη νὰ παρατηρῇ τι μετ' ἐνδιαφέροντος. Μόνον νὰ νήθῃ καὶ νὰ ὑφαίνῃ ἐπίσταται καλῶς, ἔμαθε δὲ πρὸς τούτοις ἐν τῷ οἴκῳ πῶς ἐπιβάλλεται εἰς τὰς δούλας τὸ ὡρισμένον δι' ἑκάστην ἡμέραν ποσὸν ἐργασίας. Αὐταὶ σχεδὸν εἶναι ὅλαι αἱ πρακτικαὶ γνώσεις τῆς νεαρᾶς οἰκοδεσποίνης, ἥτις τώρα ἔχει τὴν διοίκησιν ὅλου τοῦ οἴκου, τὴν ἐπίβλεψιν παντὸς ὅ,τι εὑρίσκεται ἐν αὐτῷ, τῶν σκευῶν, τῶν ἐνδυμάτων, τοῦ ἐλαίου, τοῦ οἴνου, τοῦ σίτου κτλ., κρατεῖ τοὺς λογαριασμοὺς τῶν καθημερινῶν ἐξόδων, παρέχει τὸ ὡρισμένον ποσὸν τῶν ζωοτροφιῶν δι' ἑκάστην ἡμέραν, φυλάττουσα τὰς λοιπὰς διὰ τὸ μέλλον ἐν τῇ ἀποθήκῃ. Διὰ τοῦτο ἡ οἰκοδέσποινα κρατεῖ πάντοτε τὰς κλεῖδας τοῦ ταμευτηρίου, οἵτινες εἶνε τὸ σύμβολον καὶ τὸ τιμητικὸν γνώρισμα τῆς ἑλληνίδος οἰκοδεσποίνης. Πρὸς τούτοις ἀσχολεῖται καὶ ἐν τῷ μαγειρείῳ, διότι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀθηνῶν δὲν ὑπῆρχον μάγειροι, οὐδὲ εἰς τὰς πλουσίας καὶ ἐπιφανεῖς οἰκογενείας. Εἰς ἐκτάκτους μόνον περιστάσεις προσελαμβάνετο ἐκ τῆς ἀγορᾶς μισθωτὸς μάγειρος. Αἱ ἐπιπονώτεραι καὶ βαρύτεραι ἐργασίαι τοῦ μαγειρείου ἐκτελοῦνται φυσικῷ τῷ λόγῳ ὑπὸ τῶν ὑπηρετριῶν. Ἑτέρα σπουδαία ὑποχρέωσις τῆς οἰκοδεσποίνης ἦτο καὶ ἡ νοσήλευσις τῶν ἐν τῷ οἴκῳ ἀρρώστων, ὄχι μόνον τῶν ἐλευθέρων μελῶν τῆς οἰκογενείας ἀλλὰ καὶ τῶν δούλων, τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ καὶ ἡ ὑγεία εἶχε μεγάλην ἀξίαν· ὁ θάνατος ἑνὸς δούλου ἦτο μεγάλη οἰκονομικὴ ζημία.

Ἐνῷ ἡ Ἀθηναία, ἀνύπανδρος ἔτι οὖσα διῆγε τὸν μονότονον αὐτῆς βίον ἐν τῷ γυναικωνίτῃ, ὑπανδρευομένη ἀνῆκε πλέον εἰς ὅλον τὸν οἶκον, εἶχε μικράν τινα ἀνεξαρτησίαν καὶ κῦρος. Ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἀνδρὸς καὶ πρὸ πάντων ἡ περιουσία του ὥριζον τὴν θέσιν τῆς γυναικός. Ἡ ἔγγαμος γυνὴ δὲν ἦτο πλέον τόσον αὐστηρῶς δεσμευμένη εἰς τὴν οἰκίαν, ὅσον ἡ ἄγαμος νεᾶνις, ἥτις ὡς εἴπομεν διῆγε τὸν μονότονον βίον της κεκλεισμένη ἐντὸς τῶν τεσσάρων τοίχων τοῦ γυναικῶνος. Ἡ σύζυγος εὐπατρίδου ἢ πλουσίου τινὸς ἐμπόρου ἠδύνατο νὰ μένῃ περισσότερον ἐν τῷ οἴκῳ, παρὰ ἡ οἰκοδέσποινα ταπεινοτέρας τινὸς καὶ ὀλιγώτερον εὐπόρου οἰκογενείας. Αὕτη ἠναγκάζετο ὑπὸ τῶν οἰκογενειακῶν ἀναγκῶν καὶ φροντίδων νὰ ἐξέρχεται περισσότερον· αἱ πτωχότεραι μάλιστα γυναῖκες τοῦ λαοῦ ἠναγκάζοντο νὰ πηγαίνωσι καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ νὰ ἀγοράζωσι τὰ ἀναγκαῖα, ἐνῷ ἐν ταῖς εὐποροτέραις οἰκογενείαις ἐφρόντιζον περὶ των τοιούτων αἱ δοῦλαι. Ἐνίοτε μάλιστα καὶ ἐμπορεύοντο αἱ γυναῖκες τοῦ λαοῦ· ἀνθῆ καὶ στέφανοι ἐπωλοῦντο πάντοτε ὑπὸ γυναικῶν· ὡσαύτως ἀναφέρονται συχνάκις γυναῖκες λαχανοπώλιδες καὶ ἄλλαι μετερχόμεναι ἐμπόριον νημάτων καὶ μαλλοῦ· αἱ ταπεινότατα τούτων φαίνεται νὰ ἦσαν αἱ ἀρτοπώλιδες. Ἀλλ' εἰς τὰ ἔργα ταῦτα ἠναγκάζοντο αἱ γυναῖκες μόνον ὑπὸ τῆς πενίας, ἡ δὲ κοινὴ γνώμη ἦτο ἐναντίον τῆς ἐλευθερίας ταύτης.

Πόσον δυσαρέστως εἰργάζοντο αἱ γυναῖκες πρὸς πορισμὸν χρημάτων καὶ πόσον ἐξευτελιστικὸν ἐθεώρουν τὸ ἐμπόριον ὡς θέτον αὐτὰς εἰς ἴσην μοῖραν πρὸς τοὺς δούλους, ἀποδεικνύει πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ ἑξῆς διήγησις. Ὅτε οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκυρίευσαν τὰς Ἀθήνας καὶ ἵδρυσαν ἐνταῦθα τὴν ἀρχὴν τῶν τεσσαράκοντα, ἐπολιορκήθησαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων οἵτινες εἶχον καταλάβῃ τὸν Πειραιᾶ. Πολλοὶ ἐλεύθεροι ἄνδρες κατέλιπον τὰς Ἀθήνας καὶ ἠνώθησαν μὲ τοὺς πολιορκητάς, τοιουτοτρόπως δὲ ἐγκατελείφθησαν πολλαὶ γυναῖκες ἐν Ἀθήναις. Αἱ ἀδελφαί, ἀνεψιαὶ καὶ ἄλλαι συγγενεῖς Ἀριστάρχου τινὸς εἶχον καταφύγῃ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Ἡ μικρὰ περιουσία του καὶ ἡ δυσμένεια τῶν καιρῶν δὲν ἐπέτρεπον αὐτῷ νὰ συντηρῇ ὅλας αὐτὰς τὰς γυναῖκας. Βλέπων αὐτὰς ἐν ἀπορίᾳ, ἦλθε πρὸς τὸν Σωκράτη ζητῶν τὴν συμβουλήν του.

«Φαίνεσαι, Ἀρίσταρχε» εἶπεν ὁ Σωκράτης, «ὡς νὰ ἔχῃς βάρος τι εἰς τὴν καρδίαν σου· πρέπει δὲ τὸ βάρος νὰ μεταδίδεται καὶ εἰς τοὺς φίλους· ἴσως καὶ ἡμεῖς θὰ δυνηθῶμεν πως νὰ σὲ ἐλαφρύνωμεν.» — «Ναί, τῇ ἀληθείᾳ, ἀπήντησεν ὁ Ἀρίσταρχος, εὑρίσκομαι πραγματικῶς εἰς μεγάλην στενοχωρίαν· διότι, ἀφοῦ ἐστασίασεν ἡ πόλις καὶ κατέφυγον πολλοὶ εἰς τὸν Πειραιᾶ, συνῆλθον πρὸς ἐμὲ ἐγκαταλελειμμέναι ἀδελφαὶ καὶ ἀδελφιδαῖ καὶ ἀνεψιαὶ τοσαῦται, ὥστε εὑρίσκονται ἐν τῇ οἰκίᾳ μου τώρα δεκατέσσαρες ἄνθρωποι ἐλεύθεροι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Δεν ἀπολαμβάνομεν δὲ οὔτε ἐκ τῶν κτημάτων τίποτε, διότι κατέχονται ὑπὸ τῶν ἐναντίων, οὔτε ἐκ τῶν οἰκιῶν, διότι ἐπικρατεῖ ὀλιγανθρωπία ἐν τῇ πόλει· τὰ ἔπιπλα κανεὶς δὲν ἀγοράζει, οὔτε νὰ δανεισθῶμεν εὑρίσκομεν ἀπὸ κανὲν μέρος, ἀλλ' εὐκολώτερον μοῦ φαίνεται ὅτι εἶνε νὰ εὕρῃ τις χρήματα ζητῶν ἐν τῇ ὁδῷ, παρὰ νὰ λάβῃ δανεικά. Καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν εἶνε δύσκολον νὰ μένῃ τις ἀπαθὴς καὶ ἥσυχος ἐνῷ βλέπει τοὺς συγγενεῖς του πάσχοντας καὶ ἀπολλυμένους, ἀφ' ἑτέρου δὲ πάλιν εἶνε ἀδύνατον νὰ διατρέφῃ τις τοσούτους ἀνθρώπους, εἰς τοιαύτην κατάστασιν πραγμάτων.»

«Καὶ διατί ἀράγε» εἶπεν ὁ Σωκράτης, «ὁ μὲν ἐργοστασιάρχης Κεράμων ὅστις διατηρεῖ πολλοὺς ἀνθρώπους, ὄχι μόνον δι' αὐτοὺς καὶ διὰ τὸν ἑαυτόν του ἀπολαμβάνει τὰ ἀναγκαῖα ἀλλὰ καὶ κερδίζει τόσα χρήματα ὥστε εἶνε πλούσιος, σὺ δὲ ἔχων ὡσαύτως πολλοὺς ἀνθρώπους φοβεῖσαι μήπως ἀποθάνητε ὅλοι ὑπὸ τῆς πείνης;»

«Ναί, ἀλλ' ἐκεῖνος τρέφει δούλους, ἐγὼ δὲ ἐλευθέρους», ἀπήντησεν ὁ Ἀρίσταρχος.

«Καὶ δὲν εἶνε αἰσχρόν» εἶπεν ὁ Σωκράτης «οἱ μὲν δοῦλοι νὰ εὐποροῦσιν, οἱ δὲ ἐλεύθεροι νὰ πεινῶσι;»

«Ναί» εἶπεν ὁ Ἀρίσταρχος «ἐκεῖνοι εὐποροῦσι διότι εἶναι τεχνῖται, ἀλλ' οἱ ἰδικοί μου συγγενεῖς εἶναι ἐλευθερίως πεπαιδευμένοι.»

Ὁ Σωκράτης διὰ τῆς συνήθους αὐτῷ διαλεκτικῆς μεθόδου πείθει τὸν Ἀρίσταρχον, ὅτι δὲν εἶναι καθόλου αἰσχρὸν πρᾶγμα διὰ τὰς συγγενεῖς αὐτοῦ ἐλευθέρας γυναῖκας ἡ χάριν πορισμοῦ τῶν ἐπιτηδείων ἐξάσκησις τῶν ἐπιτηδευμάτων, τὰ ὁποῖα ἔμαθον. Ἐγνώριζον δὲ αἱ συγγενεῖς τοῦ Ἀριστάρχου, ὅπως καὶ ὅλαι αἱ γυναῖκες, νὰ παρασκευάζωσιν ἄλφιτα, ἄρτους, νὰ νήθωσι, νὰ κατασκευάζωσιν ἱμάτια ἀνδρεῖα τε καὶ γυναικεῖα, καὶ χιτωνίσκους καὶ χλαμύδας καὶ ἐξωμίδας. «Καὶ δὲν εἰξεύρεις, λέγει, ὅτι ἀπὸ μόνης τῆς ἀλφιτοποιίας ὁ Ναυσικύδης ὄχι μόνον τὸν ἑαυτόν του καὶ τοὺς οἰκέτας τρέφει, ἀλλὰ καὶ χοίρους πολλοὺς καὶ βοῦς, καὶ κερδίζει τόσα ὥστε καὶ εἰς τὴν πόλιν παρέχει ἐξ ἰδίων πολλὰς ὑπηρεσίας; ἀπὸ δὲ τῆς ἀρτοποιίας ὁ Κύρηβος τὴν τε οἰκίαν πᾶσαν διατρέφει καὶ ζῇ δαψιλῶς. Δημέας δὲ ὁ Κολλυτεὺς ἀπὸ χλαμυδουργίας, Μένων δὲ ἀπὸ χλανιδοποιίας, Μεγαρέων δὲ οἱ πλεῖστοι ἀπὸ ἐξωμιδοποιίας διατρέφονται.» Ἀλλ' ὁ Ἀρίσταρχος δὲν πείθεται εἰσέτι καὶ ἐπαναλαμβάνει δι' ἄλλων λέξεων τὴν προτέραν του ἀπάντησιν, λέγων ὅτι οὗτοι μὲν ἀγοράζουσι βαρβάρους ἀνθρώπους καὶ ἀναγκάζουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐργασίαν, ἐνῷ αὐτὸς ἔχει ἀνθρώπους ἐλευθέρους καὶ μάλιστα συγγενεῖς. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὁ Σωκράτης καταπείθει αὐτὸν, λέγων ὅτι ἡ ἐργασία, ἡ ἔντιμος ἐργασία, εἶνε καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐλευθέρας γυναῖκας πρεπωδεστέρα τῆς ἀργίας, καὶ ἐν τέλει λέγει «εἰ μὲν τοίνυν αἰσχρόν τι ἔμελλον ἐργάσασθαι, θάνατον ἀντ' αὐτοῦ προαιρετέον ἦν· νῦν δὲ, ἃ μὲν δοκεῖ κάλλιστα καὶ πρεπωδέστερα γυναικὶ εἶναι, ἐπίστανται, ὡς ἔοικε· πάντες δέ, ἃ ἐπίστανται, ῥᾷστα τε καὶ τάχιστα καὶ κάλλιστα καὶ ἥδιστα ἐργάζονται· μή οὖν ὄκνει ταῦτα εἰσηγεῖσθαι αὐταῖς, ἃ σοί τε λυσιτελεῖ κἀκείναις, καί, ὡς εἰκὸς, ἡδέως ὑπακούσονται.»

Ὁ Ἀρίσταρχος πεισθεὶς διὰ τῶν λαμπρῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Σωκράτους ἠσπάσατο καὶ ἐφήρμοσε τὴν συμβουλὴν αὐτοῦ, καὶ τῇ ἀληθείᾳ δὲν μετενόησε, διότι ἔκτοτε αἱ γυναῖκες «ἐργαζόμεναι μὲν ἡρίστων, ἐργασάμεναι δὲ ἐδείπνουν, ἱλαραὶ δὲ ἀντὶ σκυθρωπῶν ἦσαν· καὶ ἀντὶ ὑφορωμένων ἑαυτὰς, ἡδέως ἀλλήλας ἑώρων καὶ αἱ μὲν ὡς κηδεμόνα ἐφίλουν, ὁ δὲ ὡς ὠφελίμους ἠγάπα.»

«ΑΡΟΝ, ΑΡΟΝ, ΣΤΑΥΡΩΣΟΝ ΑΥΤΟΝ.»

Εἰκὼν ὑπὸ Charles Berlat.

Πολὺ θλιβερώτερον ἦτο διὰ μίαν ἐλευθέραν πολίτιδα, ὅταν ἦτο ἠναγκασμένη νὰ ἐμπορεύηται ἐν τῇ ἀγορᾷ.

Ὡς εἴδομεν, ἡ γυνὴ εἶχε συνήθως τὸν κύκλον τῆς ἐνεργείας της ἐν τῷ οἴκῳ. Εἰς τὴν ἀγωγὴν τῶν τέκνων της πολὺ ὀλίγην ἐπιμέλειαν ἠδύνατο ν' ἀφιερόνῃ. Συνήθως τὰ παιδία ἐνεπιστεύετο ἡ μήτηρ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη εἰς μίαν τροφόν. Μία ξένη λοιπὸν γυνὴ παρενέβαινε μεταξὺ τῆς μητρὸς καὶ τῶν τέκνων, ἥτις μάλιστα δὲν ἀπέβαλλε τόσον ταχέως τὴν ἐπὶ τῶν παιδίων ἐπιρροήν της, καθότι ὡς ἔμπιστος οἰκέτις κατέχει ἐν τῇ οἰκογενείᾳ σπουδαίαν θέσιν. Ὅταν τὰ παιδία αὐξηθῶσιν, ἡ μήτηρ δὲν ἔχει ἱκανὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, ὅπως μορφώσῃ τὸν νοῦν των. Οἱ παῖδες μετ' οὐ πολὺ στέλλονται εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τίθενται ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν ἑνὸς ἀκαταλλήλου δι' ἄλλας οἰκιακὰς ἐργασίας δούλου. Τὰς θυγατέρας αὐτῆς ἡ μήτηρ δὲν εἰξεύρει ἄλλο νὰ διδάξῃ εἰ μὴ νὰ νήθωσι καὶ νὰ ὑφαίνωσι. Ὅταν πρόκηται νὰ ὑπανδρευθῶσιν, ἡ μήτηρ δὲν ἐρωτᾶται, ὅπως δὲν ἠρωτήθη ὅτε καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία ἐπρόκειτο νὰ ὑπανδρευθῇ.

Ἡ μόνη διακοπὴ τῆς μονοτονίας τοῦ βίου τῶν γυναικῶν ἦσαν αἱ ἐπισκέψεις τὰς ὁποίας ἔκαμνον πρὸς ἀλλήλας, ἢ αἱ διάφοροι θρησκευτικαὶ ἑορταί, τὰς ὁποίας εἴτε μόναι μετ' ἀλλήλων εἴτε μετὰ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν ἑώρταζον. Πολλαὶ ἐκ τῶν ἑορτῶν τούτων ἦσαν διὰ τὰς γυναῖκας ὅλων τῶν κοινωνικῶν τάξεων καταλληλότατα εὐκαιρίαι διὰ νὰ φανερόνωνται εἰς τὸ δημόσιον. Εἰς τὰς κηδείας ἠκολούθουν τὴν πομπήν· ὡσαύτως ἐλάμβανον μέρος εἰς τὰς τελετὰς δι' ὧν ἡ πολιτεία προσέφερε τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς τοὺς ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης πεσόντας. Αἱ Ἀθηναῖαι γυναῖκες δὲν προσήρχοντο εἰς τὰς μεγάλας πανελληνίους ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις· ἠδύναντο ὅμως νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰς δραματικὰς παραστάσεις ἐν τῷ θεάτρῳ, τοὐλάχιστον εἰς τὰς τῶν τραγῳδιῶν.

Αἱ μεγάλαι θρησκευτικαὶ ἑορταί, εἰς τὰς ὁποίας ἐλάμβανον μέρος αἱ Ἀθηναῖαι, ἦσαν τὰ Παναθήναια, τὰ ὁποῖα καὶ νεάνιδες οὖσαι ἑώρταζον ὡς κανηφόροι. Ἡ ἑορτὴ τῶν θεσμοφορίων διήρκει πέντε ἡμέρας καὶ ἐπανηγυρί-

ζετο ἀποκλειστικῶς ὑπὸ γυναικῶν· ἀπηγορεύετο μάλιστα ἐπὶ ποινῇ θανάτου ἡ παρουσία τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· καθαρμοί, θυσίαι, νηστεῖαι, εὔθυμοι ἀστεϊσμοὶ καὶ χοροὶ διεδέχοντο ἄλληλα κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν θεσμοφορίων. Τὰ Ἐλευσίνια ἐτελοῦντο μόνον ὑπὸ τῶν μεμυημένων, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

Ο γάμος διελύετο διὰ διαζυγίου ἢ διὰ τοῦ θανάτου ἑνὸς τῶν συζύγων. Ὁ Ἀθηναῖος ἐνυμφεύετο μόνον ἐκ καθήκοντος. Ἡ γυνή, ἥτις προσεφέρετο αὐτῷ ὑπὸ τῆς τύχης, χωρὶς νὰ τὴν γνωρίζῃ, εἶχεν ἴσως χαρακτῆρα διάφορον καὶ ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸν ἰδικόν του. Τότε ὁ ἀνὴρ προέβαινε μετ' οὐ πολὺ εἰς διαζύγιον. Ὁ πλησιέστατος ἐξ αἵματος συγγενὴς καὶ κληρονόμος μιᾶς ὀρφανῆς ἠδύνατο κατὰ τὸν νόμον νὰ τὴν ἀπαιτήσῃ ὡς σύζυγόν του, ἂν ὑπάνδρευεν εἰς ἄλλον τινὰ τὴν ἰδικήν του σύζυγον. Αν ἡ ὀρφανὴ αὕτη ἦτο πλουσία κληρονόμος, τότε ἡ τύχη τῆς πρώτης γυναικὸς ἀπεφασίζετο. Καὶ ἡ γυνὴ εἶχεν ὡσαύτως τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ τὸ διαζύγιον, ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο ὑπῆρχε μᾶλλον ἐν τῇ θεωρίᾳ ἢ ἐν τῇ πράξει. Ἡ γυνὴ ὤφειλεν αὐτοπροσώπως νὰ ὑποβάλῃ ἔγγραφον τὴν αἴτησίν της, πρὸς τοῦτο δὲ εὕρισκε πολλάκις πολλὰ καὶ διάφορα προσκόμματα. Ἡ Ἱππαρέτη ἦτο ἡ ἐνάρετος σύζυγος τοῦ Ἀλκιβιάδου· ἠγάπα τὸν σύζυγόν της, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ ἀτάκτου βίου του ἠσθάνετο ἑαυτὴν δυστυχῆ. Κατέλιπε λοιπὸν τὴν συζυγικὴν οἰκίαν καὶ ἐζήτησε καταφυγὴν παρὰ τῷ ἀδελφῷ της. Ὁ Ἀλκιβιάδης ὀλίγον ἐφρόντιζε περὶ τούτου καὶ ἐξηκολούθησε τὸν ἄτακτον βίον του. Ἡ γυνή του ἐπὶ τέλους ἀπεφάσισε νὰ ζητήσῃ διαζύγιον καὶ ἐπορεύετο ἤδη πρὸς τὴν ἁρμοδίαν ἀρχήν, ὅτε ὁ Ἀλκιβιάδης συνήντησεν αὐτὴν καθ' ὁδόν. Ὑπώπτευσε τὸν σκοπόν της καὶ ἔσυρε τὴν δυστυχῆ διὰ τῆς βίας ὀπίσω εἰς τὴν κατοικίαν του, χωρὶς κανεὶς νὰ τολμήσῃ νὰ ἐξαναστῇ κατὰ τῆς τοιαύτης συμπεριφορᾶς του. Ἠναγκάσθη λοιπὸν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ σχέδιόν της περὶ διαζυγίου καὶ ἔμεινε παρὰ τῷ Ἀλκιβιάδῃ μέχρι τοῦ μετ' ὀλίγον ἐπελθόντος θανάτου του.

Ἓν μόνον πρᾶγμα ἐπροστάτευε καὶ προεφύλαττε τὴν γυναῖκα ἀπὸ τῆς ὑπερβολικῆς αὐθαιρεσίας τοῦ ἀνδρός: ἡ προίξ, ἥτις, ἂν ἡ γυνὴ ἀπεπέμπετο ὑπὸ τοῦ ἀνδρός, ὤφειλε ν' ἀποδοθῇ εἰς τὴν οἰκογένειαν τῆς ἀποπεμφθείσης· καὶ βεβαίως ὁ φόβος τῆς πενίας θὰ ἀπέτρεπεν ἴσως πολλοὺς Ἀθηναίους τοῦ νὰ ἀποπέμψωσι τὰς συζύγους των. Εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν ἐπιστρέφουσα ἡ γυνὴ ὑπανδρεύετο ἐκ νέου εἰς ἄλλον, ἐννοεῖται δὲ ὅτι καὶ ἡ προτέρα θέσις της κατελαμβάνετο ὑπὸ ἄλλης, διότι ὁ ἀνὴρ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ἐβράδυνε ποτὲ νὰ δώσῃ εἰς τὰ τέκνα του μητρυιάν.

Ἡ γυνή, ἀποθνήσκοντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἐπέστρεφε πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῆς, καὶ τότε ἠδύνατο ν' ἀναγκασθῇ ὑπὸ τοῦ πατρὸς πρὸς δεύτερον γάμον. Συνέβαινε μάλιστα ἐνίοτε, ὁ ἀνὴρ νὰ καταλίπῃ διὰ διαθήκης εἰς ἄλλον τὴν χήραν αὐτοῦ. Διὰ τοιαύτην γυναῖκα λοιπὸν ἡ χηρεία ἦτο μόνον μεταβατικὴ κατάστασις βραχυτάτης διαρκείας. Ἐνίοτε ἡ χήρα ἐξηκολούθει νὰ κατοικῇ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀνδρός της· ἦτο ἴσως πρεσβυτέρα ἢ ὥστε νὰ ὑπανδρευθῇ ἐκ δευτέρου· ἂν δὲ οἱ υἱοὶ αὐτῆς ἦσαν ἐνήλικες, ἐλάμβανον ἀμέσως κατοχὴν τῆς καταλειφθείσης περιουσίας, εἰς ἣν κατελέγετο καὶ ἡ προὶξ τῆς μητρός, τότε ὅμως ὑπεχρεοῦντο νὰ κρατῶσι πλησίον των τὴν χήραν καὶ νὰ τὴν διατρέφωσι. Σπανίως ἐπετρέπετο εἰς τὴν γυναῖκα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός, νὰ ἀναλάβῃ αὐτὴ τὰς φροντίδας περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων της· ἄλλως τε δὲν ἦτο καὶ ἱκανὴ πρὸς τοῦτο. Ὁ πατήρ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὥριζεν ἐν τῇ διαθήκῃ του τοὺς κηδεμόνας τῶν τέκνων του. Θλιβερὰ δὲ ἦτο ἡ τύχη τῆς δυστυχοῦς χήρας, ἂν οἱ ἐπίτροποι οὗτοι ἦσαν ἀσυνείδητοι ἄνθρωποι καὶ μετεχειρίζοντο ὡς λείαν τὴν περιουσίαν τῶν τέκνων της, ἀντὶ νὰ διαχειρίζωνται αὐτὴν ἐντίμως.

Γ. Γ.

Ο ΚΟΜΗΣ ΦΟΝ ΠΥΤΣΩΒ.

Διήγημα ὑπὸ L. Maurice.

(Τέλος.)

Ἡ δεσποινὶς Ἐλένη φὸν Ῥέγκεν εἰσῆλθε τὴν στιγμὴν ταύτην εἰς τὸ δωμάτιον.

«Ὁ κόμης φαίνεται ὅτι δὲν ἀπολαύει τῆς ἐκτιμήσεώς σου» εἶπεν ἡ Φλώρα πρὸς τὴν Ἐλένην μετά τινος πείσματος.

«Βεβαίως ὄχι» ἀπήντησεν ἡ Ἐλένη.

«Καὶ διὰ ποῖον λόγον ὄχι;»

«Αἱ συμπάθειαι καὶ αἱ ἀντιπάθειαι δὲν ἐξηγοῦνται διὰ λόγων.»

Ἡ Φλώρα δὲν ἀνταπήντησεν ἀλλὰ λαβοῦσα τὸ ἐργόχειρόν της ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ περὶ ἄλλων πραγμάτων.

. . . . . .

Ὁ Δόκτωρ Βύρκνερ ἐπέστρεψε πρὸς τὸν φίλον του.

«Λοιπόν, ἐδιασκέδασες καλά;» ἠρώτησεν ὁ Ὄθων.

Ἐξαίρετα!»

«Δὲν ἐννοῶ ὅμως διατί δὲν μοῦ ἐπιτρέπεις ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ἔρχωμαι μαζῇ σου εἰς τὴν Φλώραν καὶ διατί θέλεις νὰ μὴ πηγαίνω οὔτε μόνος.»

«Σοῦ εἶπα τὸ διατί: θέλω νὰ βεβαιωθῶ περὶ τῆς σταθερότητος τῶν αἰσθημάτων της πρὸς σέ.»

«Δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη. Ἐγὼ εἶμαι βέβαιος περὶ τῶν αἰσθημάτων της. Θὰ ἠρώτησε βεβαίως περὶ ἐμοῦ, διατί δὲν ἦλθα μαζῇ σου;»

«Ἐννοεῖται. Ἐγὼ εἶπα, ὅτι ἐμποδίσθης νὰ ἔλθῃς ἕνεκα τῆς ἐπισκέψεως μερικῶν κυρίων.»

«Ἀλλὰ τί πρόφασι θὰ εὕρῃς, ὅταν ξαναπᾷς μόνος;»

«Μιὰ πρόφασι θὰ εὕρω, ὁποια δήποτε. Ἀφησε μόνον τὴν ἔγνοια ς' ἐμέ.»

Κατά τινα προμεσημβρινὴν ὥραν τῆς ἀκολούθου ἑβδομάδος ὁ Ὄθων νικηθεὶς ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ ἐπανίδῃ τὴν ἐρωμένην του, παρέβη τὴν ὑπόσχεσιν, ἣν εἶχε δώσει εἰς τὸν φίλον του, καὶ ἐπεσκέφθη μόνος τὴν οἰκογένειαν τῆς κυρίας ταγματάρχου. Πρὸς μεγάλην του θλῖψιν εὗρε μόνην τὴν δεσποινίδα Ἐλένην φὸν Ῥέγκεν ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἡ νεᾶνις ἔσπευσε πρὸς αὐτὸν τεταραγμένη.

«Τί εὐτύχημα, ὁποῦ μπορῶ νὰ σᾶς ὁμιλήσω κατὰ μόνας. Πολλὰς ἡμέρας ἐσυλλογιζόμην, τίνι τρόπῳ νὰ σᾶς δώσω εἴδησιν περὶ —» αἴφνης διέκοψε τὴν ὁμιλίαν της καὶ ἠρώτησεν: «Ἀγαπᾶτε τὴν ἐξαδέλφην μου Φλώραν;»

«Ἐγώ; Ἂν ἀγαπῶ τὴν δεσποινίδα Φλώραν; Ὤ, βέβαια — τὴν — τὴν ἐκτιμῶ πολύ,» ἐψέλλισεν ὁ Ὄθων.

Πῶς τοῦτο; Ἡ ζητηθεῖσα ὁμολογία, ἥτις κυρίως ὤφειλε νὰ προφερθῇ τόσον εὐκόλως, ἐξήρχετο ἤδη μετὰ τοσαύτης δυσκολίας ἐκ τῶν χειλέων του! Ὁ Ὄθων ἀπέναντι τοῦ ἐταστικοῦ καὶ ἀτενοῦς βλέμματος τῆς Ἐλένης ἠσθάνθη ἀορίστως πως καὶ ὡς ἐξ ἐνστίκτου, ὅτι συνετελέσθη μεταβολή της ἐν τῇ ψυχῇ τῆς Φλώρας· ἴσως ὅμως ἡ ἀμηχανία του προῆλθε καὶ ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι ὁ φίλος του Βύρκνερ δὲν εἶχεν εἰσέτι ἐπιδοκιμάσῃ ἐντελῶς τὴν ἐκλογήν του.

«Ἡ εὐτυχία τοῦ βίου σας ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς Φλώρας;» ἠρώτησε περαιτέρω ἡ Ἐλένη.

«Ἀλλὰ σᾶς παρακαλῶ, προσφιλεστάτη, εὐγενεστάτη δεσποινίς, πρὸς τί αὐταὶ αἱ ἐρωτήσεις; Μή με κρατεῖτε περισσότερον ἐν τῇ προσδοκίᾳ τῶν ἀνακοινώσεών σας.»

Ἡ Ἐλένη ἐφαίνετο εἰσέτι ἐπί τινας στιγμὰς παλαίουσα ἐνδομύχως καὶ ἀγωνιζομένη πρὸς ἑαυτήν, εἶτα δὲ ταχέως ἀποφασίσασα εἶπε μὲ δυνατὴν καὶ σταθερὰν φωνήν. «Καλὰ λοιπόν, μάθετε ὅτι ἔχετε ἄπιστον, δόλιον φίλον, τὸν κόμητα φὸν Πύτσωφ. Αὐτὸς μηχανᾶται νὰ σᾶς ἁρπάσῃ τὴν εὐτυχίαν σας, νὰ πάρῃ διὰ τὸν ἑαυτόν του τὴν Φλώραν.»

«Πῶς;» ἀνέκραξεν ὁ Ὄθων ἔκπληκτος. «Πῶς ἐσχηματίσατε αὐτὴν τὴν πεποίθησιν;»

«Μὲ τὰ ὡραῖά του λόγια καὶ μὲ τοὺς καλούς του τρόπους κατώρθωσε νὰ καταγοητεύσῃ τὴν Φλώραν, οὕτως ὥστε ἡ ἐξαδέλφη μου τώρα ἐλπίζει μετὰ βεβαιότητος νὰ λάβῃ ὅσον οὔπω παρὰ τοῦ κόμητος πρότασιν περὶ γάμου.»

«Ἀρέσκει ὁ κόμης εἰς τὴν ἐξαδέλφην σας περισσότερον ἢ ἐγώ;»

«Δὲν θὰ δυσαρεστηθῆτε, κύριε Μάϊνχαους, ἂν σᾶς εἴπω καὶ περὶ τούτου τὴν καθαρὰν ἀλήθειαν;»

«Ἀπ' ἐναντίας, θὰ σᾶς εἶμαι πολὺ εὐγνώμων.»

«Λοιπόν, ἡ μεγάλη περιουσία τοῦ κόμητος καὶ ἡ ὑψηλὴ περιωπή του ἐπιβάλλουσιν εἰς τὴν Φλώραν. Διὰ τοῦτο εἶνε καιρός, νὰ ἐμφανισθῆτε ὅσον τάχιστα καὶ νὰ ὑποσκελίσετε τὸν δόλιον φίλον σας.»

«Πιστεύετε λοιπὸν ὅτι ὁ πλοῦτος καὶ ὁ τίτλος τοῦ κόμητος ἔχουν τόσην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἐξαδέλφης σας;»

«Ἄ, δὲν πρέπει δι' αὐτὸ νὰ τὴν κατακρίνετε πάρα πολύ. Ἂν ἐγνωρίζετε πόσον στενόχωρος εἶνε ἡ παροῦσα θέσις μας!»

«Τὸ πιστεύω» ἀπήντησε χλευαστικῶς γελῶν ὁ νεανίας, «διὰ τοῦτο λοιπὸν ἡ δεσποινὶς Φλώρα φὸν Ῥοῦτε ἐδέχετο εὐχαρίστως τὰς ἐνδείξεις τοῦ ἔρωτός μου, διότι εἶχεν ὑπ' ὄψει κυρίως τὴν περιουσίαν μου. Τώρα ὅμως ὁποῦ παρουσιάζεται ἄλλος πλουσιώτερος — ὦ Γεώργιε!» ἐψιθύρισε καθ' ἑαυτὸν «τώρα ἐννοῶ τὸ σχέδιόν σου!»

«Πόσον αὐστηρῶς κρίνετε!» εἶπεν ἡ Ἐλένη ἔκπληκτος, «ἂν τὸ ἤξευρα — ὤ, πόσον ἄσχημα ἐξεπλήρωσα τὴν ἀποστολήν μου!»

«Ἀπ' ἐναντίας» ἀπήντησεν ὁ Ὄθων. «Εἶμαι πολὺ εὐγνώμων εἰς ὑμᾶς.»

«Ἂν ὅμως χάσετε τὴν Φλώραν;»

«Εἰπέτε μου, παρακαλῶ, εἰλικρινῶς: Εἰμπορῶ νὰ θεωρήσω τοῦτο ὡς ἀπώλειαν;»

Ἡ Ἐλένη εὑρίσκετο ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ ἐσιώπησε. Μετὰ ταῦτα εἶπε:

«Εἰμπορῶ λοιπὸν νὰ ἐλπίζω ὅτι αἱ ἀνακοινώσεις μου δὲν θὰ παρεξηγηθῶσι καὶ ὅτι ἡ εὐτυχία τοῦ βίου σας δὲν θὰ κινδυνεύσῃ, ἂν οἱ φόβοι μου ἀποδειχθῶσι βάσιμοι;»

«Μὴ ἀνησυχεῖτε περὶ τούτου, δεσποινίς· σᾶς εὐγνωμονῶ πολὺ διὰ τὴν εἰλικρίνειάν σας.»

Ἔτεινεν αὐτῇ τὴν δεξιάν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔθηκεν ἡ νεᾶνις μετά τινος δισταγμοῦ τὴν ἰδικήν της· Ὁ Ὄθων ἐκράτησεν ἐπί τινας στιγμὰς τὴν χεῖρά της, ἀλλ' ἡ Ἐλένη ἀπέσυρεν αὐτὴν αἴφνης ἀποτόμως.

Μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην Ὄθων Μάϊνχαους ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν του σύννους καὶ κατηφής.

Ὅτε μετ' ὀλίγον συνήντησε τὸν Βύρκνερ, τὸν ἐνηγκαλίσθη συγκεκινημένος, «Ἐγκάρδιέ μου φίλε, σὲ εὐχαριστῶ» τῷ εἶπε «εὕρες τὸ ἀσφαλέστερον μέσον διὰ νὰ μου ἀνοίξῃς τὰ ᾽μάτια.»

Εἶτα δὲ διηγήθη εἰς αὐτὸν τὰ διατρέξαντα, καὶ προσέθηκε: «Ἀναγνωρίζω τώρα καθαρὰ τὴν ἀπάτην μου. Αὐτὴ ἡ Ἐλένη εἶνε δέκα φορὲς καλήτερη καὶ ὡραιότερη παρὰ ἡ Φλώρα. Σήμερα μ' αὐτὰ ποῦ μοῦ διηγήθηκε ἐκατάλαβα ὅτι ἔχει χρυσῆ καρδιά. Ἴσως θὰ μὲ ἀγαπᾷ· ἄλλως δὲν θὰ εἶχε τόσην φροντίδα περὶ τῆς εὐτυχίας μου. Τώρα ξεύρω κ' ἐγὼ τί πρέπει νὰ κάμω. Ἐλπίζω ὅτι ἡ κυρία ταγματάρχου φὸν Ῥοῦτε θὰ φανῇ πολὺ πρόθυμη νὰ μοῦ δώσῃ τὴν ἀνεψιά της, ἀφοῦ μάλιστα μ' αὐτὸν τὸν τρόπο βγαίνει κάθε ἐμπόδιο ἀπὸ τὸ δρόμο τοῦ κόμητος φὸν Πύτσωφ καὶ τῆς Φλώρας.»

«Τὸ πιστεύω κ' ἐγώ» εἶπεν ὁ Βύρκνερ γελῶν, «ἐπειδὴ ὅμως μ' αὐτὸν τὸν τρόπο τελειώνει καὶ τὸ δικό μου σχέδιο, ὁ κόμης φὸν Πύτσωφ μπορεῖ τώρα νὰ γείνῃ ἄφαντος. Δόσε μου λοιπὸν νὰ γράψω ὀλίγας λέξεις, τὰς ὁποίας θὰ λάβῃς τὴν καλωσύνη νὰ δώσῃς εἰς τὴν κυρίαν ταγματάρχου, ὅταν ἔλθῃ ὁ κατάλληλος καιρός.»

Ἐκάθισε παρὰ τὴν τράπεζαν καὶ ἔγραψεν ἐπὶ διπλοῦ φύλλου χάρτου τὰς ἑξῆς γραμμάς:

«Εὐγενεστάτη κυρία! Τηλεγράφημα, τὸ ὁποῖον τώρα μόλις ἔλαβα παρὰ τοῦ ἐπιστάτου τῶν κτημάτων μου, μὲ ἀναγκάζει πρὸς μεγάλην μου θλῖψιν νὰ ἐπιστρέψω ἀμέσως οἴκαδε. Ἐλπίζω ὅμως μετ' οὐ πολὺ νὰ ἐπανέλθω ἐνταῦθα. Ἐπὶ τοῦ παρόντος προσκυνῶ ὑμᾶς καὶ τὴν εὐγενεστάτην κόρην σας.

Ῥουδόλφος φ. Πύτσωφ.»

«Ἔτσι λοιπόν, εἰς μίαν ὥραν ἀναχωρῶ ἀπ' ἐδῶ καὶ θὰ ἐπιστρέψω ὅταν ἡ νεαρὰ κυρία Μάϊνχαους ἔμπῃ 'ς αὐτὸ τὸ σπίτι. Ἐλπίζω ὅτι τότε θὰ ἀφανισθῇ ὁλοτελῶς καὶ ἡ ἀντιπάθεια τὴν ὁποίαν ἔχει τώρα πρὸς ἐμέ.»

«Εἶμαι βέβαιος» εἶπεν ὁ Ὄθων γελῶν.

Τὴν ἑπομένην ἡμέραν ὁ Ὄθων ἐπεσκέφθη τὴν κυρίαν ταγματάρχου. Ἡ μήτηρ, ἡ θυγάτηρ καὶ ἡ ἀνεψιὰ τὸν ὑπεδέχθησαν μὲ πολὺ διάφορα αἰσθήματα. Ἐνῷ ἡ οἰκοδέσποινα καὶ ἡ θυγάτηρ της ἐφάνησαν ὀλίγον τι ἔκπληκτοι, συγχρόνως δὲ καὶ ψυχραί, ἡ δεσποινὶς Ἐλένη ὠχρίασε καὶ ἐφάνη ἐντελῶς συντεταραγμένη.

«Εὐγενεστάτη κυρία» εἶπεν ὁ Ὄθων μὲ ἥσυχον ὕφος εἰς τὴν κυρίαν ταγματάρχου. «Ἐκ τῶν συχνῶν μου ἐπισκέψεων ὐὰ ἐνοήσατε βεβαίως ὅτι ἡ σεβαστή μοι οἰκογένειά σας ἔχει δι' ἐμὲ ἰδιαίτερόν τι θέλγητρον ὅπερ μὲ προσελκύει. Κατὰ συμβουλὴν τοῦ φίλου μου Πύτσωφ διέκοψα ἐπί τινας ἡμέρας τὰς ἐπισκέψεις μου, πρῶτον μὲν διὰ νὰ δοκιμάσω καὶ πάλιν τὴν δύναμιν τοῦ αἰσθήματός μου, καὶ δεύτερον διὰ νὰ ἀφήσω καὶ εἰς τὴν δεσποινίδα καιρὸν νὰ ἐξετάσῃ τὴν καρδίαν της. Τώρα δέ, ἀφοῦ ἐπείσθην πλέον μετὰ βεβαιότητος ὅτι μόνη ἡ ἐρασμιωτάτη δεσποινίς, τὴν ὁποίαν ἀγαπῶ, δύναται νὰ καταστήσῃ εὐτυχῆ τὸν βίον μου, ἦλθα μὲ ὅλον τὸ θάρρος νὰ σᾶς . . .»

«Παρακαλῶ, μίαν στιγμήν, κύριε Μάϊνχαους,» ὑπέλαβεν ἡ κυρία ταγματάρχου, τῆς ὁποίας τὸ πρόσωπον προσελάμβανεν ἀείποτε ψυχροτέραν ἔκφρασιν. «Νομίζω ὅτι εἶνε καλήτερον, αὐτὰ τὰ ὁποῖα ἔχετε νὰ μοῦ εἰπῆτε, νὰ τὰ συζητήσωμεν μόνοι μας.»

Αἱ δύο νεάνιδες ἐσηκώθησαν ἀμέσως καὶ ἐξῆλθον ἐκ τοῦ δωματίου.

«Κύριε Μάϊνχαους,» ἐπανέλαβε τότε ἡ κυρία ταγματάρχου μετὰ παγετώδους ψυχρότητος, «ὁ ἀνεψιός μου, ὁ ἀνθυπολοχαγὸς φὸν Μόρτελ, σᾶς ἔφερεν ἐδῶ εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ σᾶς ἐσύστησεν εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὴν θυγατέρα μου. Αὐτὴ ἡ σύστασις μᾶς ἐπέβαλε τὴν ὑποχρέωσιν καὶ τὸ καθῆκον, νὰ σᾶς ὑποδεχώμεθα πάντοτε μετὰ τῆς δεούσης φιλοφροσύνης. Ἂν ἡ φιλοφροσύνη μας αὕτη σᾶς ἐνέπνευσεν ἐλπίδας ἀπατηλὰς καὶ ἀνεκπληρώτους, λυποῦμαι πολύ. Ὁ σύζυγος τῆς θυγατρός μου ὀφείλει νὰ ἔχῃ τοὺς ἀπαιτουμένους τίτλους τῆς εὐγενείας.»

«Νομίζω, εὐγενεστάτη κυρία,» εἶπεν ὁ Ὄθων μετὰ ἐλαφροῦ μειδιάματος «ὅτι ἀναχωρεῖτε ἐξ ὑποθέσεως ἐντελῶς πεπλανημένης. Ἐγὼ οὐδαμῶς ἐσκέφθην νὰ σᾶς ζητήσω τὴν χεῖρα τῆς εὐγενεστάτης θυγατρός σας.»

Ἡ κυρία προσητένισεν αὐτὸν ἄφωνος ἐκ τῆς ἐκπλήξεως.

«Δὲν ζητεῖτε τὴν Φλώραν;» ἐψέλλισε μετὰ ταῦτα.

«Οὐδαμῶς! Ἀλλὰ ζητῶ τὴν χεῖρα τῆς δεσποινίδος φὸν Ρέγκεν, τῆς ἀνεψιᾶς σας, ἐλπίζω δὲ ὅτι δὲν θὰ μὲ ἀποκρούσετε.»

Ἡ κυρία ταγματάρχου ἦτο τόσον ἔκπληκτος, ὥστε ὁ Ὄθων μετὰ δυσκολίας ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὸν γέλωτα.

«Εἶνε λοιπὸν παρεννόησις ἐκ μέρους μου» ὑπέλαβεν ἡ κυρία καὶ προσέλαβεν ἀμέσως φιλόφρονα ὄψιν, στραφεῖσα δὲ ταχέως πρὸς τὸ μέρος τῆς θύρας, ὄπισθεν τῆς ὁποίας εἶχον γείνῃ ἄφαντοι αἱ δύο νεάνιδες, καὶ ἀνοίξασα αὐτήν, ἐφώναξε. «Ἐλᾶτε μέσα, γρήγορα, κόρες μου.»

Αἱ δύο νεάνιδες ἐνεφανίσθησαν μὲ λίαν ἔκπληκτα πρόσωπα, ἀλλ' ἡ κυρία ταγματάρχου ἐξηκολούθησεν ἄνευ περαιτέρω προοιμίων: «Ἑλένη, ὁ κύριος Μάϊνχαους σὲ ζητεῖ εἰς γάμον. Ποίαν ἀπάντησιν νὰ δώσω;»

Τὸ κάτωχρον πρόσωπον τῆς Ἑλένης ἐπορφυρώθη αἰφνηδίως. Ἀνέπεμψε βαθὺν στεναγμὸν καὶ προσέβλεψε τὸν Ὄθωνα μὲ βλέμμα ἀπεριγράπτου ἐκφράσεως.

«Καὶ εἶνε ἀληθές;» ἐψιθύρισεν εἶτα ἡ νεᾶνις μὲ ἀσθενεστάτην φωνήν.

«Ναί, ἀληθές, προσφιλεστάτη δεσποινίς,» ἀπήντησεν ὁ Ὄθων πλησιάσας πρὸς αὐτήν, καὶ ψιθυρίζων προσέθηκεν. «Ἤμην τυφλός, φιλτάτη, ἀλλ' ἀνέβλεψα ἐγκαίρως.»

«Ὦ, τί εὐτυχία!»

Ἡ κόρη ἐξερράγη εἰς δάκρυα ἀκρατήτου χαρᾶς, ὁ Ὄθων ἠσπάσθη αὐτὴν περιπαθῶς, ἡ δὲ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ ἔσπευσαν νὰ ἐκφράσωσιν αὐτοῖς τὰ συγχαρητήριά των.

«Πῶς θὰ φανῇ εἰς τὸν φίλον σας, τὸν κόμητα;» ἠρώτησε γελῶσα ἡ κυρία ταγματάρχου.

«Τὸν Ῥοδόλφον; Ἄ ναί, ἠναγκάσθη δυστυχῶς ν' ἀναχωρήσῃ αἰφνηδίως. Μὲ παρεκάλεσε νὰ σᾶς ἐγχειρίσω αὐτὰς τὰς γραμμάς, εὐγενεστάτη κυρία.»

Ἡ κυρία ἀπεσφράγισε τὴν ἐπιστολὴν ταχέως, ἀνέγνωσεν αὐτήν, μετὰ δυσαρέστου ἐκπλήξεως ὡς ἐφαίνετο, καὶ εἶτα τὴν ἐνεχείρισεν εἰς τὴν θυγατέρα της, τῆς ὁποίας ἡ ὄψις ἔγεινεν ὡσαύτως κατηφής.

Ἀλλὰ περὶ τούτου ὀλίγον ἐφρόντιζε τὸ νεαρὸν καὶ εὐτυχὲς ζεῦγος. Ὁ Ὄθων ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν του νὰ τελεσθῶσιν οἱ γάμοι ὅσον τάχιστα, ἐπειδὴ δὲ ἐξ οὐδενὸς μέρους ἠγέρθη ἀντίρρησις, ὡρίσθη ἡ ἡμέρα τῶν γάμων εἰς δύο μῆνας βραδύτερον. Ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἠρώτων συχνάκις ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ περὶ τοῦ κόμητος φὸν Πύτσωφ, τοῦ ὁποίου περιέμενον ἀνυπομόνως τὴν ἐπάνοδον. Ὁ Ὄθων ἀπεκρίνετο πάντοτε ὅτι δὲν ἔλαβε δυστυχῶς ἀκόμη καμμίαν εἴδησιν, συγχρόνως ὅμως ἐξέφραζε τὴν ἐλπίδα, ὅτι ὁ κόμης δὲν θὰ παραλείψῃ νὰ ἔλθῃ εἰς τοῦ γάμους τοῦ φίλου του.

Τοῦτο ὅμως δὲν συνέβη. Τὴν ἡμέραν τῶν γάμων ὁ Ὄθων ἔλαβε ἐν τηλεγράφημα παρὰ τοῦ φίλου του Βύρκνερ, τὸ ὁποῖον ὅμως ὁ νεαρὸς σύζυγος ἔκρυψεν ἐπιμελῶς εἰς τὸ θυλάκιόν του μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐπέβη μετὰ τῆς συζύγου του εἰς τὴν σιδηροδρομικὴν ἅμαξαν, ἥτις ἀπῆγεν αὐτοὺς εἰς τὸ ταξείδιον τοῦ γάμου. Τότε ἐνεχείρισεν αὐτὸ κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ εἰς τὴν κυρίαν ταγματάρχου, ἥτις μὲ κάτωχρον πρόσωπον ἀνέγνωσε τὰς ἑπομένας λέξεις:

«Ἀγαπητέ μου Ὄθων! Εἰς σέ καὶ εἰς τὴν νεαρὰν σύζυγόν σου τὰ θερμότατα συγχαρητήρια παρὰ τοῦ φίλου σου Δρ. Γεωργίου Βύρκνερ, alias κόμητος Ῥοδόλφου φὸν Πύτσωφ.»

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΑΠΟΔΗΜΟΥΝΤΑ.

Ἀθῆναι τῇ 20 Φεβρουαρίου / 4 Μαρτίου 1891.

Στοιχηματίζω ὅτι αἱ λέξεις σμύρις καὶ βαρυτίνη ἠχοῦσι ξενοτρόπως εἰς τὴν ἀκοήν σου καὶ δὲν ἀφυπνίζουσι τίποτε ἀρισμένον εἰς τὸ πνεῦμά σου. Καὶ ὅμως περὶ τὴν σμύριδα καὶ τὴν βαρυτίνην συνήφθη κρατερὰ μάχη ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ μας, τὸ δὲ χυθὲν δι' αὐτὴν μέλαν θὰ ἤρκει νὰ μαυρίσῃ ὅλους τοὺς κατὰ τὰς παρελθούσας ἐκλογὰς ἀποτυχόντας ὑποψηφίους.

Μάθε λοιπὸν ὅτι ἡ σμύρις καὶ ἡ βαρυτίνη εἶνε ὀρυκτὰ ἐξαγόμενα τὸ μὲν πρῶτον ἐν Νάξῳ, τὸ δὲ δεύτερον ἐν Μήλῳ, Κιμώλῳ, καὶ Πολυαίγῳ, ὅτι εἶνε κτῆμα τοῦ Κράτους καὶ ὅτι ἀντιπροσωπεύουσιν ἑκατοντάδας χιλιάδων δραχμῶν.

Ἡ σμύρις χρησιμεύει πρὸς τριβὴν καὶ στίλβωσιν, ἴσως δὲ σοὶ ἔτυχε νὰ ἴδῃς τὸ κοκκωτόν, κιτρινωπόν, ἀμμοειδὲς αὐτὸ ὀρυκτὸν ἐπικεκολλημένον ἐπὶ τεμαχίου χάρτου, φέροντος τίς οἶδε τίνος εὐρωπαϊκοῦ ἐργοστασίου τὴν φίρμαν, χωρὶς νὰ μαντεύσῃς τὴν καταγωγήν του· ἐν τούτοις ἡ σμύρις ἐκείνη προήρχετο ἐξ Ἑλλάδος, διότι ἀνὰ τὴν ὑφήλιον μόνη ἡ Ἑλλὰς καὶ ἐξ αὐτῆς μόνη ἡ Νάξος παράγει τὸ περιβόητον ὀρυκτόν. Ἄλλοτε ἡ Ἑλλὰς ἐργαζομένη διὰ τὴν ἀνθρωπότητα παρῆγε ποίησιν, φιλοσοφίαν, καλλιτεχνίαν· ἔκαμεν ἐξαγωγὴν ἰδεῶν· τώρα κάμνει ἐξαγωγὴν σμύριδος· ἡ ἰδιοφυΐα της διατρέχει τὸν κόσμον ὑπὸ μορφὴν κόνεως· ἡ Ἑλλὰς ἐξάγει καὶ σταφίδας καὶ οἴνους καὶ μάρμαρα, θὰ εἴπῃς· ἀλλ' εἰς ταῦτα δὲν εἶνε μοναδικὴ προμηθεύτρια τῶν ἐθνῶν· τὸ ἀξιοπαρατήρητον εἶνε ὅτι ὅ,τι μοναδικὸν ἢ ὡραῖον παράγει καὶ ἀποστέλλει ἀλλαχοῦ, τὸ παράγει ὁ θεῖος ἥλιός της ἢ τὸ εὐλογημένον ἔδαφός της· ἡ φύσις αὐτῆς ἔμεινε μεγάλη καὶ δημιουργικὴ ὅπως ἄλλοτε· μόνον οἱ ἄνθρωποι μετεβλήθησαν· αὐτοὶ ὄχι διὰ τοὺς ἄλλους ἀλλ' οὐδὲ δι' ἑαυτοὺς δὲν παράγουσι· ὅλοι εἰσάγουσι· ἀπὸ τοῦ κουρέως ὅστις προμηθεύεται ἔξωθεν τὰ ἀρωματικά του ὕδατα καὶ τοὺς σάπωνάς του μέχρι τοῦ λογίου νέου ὅστις εἰσάγει τὰς ἰδέας του καὶ τὰ λογοπαίγνιά του.

Η ΕΠΑΙΤΙΣ.

Εἰκὼν ὑπὸ G. Induno.

Ἡ δὲ βαρυτίνη;

Ἡ βαρυτίνη εἶνε ὀρυκτὸν ἀργυροῦχον, πλουσιώτερον τῶν ἐκβολάδων τοῦ Λαυρίου, διότι ἡ ποσότης τοῦ ἀργύρου ἣν περιέχει ποικίλλει ἀπὸ 300 μέχρι 1000 καὶ

πλέον γραμμαρίων κατὰ τόννον, καὶ διότι ἡ ἀπ' αὐτοῦ ἐξαγωγὴ τοῦ ἀργύρου, γινομένη διὰ τῆς ὑγρᾶς ὁδοῦ, δηλαδὴ διὰ διαλύσεως ἅλατος, ἀπαιτεῖ δαπάνην πολὺ μικροτέραν τῆς ἐκκαμινεύσεως τῶν ἐκβολάδων· Ἡ βαρυτίνη ἀνεκαλύφθη πρό τινων ἐτῶν ἐν Μήλῳ ὑπὸ τῆς μεταλλευτικῆς Ἑταιρείας Σίφνος-Εὔβοια, εἰς ἣν εἶνε παρακεχωρημένη ἡ ἐκμετάλλευσις μόνον ἀργυρούχου μολύβδου.

Οὔτε καιρὸν οὔτε χῶρον ἔχω νὰ σοὶ ἐκθέσω λεπτομερῶς τὰς περὶ τῶν ὀρυκτῶν τούτων θορυβώδεις συζητήσεις τῆς Ἑλληνικῆς Βουλῆς· σοὶ λέγω μόνον ὅτι κυβέρνησις καὶ ἀντιπολίτευσις προκειμένου περὶ ἐξορύξεως αὐτῶν παρ' ὀλίγον ἐξάρυσσον . . . τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀλλήλων.

Ἐν τῇ προηγουμένῃ μου σοὶ ἔγραφον περὶ τοῦ φοβεροῦ χειμῶνος ὅστις ἐπέσκηψεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα· οἱ γέροντες — διότι διὰ τὰ ἔκτακτα γογονότα ἡ μνήμη τῶν γερόντων ἀποτελεῖ τὸν πῆχυν διὰ τοῦ ὁποίου μετροῦνται — δὲν ἐνθυμοῦνται τοιοῦτον κακόν.

Πολλαχοῦ τῆς Στερεᾶς καὶ τῆς Πελοποννήσου οἱ ὑδρόμυλοι ἐπάγωσαν καὶ ἐσταμάτησαν, οἱ δὲ χωρικοί, διακοπείσης καὶ τῆς συγκοινωνίας, ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀποθάνωσι τῆς πείνης. Εἰς τὸ χωρίον τῆς Εὐρυτανίας Κρίκελλον αἱ οἰκίαι κατεχώσθησαν ὑπὸ τὰς χιόνας, αἵτινες ἔφθασαν μέχρι τεσσάρων μέτρων, οἱ δὲ κάτοικοι ἐξῆλθον ἐκ τῶν στεγῶν ὅπως συγκοινωνήσωσι πρὸς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων καὶ ἀρδευθῶσι. Ἐν Κυνουρίᾳ χωρικοὶ μετὰ πέντε ἡμιόγων πορευόμενοι εἰς Τανίαν ἀπετυφλώθησαν ἐκ τῆς πολλῆς χιόνος καὶ ἀπεπλανήθησαν· Εὐτυχῶς πρὸ αὐτῶν συνήντησαν μικρὸν παρεκκλήσιον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἔμειναν τρία ἡμερονύκτια ἄνευ πυρὸς καὶ τροφῆς. Τὴν τετάρτην ἡμέραν διελθὼν ἐκεῖθεν ὁ ταχυδρόμος συμπαρέλαβέ τινας, ἐγνωστοποίησε δὲ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν πλησιεστέραν κώμην, ἐξ ἧς εἴκοσι ἄνδρες ἀνοίξαντες δίοδον διὰ πτυαρίων ἔσωσαν καὶ τοὺς λοιπούς. Μετὰ δύο ἡμέρας κατωρθώθη νὰ ληφθῇ φροντὶς καὶ περὶ τῶν ἡμιόνων, οἵτινες ἐκ τῶν ἐν τῷ παρεκκλησίῳ εὑρισκομένων πεντήκοντα σανίδων εἶχον φάγει ἐκ τῆς πείνης περὶ τὰς τριάκοντα! Καὶ ἐν Ἀττικῇ τὸ χωρίον Βίλλια ἀπεκλείσθη, ἐστάλησαν δ' ἐξ Ἀθηνῶν δισχίλιοι ἄρτοι καὶ ἄλλα τρόφιμα διὰ φορτηγῶν ἁμαξίων.

Δὲν ἠξεύρω ποῦ ἦτο ὁ ἥλιος κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα — εἰς τὸν οὐρανὸν τοὐλάχιστον δὲν ἐφαίνετο — ἀλλ' ἂν κατώρθωσε διὰ ῥωγμῆς τινος τοῦ συμπαγοῦς, μολυβδόχρου τῶν νεφῶν θώρακος νὰ ἴδῃ κάτω σαβανωμένην ὑπὸ τὰς χιόνας τὴν Ἀττικήν του, καθ' ὃν χρόνον, ἄλλα ἔτη, ἡ ἀμυγδαλιὰ ἡτοίμαζε τὰ ἄνθη της, neige odorante du printemps κατὰ τὴν ὡραίαν καὶ ποιητικὴν περὶ τῶν λευκῶν ἀνθέων τῆς ἐαρινῆς μηλέας ἔκφρασιν τοῦ Βίκτωρος Οὐγγώ, θὰ ἐδυσπίστησεν εἰς τὰ ὄμματά του, θ' ἀμφέβαλλε ἂν Ἑλλὰς ἦτο ἐκείνη ἡ χώρα ἢ σκυθική τις ὑπερβόρειος καὶ θὰ ἠρώτησε περίφροντις ἑαυτόν: Αὐτῆς τῆς χώρας τὰ πεζοδρόμια θὰ πυρακτώσω ἐγὼ μετά τινας μῆνας, καὶ θ' ἀναγκάσω τοὺς κατοίκους ἀσθμαίνοντας, ἱδρῶτι περιρρεομένους, ἀτονοῦντας ἐκ τῆς πνιγηρᾶς ὡς καμίνου ἀτμοσφαίρας νὰ κλείωσι τὰ δικτυωτά των καὶ νὰ ζητῶσιν ἐν τῇ σκιᾷ δρόσον, ὀλίγον ἀέρα ἀναπνεύσιμον;

Σὲ ἀσπάζομαι

Παρεπίδημος.

Τῇ 25 Φεβρουαρίου / 9 Μαρτίου.

Ἀγαπητέ,

Χθὲς ἐπὶ τέλους ἐτελείωσαν τὰ βάσανά μας· εὐεργετικαὶ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἀπεδίωξαν τὰ σύννεφα, ἅτινα ἐσκέπαζον τὴν πόλιν μας βαρέα ὡς θόλος μπουδρουμίου· Ὁ κόσμος ἐξεχύθη ἀνὰ τὴν πόλιν ἑορτάζων τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς καλοκαιρίας, ἑορτάζων τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἡλίου.

Ὦ! ὁ ἥλιος! ἄλλαι χῶραι εἶνε πλασμέναι διὰ τοὺς πάγους καὶ τὴν ὁμίχλην, ἡ Ἑλλὰς ὄχι!

Ἠέλι', ἤ τοι μὲν σὺ μετ' ἀθανάτοισι φάεινε
καὶ θνητοῖσι βροτοῖσιν ἐπὶ ζείδωρον ἄρουραν . . .

τὸν πρῶτον ἴσως ὕμνον ὃν ἐτόνισεν ὁ ἀρχαῖος Ἕλλην ἀπηύθυνεν εἰς τὸν Ἥλιον· ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς μετώπης τοῦ Παρθενῶνος παρίσταται ἔτι ὀδηγῶν τὸ ἅρμα του καὶ ἐφαπτόμενος τῶν ὑδάτων ὅπως φωτίσῃ τὴν θαυμασίαν σκηνὴν τῆς γεννήσεως τῆς Ἀθηνᾶς· ἡ ἐν Ἰλίῳ εὑρεθεῖσα μετώπη παρίστησιν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ τεθρίππου του ἀκτινοβόλον στέμμα φέροντα· ὁ δὲ περίφημος κολοσσὸς τῆς Ῥόδου, τό πελώριον ἔργον τοῦ Χάρητος, ἦτο ἄγαλμα τοῦ Ἡλίου. Πανταχοῦ ὁ ἥλιος. Τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην, θερμὴν ὡς τὸ φῶς του, διετήρησαν καὶ οἱ νεώτεροι Ἕλληνες. Εἰς τὰ δημοτικὰ ᾄσματα, εἰς τὰ παραμύθια τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ὁ ἥλιος διαδραματίζει σπουδαῖον πρόσωπον. Καὶ πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ἄλλως; Ἄνευ αὐτοῦ ἡ ἑλληνικὴ χώρα εἶνε στόμα ἄνευ μειδιάματος· ἄνευ αὐτοῦ εἶνε νεκρά, ἄψυχος· αὐτὸς

ὃς πάντ' ἐφορᾷ καὶ πάντ' ἐπακούει,

τὴν στολίζει καὶ τὴν διακοσμεῖ, ὁ ἀπαράμιλλος ζωγράφος τῆς γραφικῆς καλλονῆς της, ὁ καθιστῶν τὸν ἀέρα της τόσον διαυγῆ, ὁ ποικίλλων διὰ τόσων ἀποχρώσεων τὸ θαυμαστὸν πανόραμα τῆς ἑλληνικῆς φύσεως.

Ἡ Κυριακὴ τῆς Ἀπόκρεω ἀνέτειλεν ἡλιοστεφής, μὲ κυανοῦν καὶ ἀνέφελον οὐρανόν, ἐαρινή, χαρμόσυνος. Καὶ τὸ πλῆθος μὲν ἐξεχύθη ἀνὰ τὴν πόλιν, ὡς οἱ κοχλίαι μετὰ βροχὴν εἰς τοὺς ἀγρούς, ἀλλ' ἡ Ἀπόκρεω ἐωρτάσθη ψυχρῶς, μονοτόνως, ἄνευ πρωτοτύπου τινὸς ἐμπνεύσεως, ἄνευ ἐκρήξεώς τινος φαιδρότητος, ὅπως ἄλλοτε. Καὶ ἐν τούτοις ἡ φύσις, ἡ αἰθρία, ἡ μελιχρὰ φύσις ἦτο ἐξαισία· τὸ πλαίσιον ἦτο θαυμάσιον, ἀλλ' ἡ ἐν αὐτῷ εἰκὼν δὲν ἤξιζε τὸν κόπον.

Πρὸ τριῶν τεσσάρων ἐτῶν, ἐπὶ δύο περιόδους, αἱ Ἀπόκρεω ἐωρτάσθησαν ἐν Ἀθήναις μετὰ πολλῆς πανηγυρικότητος, ζωηρότητος καὶ καλαισθησίας. Συνέστησαν κομητάτα ἅτινα μεθ' ὅλον τὸ ἐπαναστατικὸν ὄνομά των εἰργάσθησαν μετ' ἐξαιρέτου δραστηριότητος καὶ φιλοκαλίας. Συνελέχθησαν χρήματα, ὡρίσθησαν βραβεῖα, ἀπεκλείσθησαν ἐκ τῶν προτέρων καὶ ἀμετακλήτως τὰ εἰδεχθῆ θεάματα, οἱ ποταποὶ ἢ βδελυροὶ ὑπαινιγμοί, ἐκεντήθη διὰ τῶν πτερνιστήρων τῆς ἀμοιβῆς ἡ εὐφυΐα, ἡ δημιουργικὴ ἐπίνοια. Καὶ ὄντως ἡ Ἀπόκρεω ἐκείνη ἦτο ἀληθὴς ἑορτή· ἐφαίνετο βεβαίως που καίπου ἡ ἀπειρία τῆς πρωτοπειρίας ἀλλὰ τὸ σύνολον ἦτο ὡραιότατον· συμπλέγματα καλλιτεχνικά, ἀλληγορικαὶ παραστάσεις ἀρχαῖαι ἢ μεσαιωνικαί μετ' ἀπαραμίλλου καλαισθησίας φιλοτεχνηθεῖσαι, σκηναὶ ἱστορικαί, ὑπαινιγμοὶ ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ ἢ πολιτικοῦ συγχρόνου βίου πλήρεις εὐφυΐας καὶ κακεντρεχείας, καυστικαὶ ἀλλὰ χαριέσταται σάτυραι

κατὰ τῶν κονιοστεφῶν ὁδῶν· κτλ. κτλ. Ὑπῆρχον βραβεῖα μέχρι χιλίων δραχμῶν. Ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ Σμύρνης προσέδραμον εἰς Ἀθήνας ὅπως ἴδωσι τὸ θέαμα. Ἡ Ἀθηναϊκὴ Ἀπόκρεω οὕτω ἀρτία γεννηθεῖσα διὰ μιᾶς, ὡς Ἀθηνᾶ πανόπλος ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός, ὑπεσχέτο νὰ γίνῃ κατὰ μικρὸν φαιδρά τις καὶ ἀλλοπρόσαλλος, πλήρης γελώτων καὶ θορύβου καὶ μέθης εὐθυμίας, ἀνθοκόσμητος, ἡλιοστεφής, εὐωδιῶσα, σκιρτητικὴ ἑορτή, ὡς ἡ ἐν Νικαίᾳ ἢ ἐν Νεαπόλει. Τὸ δεύτερον ἔτος, διατηρουμένης εἰσέτι τῆς κεκτημένης δυνάμεως, κατὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους, ἔγινε πάλιν κάτι· ἔπειτα τίποτε· Τὸ εὐλογημένον τοῦτο κλίμα κάμνει τοὺς ἀνθρώπους ἀψικόρους· ἐδῶ αἱ ἰδέαι ἔχουσί τι ἀνήσυχον καὶ οἰνοπνευματῶδες ὡς ὁ καμπανίτης οἶνος, αἱ δὲ ἀποφάσεις ἐκρήγνυνται αἰφνιδίως ὡς τὸ ἐκ φελλοῦ πῶμα· ἔπειτα διὰ μιᾶς ξεθυμαίνει τὸ ὅλον.

Ἐπανῆλθον λοιπὸν αἱ Ἀθῆναι εἰς τὸ statu quo, τὸ δ' ὅλον θέαμα ἀπετελεῖτο προχθὲς ἐξ ὁμίλων ῥυπαρῶν καὶ ρακενδύτων παρελαυνόντων ἐπὶ ὄνων καὶ παρωδούντων τοὺς περιηγητάς, ἐξ οἰκτρᾶς καὶ σικχαμερᾶς παραστάσεως ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ παρῳδίας σελίδος τῆς συγχρόνου ἐθνικῆς ἱστορίας, ἐξ ἀνθρώπου τινὸς περιβεβλημένου ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν διὰ παιγνιοχάρτων, ἐκ τῶν ἐλεεινῶν καὶ βρωμερῶν παραστάσεων τῆς καμήλας καὶ τῆς ἀρκούδας, ἁρμοζουσῶν τὸ πολὺ εἰς γύφτους ἀλλ' ὄχι εἰς κατοίκους τῶν Ἀθηνῶν, ἐξ ἀνουσίων τινῶν Περικλέτων, ἐκ τοῦ ποιητοῦ τοῦ κάρρου ὅστις μὲ στίχους χωλοὺς κατὰ τοὺς πόδας καὶ ἠκρωτηριασμένους ἔτρεπεν εἰς φυγὴν διὰ τῶν ἀποτροπαίων βωμολοχιῶν του τοὺς διατηροῦντας αἴσθημά τι καλαισθησίας εἰς τὴν ἀκοήν των καὶ σεμνοπρεπείας εἰς τὸ ἦθός των. Τό μόνον ἀνθρωπινὸν ἐκ τῶν μεταμφιέσεων τῶν ἐφετινῶν Ἀπόκρεων ἦσαν δομινοφόροι ἅμιλλοι ἐφ' ἁμαξῶν παρελαύνοντες καὶ ἐκσφενδονῶντες κατὰ τῶν διαβατῶν κομφέτα ἢ φασηόλια, καὶ παρέα τις ψάλλουσα διὰ τῶν ὁδῶν τὸ ἀποκριάτικον τραγοῦδι, οὗ τινος οἱ στίχοι εἶνε μέτριοι ἀλλ' ἡ μουσικὴ πηδηκτή, ζωηρά, πλήρης ραγτολιᾶς. Αὐτὰ εἶνε ὅλα. Καὶ αὐτὰ συνέβησαν ἐν Ἀθήναις, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξεχύθη ἡ εὐφυΐα εἰς τὸν κόσμον· ἄνοστα καὶ ἀνάλατα. Φεῦ! ἡ Ἀττικὴ δὲν παράγει πλέον ἀττικὸν ἅλας! . . .

28 Φεβρουαρίου / 12 Μαρτίου

Διερχόμενος τὴν ὁδὸν Ἀκαδημείας βλέπω θλιβερῶς κυματίζουσαν ἐπὶ τοῦ Πανεπιστημίου τὴν μελανὴν σημαίαν. Ἐρωτῶ τίς ἐκ τῶν καθηγητῶν ἀπέθανεν καὶ μοὶ λέγουν: ὁ Πέτρος Παπαρρηγόπουλος.

Τίς δὲν γνωρίζει τὸν διάσημον νομομαθῆ, τὸν περίπυστον καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου, τὸν ἔξοχον δικηγόρον, οὗ ἡ φήμη ἐξικνεῖται μέχρι τῶν μικροτέρων κωμῶν τοῦ ἑλληνικοῦ Βασιλείου;

Ὑψηλός, λιπόσαρκος μᾶλλον, μὲ ὀστεώδη μορφήν, μὲ ὀφθαλμοὺς ζωηρούς, μὲ ῥῖνα γριπήν, εἶχέ τι ἀσυνήθως νοῆμον καὶ ἀγχίνουν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ· ἰδιάζον χαρακτηριστικὸν ἦσαν τὰ χείλη, καταπληκτικῶς ὁμοιάζοντα πρὸς τὰ τοῦ Βολταίρου, κάτω νεύοντα καὶ κυρτούμενα, ἕτοιμα νὰ συσταλῶσι πρὸς εἰρωνείαν ἢ σαρκασμόν, νὰ ἐξακοντίσωσι τὸ ὀξὺ βέλος τοῦ πνεύματός του.

Ὁ Παπαρρηγόπουλος ἐγεννήθη τῷ 1818 ἐν Κωνσταγτινουπόλει, ἐκ περιφανοῦς φαναριωτικῆς οἰκογενείας, ἦτο τριετὴς μόλις ὅτε ἡ μήτηρ του ἐν θυελλώδεσιν ἡμέραις κατέφυγεν εἰς Ὀδησσὸν δι' ἱστιοφόρου μετὰ τῶν δύο τέκνων της: τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Κωνσταντίνου, τοῦ γηραιοῦ ἤδη καὶ περικλεοῦς ἱστορικοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἡ μεγαλοψύχως ἐγκαρτερήσασα ἐν τῇ συμφορᾷ εὐγενὴς οἰκογένεια κατῆλθεν ἔπειτα εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐγένοντο μαθηταὶ ἐν Αἰγίνῃ τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου τοῦ Γένους Γεωργίου Γενναδίου. Τῇ ἀρωγῇ συγγενῶν ἀποσταλεὶς εἰς Γερμανίαν καὶ σπουδάσας ἐν Μονάχῳ καὶ Χαϊδελβέργῃ τὰ νομικὰ ὁ Πέτρος Παπαρρηγόπουλος ἐπανέκαμψε τῷ 1839 εἰς Ἀθήνας. Ἐν Ἑλλάδι ἐπεκράτει τότε τοιαύτη λειψανδρία εἰδικῶν ἐπιστημόνων ὥστε ἡ διδασκαλία τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς τὸν φαρμακοποιὸν τῆς Αὐλῆς Λάνδερερ! Ἄρα ἀφικόμενον λοιπὸν καίπερ νεαρώτατον διώρισεν ἡ Κυβέρνησις τὸν Πέτρον Παπαρρηγόπουλον ὑφηγητὴν τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, ὑφηγητὴν ὅμως, οὐχὶ κατὰ τὸν νῦν ἐπικρατοῦντα θεσμόν, ἀλλ' οἱονεὶ καθηγητήν, λαμβάνοντα μισθὸν καὶ ὑποχρεωμένον νὰ διδάσκῃ καθ' ὡρισμένας ὥρας. Μετ' ὀλίγον ἐκλήθη εἰς τὴν δικαστικὴν ὑπηρεσίαν, ἀνῆλθε κατὰ μικρὸν τὰς βαθμίδας τῆς ἱεραρχίας ἀπὸ τοῦ Πρωτοδίκου μέχρι τοῦ Ἀρεοπαγίτου, ἐγένετο καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, συνέγραψε τὰ πολύτομα καὶ πλήρη νομικῆς σοφίας ἔργα του, ἅτινα θέλουσι παραμείνῃ μαρτύρια τῆς ἐπιστημονικῆς δεινότητος καὶ τῆς χαλκεντέρου φιλοπονίας τοῦ ἀνδρός.

Ὁ Πέτρος Παπαρρηγόπουλος ἐξελέχθη πολλάκις πρύτανις τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλ' ἡ πρώτη αὐτοῦ πρυτανεία εἶνε ἀξία ἰδιαιτέρας ἀναγραφῆς καὶ ἐξάρσεως διότι συμπίπτει πρὸς σπουδαιότατον γεγονὸς τῆς ἱστορίας τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Ἦσαν αἱ μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Ὄθωνος δειναὶ καὶ τρικυμιώδεις ἡμέραι· ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ἡ ἀναρχία. Ὁ Πέτρος Παπαρρηγόπουλος συνεκρότησε τὴν πανεπιστημιακὴν φάλαγγα, ἥτις συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς διατήρησιν τῆς ἐννόμου τάξεως, διασαλευθείσης ἐκ τοῦ βιαίου κλονισμοῦ τῆς μεταπολιτεύσεως. Τὸ Πανεπιστήμιον τότε ἐτίμησε τὴν Ἑλλάδα· αἱ ὕψισται καὶ εὐγενέσταται περὶ καθήκοντος καὶ τάξεως ἰδέαι ἐνέπνεον καὶ ἐνεψύχουν καθηγητὰς καὶ φοιτητάς. Τὴν ἡμέραν ἐφρούρουν τὴν δὲ νύκτα ἐξετέλουν περιπολίας. Ὁ Πέτρος Παπαρρηγόπουλος ἐν τοῖς Πεπραγμένοις τῆς Πρυτανείας του ἐκτίθησιν ὡς ἑξῆς τὰ κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας.

«Εἰ καὶ πολλοὶ τῶν καθηγητῶν διὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὰς ἕξεις καὶ τὴν ὑγείαν ἧκιστα ἦσαν ἐπιτήδειοι πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ φρουροῦ τῆς δημοσίας τάξεως, ἔργον τόσον βαρύτερον ὅσον μικρότερος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιχειρούντων αὐτό, προθύμως ὅμως ἀπεδόθησαν καὶ ἐνεκαρτέρησαν εἰς τὸν ἀγῶνα, περιπολοῦντες κατὰ τὰς χειμερινὰς ἐκείνας νύκτας, ἀγρυπνοῦντες καὶ ταλαιπωρούμενοι καὶ κινδύνους ὑφιστάμενοι.»

Ἀξιοσημείωτον δὲ εἶνε ὅτι οἱ καθηγηταὶ ἐξηκολούθουν νὰ διδάσκωσιν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ· «οὐδεὶς ἐκ τῶν συναδέλφων μου ἐκωλύθη νὰ διδάσκῃ κατὰ τὰς τεταγμένας ἡμέρας καὶ ὥρας, μὴ ἔχων οὔτε τὰς ἑορτὰς

ἀνάπαυσιν διότι αὗται ὡρίσθησαν εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις.»

Περὶ ἑαυτοῦ οὐδὲ λέξιν λέγει ὁ μετριόφρων ἀνήρ, ἀλλὰ πάντες γινώσκουσι τίς ὑπῆρξεν ἡ συνεκτικὴ δύναμις, τὸ διοικοῦν πνεῦμα, τίς ὑπῆρξεν ἡ ψυχὴ τῆς μεγαλόφρονος ἐκείνης ἐνεργείας του Πανεπιστημίου,...

Σὲ ἀσπάζομαι

Παρεπίδημος.

Η ΤΥΦΛΗ ΜΑΡΤΥΣ.

Διήγημα γεγονότος.

(Τέλος.)

Ο Κάλμαν ἔσεισε τὴν κεφαλὴν καὶ εἶπε μειδιῶν εἰς τὴν Σιδωνίαν ὅτι θ' ἀναγκασθῇ νὰ μετριάσῃ τὸν πρὸς ἀναχώρησιν ζῆλόν της, διότι δὲν εἶνε τόσον εὔκολον νὰ εὑρεθῶσι καλοὶ ἀγοραστὰι διὰ τὰ οἰκόπεδα ἐκεῖνα, καὶ θὰ ἦτο ἀνοησία νὰ πωληθῶσιν ὅπως τύχῃ, οὐχ ἧττον ὅμως ὑπεσχέθη νὰ κάμῃ ὅτι εἶνε δυνατὸν καὶ ἐντὸς δύο ἡμερῶν νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν ἀπάντησιν.

Διὰ τῆς συνδιαλέξεως ταύτης ἐκραταιώθη ἡ ἀπόλυτος ἐμπιστοσύνη τῆς Σιδωνίας πρὸς τὸν φίλον τοῦ ἐρωμένου της. Δὲν εἶχε πλέον καμμίαν ἄλλην φροντίδα καὶ ἀνησυχίαν παρὰ μήπως βραδύνῃ ἡ ὑπόθεσις καὶ ἀναβληθῇ τὸ ταξείδιόν της. Ἡ εὐτυχία ἦλθεν εἰς αὐτὴν τόσον αἰφνηδίως καὶ ἀπροσδοκήτως ὥστε ἐφοβεῖτο μήπως παρουσιασθῇ αἴφνης ἀπροσδόκητόν τι ἐμπόδιον εἰς τὴν μετὰ τοῦ Ῥοδόλφου συνένωσίν της. Ἀπεφάσισε λοιπὸν ἐκ παντὸς τρόπου καὶ διὰ πάσης θυσίας νὰ ἐπιχειρήσῃ ὅσον τάχιστα τὸ ταξείδιον, κάμνουσα μόνον τὰς ἀπολύτως ἀναγκαίας προπαρασκευάς, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρωτίστη, ἐννοεῖται, ἦτο ἡ τῶν ἐνδυμάτων της. Εἶχε πολλὰ ῥοῦχα νὰ ἑτοιμάσῃ, πρὸ πάντων ἀσπρόρρουρα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐχρειάζετο μία καλὴ ῥάπτρια. Ἔστειλε λοιπὸν ἀμέσως τὴν ὑπηρέτριαν εἰς τὸ τυφλοκομεῖον διὰ νὰ καλέσῃ τυφλήν τινα νεᾶνιδα, ὀνόματι Δίναν, τὴν ὁποίαν εἶχε λάβῃ πάντοτε ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν προστασίαν της.

Ἡ Λίνα ἦτο πτωχὴ καὶ ὀρφανὴ ἀλλὰ εὐφυεστάτη κόρη, ἥτις ἐξεπαιδεύετο ἐν τῷ σχολείῳ τῶν τυφλῶν δι' ἐξόδων τῆς Σιδωνίας· εἶχε δὲ ἡ τυφλὴ αὕτη κόρη τόσον λεπτὴν ἀφήν, ὥστε ἐξετέλει ἐργασίας, διὰ τὰς ὁποίας ἄλλας ἡ ὅρασις εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαία. Πρὸ πάντων ἦτο ἐξαίρετος ῥάπτρια ἀσπρορρούχων, καὶ ἡ ῥαπτική της ἐργασία ἦτο τῷ ὄντι ἀξιοθαύμαστος. Ἡ Σιδωνία εἶχεν ἰδιαιτέραν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν δυστυχῆ κόρην, ἥτις ὡσαύτως ὑπερηγάπα τὴν γενναίαν της προστάτιδα.

Τῇ ἑπομένῃ πρωΐᾳ ἐν τῷ δωματίῳ τῆς Σιδωνίας ἐκάθητο ἡ τυφλή, δεκαεξαετὴς περίπου κόρη, καὶ ἔρραπτεν ἐπιμελῶς, μὲ τὴν συνήθη αὐτῆς εὐχέρειαν καὶ ἱκανότητα, συνδιαλεγομένη συγχρόνως μετὰ τῆς Σιδωνίας, ὅτε ἄφνης παρουσιάσθη ὁ μεσίτης Κάλμαν. Ἡ Σιδωνία εἰσῆλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, καὶ ἐνταῦθα ἤρχισαν νὰ ὁμιλῶσι περὶ τῆς γνωστῆς ὑποθέσεως τῶν κτημάτων. Ὁ Κάλμαν ἔλεγε ὅτι εἶνε πολὺ δύσκολον νὰ εὑρεθῶσιν ἀγοραστάι, δυνάμενοι νὰ πληρώσωσιν ἀμέσως ὅλον τὸ ποσόν, θὰ ἦτο δὲ πράγμαι μεγάλη ἀνοησία νὰ πωλήσῃ τὰ κτήματά της ἐν βίᾳ εἰς τὴν τυχοῦσαν τιμήν, καὶ συνεβούλευε τὴν Σιδωνίαν νὰ περιμείνῃ ὀλίγους μῆνας.

Ἡ Σιδωνία ἐνέπεσεν εἰς παντελῆ ἀπελπισμὸν καὶ ἐξερράγη εἰς δάκρυα. Ὁ Κάλμαν ἤρχισε νὰ τὴν διαβεβαιοῖ ὅτι κατέβαλε πᾶσαν ἐνέργειαν ἀλλ' ὅτι ἐστάθη ἀδύνατον νὰ ἐκτελέσῃ τὸν πόθον της χωρὶς νὰ παραβλάψῃ τὰ συμφέροντά της.

«Βεβαίως, ὑπάρχει ἓν μόνον μέσον, εὐγενεστάτη δεσποινίς» εἶπε μετά τινας στιγμάς, «διὰ τοῦ ὁποίου ἠδύνασθε νὰ ἀναχωρήσετε μὲ τὸ προσεχὲς ἀτμόπλοιον, τὸ ὁποῖον, καθ' ὅσον γνωρίζω, ἀναχωρεῖ μετὰ μίαν ἑβδομάδα. Ἀλλὰ τότε θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ μὲ ἀξιώσητε τοσαύτης ἐμπιστοσύνης, ὅσης οὔτε ἐπιθυμῶ ν' ἀξιωθῶ οὔτε τολμῶ νὰ ἀναδεχθῶ τὴν εὐθύνην.»

«Καὶ διατί ὄχι, ἀξιότιμε κύριε Κάλμαν;» ἀπήντησεν ἡ Σιδωνία, ἀνακουφιζομένη ὑπὸ νέων ἐλπίδων «Νομίζετε ὅτι δὲν ἔχω πληροστάτην καὶ ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην εἰς ὑμᾶς, ἀφ' ὅτου γνωρίζω πῶς ἐφέρθητε πρὸς τὸν Ῥοδόλφον;»

«Σάς εὐχαριστῶ πολὺ» εἶπεν ὁ Κάλμαν προφανῶς συγκεκινημένος· «εἰς τὴν ἐποχήν μας, καθ' ἣν μόνον δυσπιστία καὶ κακεντρέχεια ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, εἶνε πολὺ κολακευτικὴ ἡ ἐμπιστοσύνη, τῆς ὁποίας μὲ κρίνετε ἄξιον. Ἐν τούτοις ὅμως δὲν τολμῶ ν' ἀναλάβω τοσοῦτο βαρεῖαν εὐθύνην. Συναισθάνομαι καλλιστα τὸν ἀκράτητον πόθον σας τοῦ νὰ ἐπανίδετε ὅσον τάχιστα τὸν φίλον μου καὶ ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ συντελέσω μὲ ὅλας μου τὰς δυνάμεις εἰς τὴν εὐτυχίαν σας. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο θὰ ἐχρειάζετο νὰ μοῦ δώσετε γενικὴν πληρεξουσιότητα, καὶ μάλιστα δικαστικῶς, διὰ νὰ εἰμπορῶ ὡς ἀντιπρόσωπός σας νὰ πωλήσω τὰ κτήματά σας, νὰ εἰσπράττω χρήματα, νὰ τὰ παραδίδω εἰς τὰς τραπέζας καὶ διὰ τούτων εἰς ὑμᾶς· ἐν συντόμῳ, πρέπει νὰ μοῦ ἐμπιστευθῆτε ὅλην σας τὴν περιουσίαν. Ἔπειτα λαμβάνετε μαζῆ σας τόσα μόνον χρήματα, ὅσα σᾶς ἀναγκαιοῦσι διὰ τὸ ταξείδιόν, παραδίδετε εἰς ἐμὲ τὰ ὑπόλοιπα καὶ ἀναχωρεῖτε ἀμέσως. Ἐγὼ ἐν τῷ μεταξὺ τελειώνω ἐν ἀνέσει καὶ ἐπὶ τὸ συμφορώτερον τὰς ὑποθέσεις σας καὶ στέλλω τὰ χρήματα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας εἴτε κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ μέλλοντος συζύγου σας εἰς τὸν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τραπεζίτην σας. — Ἀλλὰ σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω, δεσποινίς: πρέπει νὰ ἔχετε ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ, καὶ σᾶς λέγω εἰλικρινῶς ὅτι δὲν ἐπεδύμουν νὰ ἀναλάβω τοσαύτην εὐθύνην.»

«Σᾶς παρακαλῶ θερμῶς» εἶπεν ἡ Σιδωνία «μὴ ἀμφιβάλλετε καθόλου περὶ τῆς ἐμπιστοσύνης μου καὶ μὴ διστάσετε ἕνεκα τούτου νὰ μᾶς φανῆτε χρήσιμοι. Δὲν ἀμφιβάλλω καθόλου ὅτι αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις θὰ ἀπαιτήσῃ πολλὴν ἐργασίαν καὶ πολλοὺς κόπους ἀπὸ σᾶς. Ἐννοεῖται δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅτι ὁ χρόνος καὶ ὁ κόπος σας θὰ πληρωθοῦν, διότι εἶνε πρέπον καὶ δίκαιον νὰ λάβετε τὰ μεσιτικά σας. Δὲν πρέπει κατ' οὐδένα τρόπον νὰ τὰ ἀποποιηθῆτε. Καὶ αὔριον ἀκόμη εἶμαι πρόθυμη νὰ πάμε μαζῆ εἰς ἕνα συμβολαιογράφον, καὶ νὰ σᾶς κάμω πληρεξούσιόν μου. Ὀκτὼ ἡμέραι θὰ μοῦ χρεισθοῦν διὰ νὰ τακτοποιήσω τὰ πράγματά μου, ἐπειτα δὲ ἀναχωρῶ μὲ τὸ προσεχὲς ἀτμόπλοιον καὶ εἰς τρεῖς ἑβδομάδας εἶμαι ἴσως σύζυγος τοῦ Ῥοδόλφου.»

Ἡ Σιδωνία ἠριθρίασε κατὰ τὰς λέξεις ταύτας. Ὁ δὲ Κάλμαν ἔλαβε τὴν χεῖρά της καὶ εἶπε: «Σᾶς εὐχαριστῶ ἐν ὀνόματι τοῦ φίλου μου Βερνέρτου. Ἂν θέλετε δὲ νὰ κάμετε σωστὰ τὰ πράμματα, μὴ φοβηθῆτε τὰ ἔξοδα νὰ τηλεγραφήσετε εἰς τὸν Ῥοδόλφον ἀμέσως, κατὰ ποίαν ἡμέραν θὰ φθάσετε εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ κάμετε τὸν φίλον μου πραγματικῶς εὐτυχῆ· πράγματι συγκινοῦμαι ὅταν συλλογισθῶ πόσον εὐτυχὴς θὰ εἶνε εἰς ὀλίγας ὥρας ὁ φίλος μου.»

Ἡ Σιδωνία ἐννοεῖται ὅτι ἀμέσως ἐφάνη πρόθυμος νὰ γράψῃ τὸ τηλεγράφημα, ὁ δὲ Κάλμαν ἀνέλαβε νὰ τὸ φέρῃ ὁ ἴδιος εἰς τὸ τηλεγραφεῖον. Ἀψοῦ ὁ μεσίτης ἀπῆλθεν, ἡ Σιδωνία ἐπέστρεψεν εἰς τὸ ἕτερον δωμάτιον, ὅπου ἡ τυφλὴ νεᾶνις ἐκάθητο καὶ ἔρραπτε. Ἡ συνδιάλεξις εἶχε γείνῃ ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ἀλλ' ἡ Λίνα ἤκουσεν ὡς φαίνεται τὴν φωνὴν τοῦ ξένου, διότι ἀμέσως ἠρώτησε: «Μοῦ ἐπιτρέπετε, δεσποινὶς Σιδωνία, μίαν ἐρώτησιν; Ποῖος ἦτο ὁ κύριος, μὲ τὸν ὁποῖον πρὸ ὀλίγου ὡμιλήσατε;»

«Διατί θέλεις νὰ μάθῃς ποῖος εἶνε;» ἀντηρώτησεν ἡ Σιδωνία.

«Ὦ,» ἀπήντησεν ἡ τυφλή, «εἶνε καὶ ὀλίγη περιέργεια ἐκ μέρους μου ἐν τῷ μέσῳ. Μοῦ φαίνεται ὅτι κάπου εἶδα αὐτὸν τὸν κύριον καὶ διὰ τοῦτο ἤθελα νὰ μάθω ποῖος εἶνε.»

«Τὸν εἴδετε;» ἠρώτησεν ἡ Σιδωνία ἐκπληκτος.

«Ναί» ἀπήντησεν ἡ τυφλὴ «εἰμπορῶ νὰ εἰπῶ ὅτι τὸν εἶδα τρόπον τινά. Τὸν ἤκουσα, καὶ ἀφ' ὅτι ἔχασα τὸ φῶς μου, ἡ ἀκοή μου ἔγεινε τόσον λεπτή, ἔχω δὲ καὶ τόσον ἐξαίρετο μνημονικὸ διὰ τὰς φωνὰς καὶ διὰ τοὺς τόνους, ὥστε ποτὲ δὲν τοὺς λησμονῶ. Ὅταν λοιπὸν ἀκούω ἕνα ἄνθρωπον νὰ ὁμιλῇ, ἀμέσως σχηματίζω εἰς τὴν φαντασίαν μου τὴν εἰκόνα του. Ὅταν δὲ τύχῃ νὰ τὸν ἀκούσω πάλιν, ἀμέσως ἀναγνωρίζω τὴν φωνήν του καὶ ἡ εἰκόνα του παρουσιάζεται ἀμέσως εἰς τὴν φαντασίαν μου ὅπως ἐσχηματίσθη τὴν πρώτην φοράν, ὁποῦ τὸν ἤκουσα νὰ ὁμιλῇ. Δι' αὐτὸ λέγω ὅτι τὸν εἶδα.»

«Ἦτο ὁ μεσίτης Κάλμαν» εἶπεν ἡ Σιδωνία.

Ἡ τυφλὴ ἔσεισε τὴν κεφαλὴν καὶ εἶπε. «Δὲν γνωρίζω αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ἐν τούτοις ὅμως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀπατῶμαι. Τὴν φωνὴν αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἤκουσα ἀλλὰ δὲν εἰξεύρω, ποῦ. Ἴσως θὰ τὸ ἐνθυμηθῶ ὑστερώτερα.»

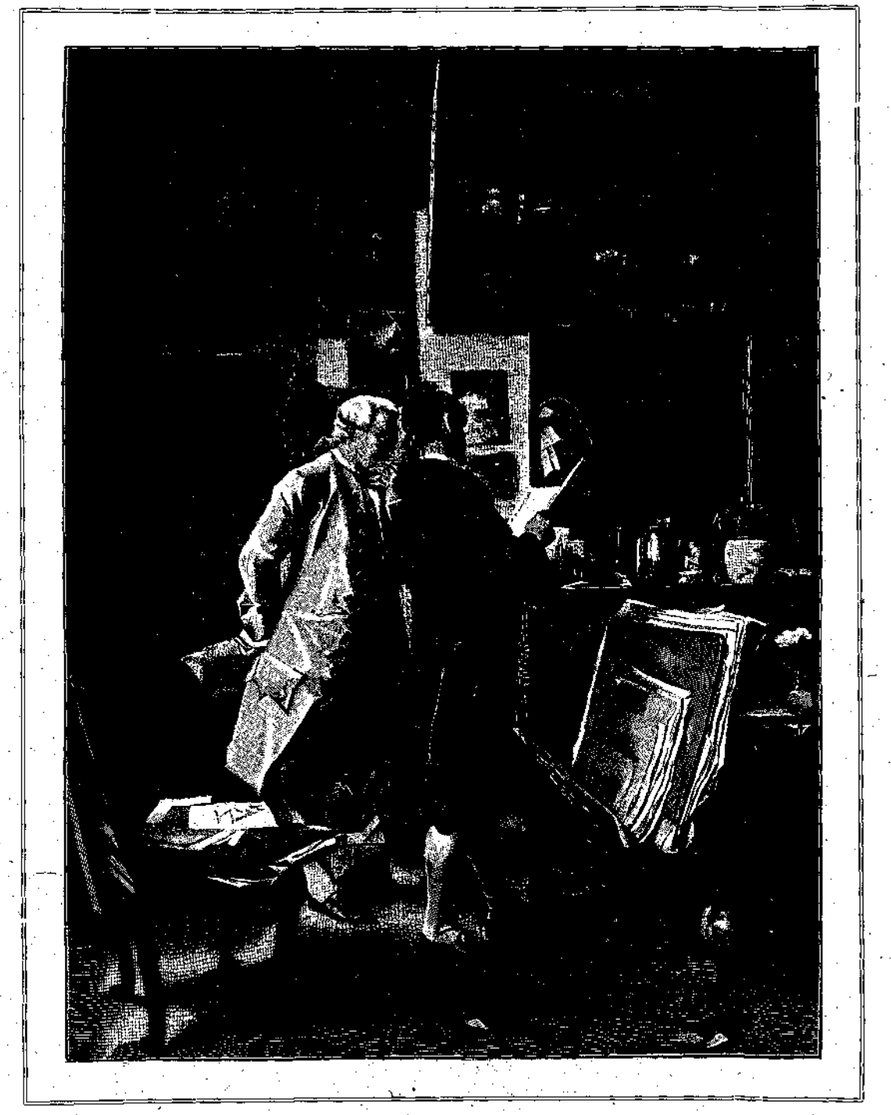

Ο ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΗΣ.

Εἰκὼν ὑπὸ Ἐρνέστου Μεσσονιέ.

Ἡ Σιδωνία δὲν ἐσυλλογίσθη πλέον τοὺς λόγους τῆς τυφλῆς, τὴν ὁποίαν τὸ ἑσπέρας ἔστειλεν ὀπίσω εἰς τὸ τυφλοκομεῖον μὲ τὴν ὑπηρέτριάν της. Ὅτε ἡ ὑπηρέτρια ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν εὗρε τὴν Σιδωνίαν χέουαν δάκρυα, ἀλλὰ δάκρυα χαρᾶς· διότι εἶχε λάβῃ ἀπάντησιν εἰς τὸ τηλεγράφημά της ἐκ Νέας Ὑόρκης. Τὸ τηλεγράφημα ἔλεγε: «Σὲ περιμένω ὡρισμένως. Εἶμαι ἀνεκφράστως εὐτυχής. Ῥοδόλφος.» —

Ἡ Σιδωνία περὶ οὐδενὸς ἄλλου πράγματος ἐσκέπτετο πλέον παρὰ τὸν ἔρωτα τοῦ Βερνέρτου. Ἡ σκέψις αὕτη ἔκαμνεν αὐτὴν κωφὴν καὶ τυφλὴν πρὸς πᾶσαν ἄλλην σκέψιν.

Τὴν ἀκόλουθον πρωΐαν ἔλαβε μίαν ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Κάλμαν, ἐν ᾗ οὗτος τῇ ἔγραφεν ὅτι παρήγγειλεν ἤδη εἰς ἕνα δικηγόρον καὶ συμβολαιογράφον ἐν τῇ πόλει νὰ συντάξῃ τὸ ἔγγραφον τῆς γενικῆς πληρεξουσιότητος, παρεκάλει δὲ τὴν Σιδωνίαν νὰ παρουσιασθῇ τὴν ἑπομένην ἡμέραν εἰς τὸν δικηγόρον διὰ νὰ ἀκούσῃ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἐγγράφου καὶ νὰ ὑπογράψῃ αὐτὸ ἐπὶ παρουσίᾳ δύο μαρ-

εἰ μὴ περὶ τῆς ἀναχωρήσεως. Ἐντὸς ἑπτὰ ἡμερῶν ἔμελλε ν' ἀναχωρήσῃ τὸ πλοῖον· τὸ ταξείδιον διήρκει δέκα ἕως ἑνδεκα ἡμέρας. Ἐντὸς τριῶν ἑβδομάδων λοιπὸν ἠδύνατο νὰ ἑνωθῇ διὰ τῶν δεσμῶν τοῦ γάμου μὲ τὸν ἐρωμένον της καὶ νὰ ὀνομάζεται πλέον κορία

τύρων. Ἔγραφεν αὐτῇ προσέτι πότε ὤφειλε ν' ἀναχωρήσῃ διὰ νὰ προφθάσῃ τὸ πλοῖον. Ἡ Σιδωνία ἦτο συγκικινημένη ἐκ τῆς προθυμίας, μεθ' ἧς ὁ φίλος τοῦ Ῥοδόλφου ὑπεβάλλετο εἰς τοσούτους κόπους χάριν τῆς εὐτυχίας της.

Ὀλίγαι μόνον ἡμέραι ὑπελείποντο εἰς τὴν Σιδωνίαν διὰ νὰ ἑτοιμάσῃ τὰ ροῦχά της καὶ νὰ τακτοποιήσῃ τὰ πράγματά της. Ἡ Λίνα, ἡ τυφλὴ νεᾶνις, ἐκάθητο πάλιν ἐν τῷ δωματίῳ καὶ ἔρραπτε μετὰ μεγάλης σπουδῆς. Ἡ Σιδωνία ἔρραπτεν ὡσαύτως, ἀλλὰ πᾶσαι αὐτῆς αἱ σκέψεις ἦσαν πέραν τοῦ ὠκεανοῦ. Αἴφνης, ἐνῷ ἦτο βυθισμένη εἰς τὰς ὀνειροπολήσεις της, ἤκουσε τὴν φωνὴν τῆς τυφλῆς, ἥτις χωρὶς καθόλου νὰ διακόψῃ τὴν ἐργασίαν της, ἠρώτησε μετὰ δειλίας; «Μήπως σᾶς ἐνοχλῶ, ἂν σᾶς ὁμιλήσω;»

Ὄχι, κόρη μου» ἀπήντησεν ἡ Σιδωνία, «τί ἐπιθυμεῖς;»

«Ἀ, δὲν εἰμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε» ἀπήντησεν ἡ Λίνα μετά τινος μειδιάματος «πόσον ἐβασάνισα τὸν νοῦν μου.»

«Ἐβασάνισες τὸν νοῦν σου; καὶ διατί;»

«Ὅταν δὲν εἰμπορῶ νὰ ἐνθυμηθῶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ζητῶ» ἀπήντησεν ἡ τυφλή, «δὲν εὑρίσκω καμμίαν ἡσυχίαν, ἀλλὰ βασανίζομαι ἡμέραν καὶ νύκτα ἕως ὅτου νὰ τὸ εὕρω. Πρέπει νὰ τὸ ἐνθυμηθῶ, εἰ δὲ μὴ δὲν κοιμῶμαι καθόλου.

«Εἶσαι ἐρελλοκόριτσο!» ἀπήντησεν ἡ Σιδωνία γελῶσα. «Τί ἐζήτεις νὰ ἐνθυμηθῇς αὐτὴν τὴν φοράν;»

«Τὴν φωνήν, τὴν ὁποίαν ἤκουσα χθές. Εὕρεσα, ὅτι ἤκουσα μίαν φορὰν αὐτὴν τὴν φωνήν, ἀλλὰ δὲν εἶξευρα εἰς ποῖον μέρος. Σήμερον τὸ πρωὶ εὕρηκα ὅ,τι ἐζήτουν. Ἐνθυμήθην δηλαδὴ ὅτι ἤκουσα τὴν φωνὴν αὐτὴν πρὸ ἓξ μηνῶν περίπου. Τότε εἶχα λάβῃ τὴν ἄδειαν νὰ ἐπισκεφθῶ ἐν τῇ πόλει μίαν πτωχὴν ῥάπτριαν συγγενῆ μου ἡ ὁποία μετὰ ταῦτα ἀπέθανε. Ἐμεινα δλην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν οἰκίαν της καὶ τὴν ἐβοήθησα εἰς τὴν ἐργασίαν της. Ἡ συγγενής μου εἶχεν ἐξέλθῃ διὰ νὰ ἀγοράσῃ μερικὰ πράγματα, ἐγὼ δὲ εἶχα μεγάλην δίψαν καὶ ἤθελα νὰ καταβῶ εἰς τὴν αὐλήν, διὰ νὰ πιῶ λιγάκι νερό. Εἰς τὴν κατοικίαν τῆς συγγενοῦς μου ἐγνώριζα πολὺ καλὰ ὅλα τὰ κατατόπια καὶ εἰμποροῦσα νὰ εὑρίσκω ὅ,τι ἤθελα ψηλαφητά. Ἐπῆρα λοιπὸν ἕνα ποτήρι καὶ ἑτοιμαζόμην νὰ κατεβῶ τὴν κλίμακα, ὅτε αἴφνης ἤκουσα πατήματα ἀπὸ τὸ ἐπάνω πάτωμα· ἦσαν δύο ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι κατέβαινον ἡσύχως καὶ συνωμίλουν συγχρόνως. Ἐγὼ ἔκλεισα πάλιν τὴν θύραν καὶ ἐπερίμενα ἕως ὅτου νὰ περάσουν αὐτοὶ οἱ κύριοι, διὰ νὰ μὴ μὲ ἰδοῦν. Εἰς ἡμᾶς τὰς τυφλὰς εἶνε πάντοτε δυσάρεστος ἡ συνάντησις ξένων ἀνθρώπων. Οἱ δύο κύριοι συνωμίλουν ταπεινοφώνως. Ὅτε ὅμως ἐφθασαν πλησίον τῆς θύρας, ὅπισθεν τῆς ὁποίας ἐστεκόμουν ἐγώ, τότε ἤκουσα τὴν φωνὴν αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις χθὲς ἦτον ἐδῶ. Ἡ φωνὴ αὕτη μοὶ ἦτο ἐντελῶς ἄγνωστος, καὶ ἐσχημάτισα ἀμέσως τὴν εἰκόνα τοῦ ὁμιλοῦντος. Ἔλεγε δὲ πρὸς τὸν ἄλλον τὰ ἑξῆς: «Δὲν θὰ στείλῃς λοιπὸν τὰ γράμματα, πρὶν ἡ σοῦ γράψω ἐγώ. Μοῦ δίδεις ἀμέσως τὴν διεύθυνσίν σου ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Καὶ μὴ λησμονήσῃς τὸ ὄνομα Βερνέρτος. — «Ὄχι» ἀπήντησεν ὁ ἄλλος «δὲν τὸ λησμονῶ διότι τὸ ἔχω γραμμένο.» Ἔπειτα ἤκουσα μόλις τὴν φωνὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου, ὅστις ἔλεγε: «τὸ ἐρωτευμένο γεροντοκόριτσο θὰ πιαστῇ.» —

Ἡ τυφλὴ νεᾶνις οὐδεμίαν γνῶσιν εἶχε τῶν διατρεξάντων κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας μεταξὺ τοῦ Κάλμαν καὶ τῆς Σιδωνίας. Χωρὶς νὰ τὸ ἠξεύρῃ καθόλου, ἐπρόφερε τοὺς λόγους τούτους οἱ ὁποῖοι, ἐνήργησαν ἐπὶ τῆς Σιδωνίας ὡς κεραυνός. Ὡς πρὸς αὐτὴν τοὐλάχιστον τὴν στιγμήν, ἦτο εὐτύχημα διὰ τὴν Λίναν ὅτι ἦτο τυφλὴ καὶ δὲν εἶδε τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου τῆς Σιδωνίας, διότι θὰ ἐτρόμαζε. Φοβερὰ ὑποψία κατέστρεψεν αὐτοστιγμεὶ ὅλας τὰς ἐλπίδας καὶ τὴν εὐτυχίαν αὐτῆς, μόλις δὲ ἔσχε τὴν δύναμιν νὰ προφέρῃ ἀδιαφόρους τινὰς λέξεις εἰς τὴν Λίναν καὶ νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ δωματίου.

Περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων τῆς τυφλῆς οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην εἶχεν ἀμφιβολίαν. Ἐγνώριζε πολὺ καλὰ τὸ ἐξαίρετον μνημονικόν, τὸ ὁποῖον ἔχουσιν ὅλοι οἱ τυφλοὶ διὰ τὰς φωνάς, καὶ τὸ ὁποῖον εἰς τὴν Λίναν πρὸ πάντων ἦτο θαυμασίως ἀνεπτυγμένον. Ἡ Λίνα εἶπεν δτι αὐτὸς ὁ Κάλμαν ἐπρόφερε τὰς λέξεις ἐκείνας, αὐταὶ δὲ αἱ λέξεις εἰς οὐδένα ἄλλον ἠδύναντο ν' ἀναφέρωνται παρὰ εἰς αὐτὴν τὴν Σιδωνίαν. Μυστηριώδης τις, ἄγνωστος φωνὴ τῇ ἔλεγε: «Εὑρίσκεσαι εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς ἀπατεῶνος. Διατρέχεις φοβερὸν κίνδυνον.»

Ἔδραμεν εἰς τὸ γραφεῖόν της καὶ ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Βερνέρτου, ἐζήτησε δὲ καὶ τὴν τελευταίαν πρὸς ἀποχαιρετισμὸν ἐπιστολὴν ἣν εἶχε λάβῃ πρὸ πολλῶν ἐτῶν παρὰ τοῦ φεύγοντος ἐραστοῦ, καὶ παρέβαλε τὰ δύο ταῦτα χειρόγραφα.

Ὁ χαρακτὴρ ἦτο ὁμοιος ἀλλ' οὐχὶ ἐντελῶς ὁ αὐτός. Ἐν τούτοις ἡ διαφορὰ αὕτη τῶν χειρογράφων δὲν ἦτο παράδοξος, διότι ἐντὸς τοσούτων ἐτῶν μεταβάλλεται πολλάκις ἐντελῶς ὁ γραφικὸς χαρακτὴρ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ Σιδωνία ἐθαύμασε πάλιν μηχανικῶς τὰς ἐπιστολὰς καὶ ἔμεινεν ἀπορουσα περὶ τοῦ πρακτέου. Τὰ μέλη της ἤρχισαν νὰ τρέμουν καὶ μέγας φόβος κατέλαβεν αὐτήν. Ἂν ὁ Κάλμαν ἦτο ἀπατεών! Μὲ ταχεῖαν ἀπόφασιν, ἔλαβε τὰς ἐπιστολὰς καὶ ἔσπευσε πρὸς ἕνα δικηγόρον, τὸν ὁποῖον ἐγνώριζε ζώντων ἔτι τῶν γονέων της, καὶ τὸν ὁποῖον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη δὲν εἶχεν ἐπανίδῃ, διότι ὅλαι της αἱ ὑποθέσεις ἦσαν ἐν τάξει.

Ὁ δικηγόρος ἤκουσεν ἡσύχως, ὅσα ἡ Σιδωνία τῷ διηγήθη μετὰ μεγάλης ταραχῆς, καὶ ἐπὶ τέλους εἶπε: «Μοῦ φαίνεται, ὅτι ἐφερθῆτε ὀλίγον τι ἀπερισκέπτως· ἀλλ' ὁ ἔρως ἀποτυφλόνει τὸν ἄνθρωπον, καὶ δικαιολογεῖ πολλὰ πράγματα. Ἔπρεπεν ὅμως νὰ ζητήσετε πληροφορίας περὶ αὐτοῦ τοῦ κυρίου Κάλμαν, καὶ τότε θὰ ἐμανθάνετε ὅτι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκεται οἰκονομικῶς εἰς στενόχωρον θέσιν. Ὡς ἤκουσα μάλιστα, ἑτοιμάζεται νὰ φύγῃ ἀπ' ἐδῶ εἰς τὴν Ἀμερικήν, καὶ ὑποθέτω ὅτι εὑρίσκεσθε εἰς τὰς χεῖρας ἑνὸς φοβεροῦ ἀπατεώνος.»

«Ἂν εἰμποροῦσα νὰ λάβω πλήρη βεβαιότητα!» εἶπεν ἡ Σιδωνία συστρέφουσα τὰς χεῖρας.

«Τὴν βεβαιότητα, εἰμποροῦμεν εὐκόλως νὰ τὴν λάβωμεν» εἶπεν ὁ δικηγόρος. «Δὲν πρέπει νὰ συλλογισθῆτε τὰ ἔξοδα ὅδο ἢ τριῶν ἑκατοντάδων μάρκων, ἀφοῦ πρόκειται νὰ σώσετε ὅλην σας τὴν περιουσίαν καὶ νὰ καταστρέψετε αὐτὸ τὸ καταχθόνιον σχέδιον, τὸ ὁποῖον μετὰ τοσαύτης ἀναισχυντίας ἐπεχείρησαν ἐναντίον σας.»

Ὁ δικηγόρος ἔλαβεν ἐκ τινος συρταρίου μικρόν τι βιβλίον τοῦ ὁποίου κατ' ἀρχὰς ἐξήτασε τὴν ἐπιγραφήν.

«Πρέπει νὰ τηλεγραφήσωμεν» εἶπεν ὁ δικηγόρος «εἰς Νέαν Ὑόρκην εἰς τὸ ὑποκατάστημα τῆς ἰδιωτικῆς μυστικῆς ἀστυνομίας τοῦ Pinkerton καὶ νὰ ζητήσωμεν ἀμέσως πληροφορίας περὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ὁ ὁποῖος κατοικεῖ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὑπὸ τὸ ὄνομά του Ῥοδόλφου Βερνέρτου. Αὐτὸ εἶνε τὸ μόνον μέσον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀσφαλέστατον συγχρόνως.»

Ὁ δικηγόρος ἐκάθισε παρὰ τῇ τραπέζῃ καὶ συνέταξε τὸ τηλεγράφημα.

«Τὸ κατάστημα» εἶπε «εἰς τὸ ὁποῖον τηλεγραφοῦμεν, εἶνε τὸ μεγαλήτερον Ἰνστιτοῦτον ἰδιωτικῆς μυστικῆς ἀστυνομίας ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις. Ἔχει τὰ ὑποκαταστήματά του εἰς ὅλας τὰς μεγαλοπόλεις τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἂν κατοικῇ εἰς αὐτὸν τὸν δρόμον τῆς Νέας Ὑόρκης ἄνθρωπός τις φέρων τὸ ὄνομα «Ῥοδόλφος Βερνέρτος», θὰ τὸ μάθωμεν ἐντὸς ὀλίγου τηλεγραφικῶς, ἴσως αὔριον. Πρέπει νὰ δώσωμεν τὸ τηλεγράφημα ἀμέσως. Σᾶς συνιστῶ δέ, νὰ μὴ ὁμιλήσετε πλέον μὲ τὸν κύριον Κάλμαν, ἕως ὅτου νὰ λάβωμεν ἀπάντησιν ἐκ Νέας Ὑόρκης. Ἡ ἀπάντησις θὰ ἔλθῃ ἐς ἐμέ, καὶ τότε ἐγὼ σᾶς ἐπισκέπτομαι ἀμέσως, ἅμα λάβω εἴδησιν. Ἂν ἔλθῃ ὁ Κάλμαν νὰ σᾶς ἐπισκεφθῇ, εἰπέτε ὅτι εἶσθε ἀσθενὴς σήμερον, καὶ ἂς ἔλθῃ αὔριον. Δὲν εἰξεύρετε ποῖον ἐπεφόρτισε νὰ συντάξῃ τὸ ἔγγραφον τῆς πληρεξουσιότητος, τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ ὑπογράψετε αὔριον;»

«Ὄχι» ἀπήντησεν ἡ Σιδωνία «δὲν εἰξεύρω. Ὦ Θεέ μου, θὰ εἶνε φοβερόν, ἂν ἠθέλησαν νὰ παίξουν μὲ τὰ ἱερώτερά μου αἰσθήματα. Δὲν θὰ εἰμπορέσω νὰ ἐπιζήσω. Δὲν εἰξεύρω κ' ἐγὼ τί θὰ κάμω, ἂν ἀποδειχθῇ τόσον ψεῦδος καὶ τόση ἀπάτη ἐναντίον μου.»

Τὸ καλήτερο ὁποῦ μπορεῖτε νὰ κάμετε ἐπὶ τοῦ παρόντος» εἶπεν ὁ δικηγόρος «εἶνε νὰ μείνετε εἰς τὴν οἰκίαν σας καὶ νὰ περιμένετε μὲ ἡσυχία τὰ ἀποτελέσματά. Πρὸ τῆς μεθαύριον πρωΐας δὲν θὰ εἰμπορέσωμεν νὰ λάβωμεν ἀπάντησιν, διότι αἱ ἔρευναι τῆς μυστικῆς αὐτῆς ἀστυνομίας ἀπαιτοῦν ὁπωσδήποτε ὀλίγον χρόνον. Μὴ ταράττεσθε λοιπὸν καὶ μὴ ἐρεθίζετε τὰ νεῦρά σας ἐπὶ ματαίῳ. Ἂν αἱ ὑποψίαι μας κατὰ τοῦ Κάλμαν εἶναι ἄδικοι, τὸ ὁποῖον δὲν πιστεύω, αἱ ἔρευναι δὲν θὰ βλάψουν καθόλου. Ἂν αἱ ὑποψίαι μας εἶνε βάσιμοι, τότε πρόκειται περὶ τῆς σωτηρίας σας, ἡ τοὐλάχιστον περὶ τῆς σωτηρίας τῆς περιουσίας σας. Μόλον ὅτι φαντασθῆτε λ. χ. ἂν ἐφθάνετε εἰς τὴν Ἀμερικὴν μὲ ὀλίγα χρήματα, καὶ παρεδίδετε ἐδῶ δλην σας τὴν περιουσίαν εἰς τὰς χεῖρας τοιούτου ἀπατεῶνος, χωρὶς νὰ εὕρετε ἐκεῖ κανένα νὰ σᾶς περιμένῃ!»

Ἡ Σιδωνία ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν της καὶ ἐκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν της. Τώρα πλέον ἔβλεπε καθαρὰ ὅτι εἰς αὐτὴν μόνην ἠδύνατο ν' ἀναφέρωνται αἱ λέξεις ἐκεῖναι: «τὸ ἐρωτευμένο γεροντοκόριτσο θὰ πιαστῇ.» Ἐνῷ τὸ ὄνομα «Βερνέρτος» ἐν συναφείᾳ μὲ τὰς λέξεις: «Μὴ στείλῃς τὰ γράμματα πρὸ τοῦ νὰ σοῦ γράψω» ἐβεβαίουν αὐτὴν ὅτι ὁ Κάλμαν ἐμηχανᾶτο καταχθόνιον σχέδιον ἐναντίον της, ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἄλλου τινὸς κακούργου ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ. Ἔπειτα δὲ συνέσφιγξεν ἀλγεινότατα τὴν καρδίαν της ἡ φοβερὰ σκέψις ὅτι ὅλαι της αἱ ἐλπίδες καὶ τὰ χρυσᾶ ὄνειρα ἐματαιοῦντο ἤδη, τὰ ἱερώτατα αἰσθήματα τῆς καρδίας της ἐνεπαίζοντο, καὶ ἠφανίζετο διὰ παντὸς ἡ εὐτυχία, ἥτις ἐπὶ μίαν στιγμὴν εἶχε λάμψῃ πρὸ τῶν ὀμμάτων της. Ῥεῦμα δακρύων ἐξώρμησεν ἀκατάσχετον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της, ἀνακουφίζον τὴν τεθλιμμένην καὶ πολυπαθῆ καρδίαν της.

Τῇ ἑπομένῃ πρωΐᾳ ἐνεφανίσθη ὁ Κάλμαν ζητῶν νὰ ὁμιλήσῃ μετὰ τῆς δεσποινίδος Σιδωνίας. Ἡ ὑπηρέτρια τῷ εἶπεν ὅτι ἡ δεσποινὶς σήμερον εἶνε ἀσθενὴς καὶ δὲν δύναται νὰ τὸν δεχθῇ. Ὁ μεσίτης ἔμεινεν ἔκπληκτος ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τούτῳ καὶ προσεπάθει νὰ καλύψῃ τὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐζωγραφημένην ὀργήν, ἀλλὰ δὲν συνέλαβε καμμίαν ὑποψίαν καὶ ἀπῆλθε, εἰπὼν ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ αὔριον.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ἦλθεν ὁ δικηγόρος, καὶ ἡ ὄψις τοῦ προσώπου του ἐβεβαίωσε τὴν Σιδωνίαν ὅτι ἡ εὐτυχία της ἠφανίσθη διὰ παντός. «Εὐχαριστήσατε τὴν τύχην σας» εἶπεν ὁ δικηγόρος «ὅτι σᾶς ἔφερεν ὡς σώτειραν τὴν τυφλὴν αὐτὴν κόρην. Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ τηλεγράφημά μας: «Ὑπὸ τὸ ὄνομα Ῥοδόλφος Βερνέρτος κατοικεῖ εἰς τὴν ὁδὸν Stanton-Street 430 εἰς τὸ ἕβδομον πάτωμα ἄνθρωπος, πενηκοντατεὴς περίπου, ἄπορος, ἀργός, ὑπόπτου διαγωγῆς. Περιφέρεται πάντοτε πλησίον τοῦ λιμένος καὶ φαίνεται ζῶν δι' ἀπάτης καὶ ἀργυρίας.» — Βλέπετε;» ἐξηκολούθησεν ὁ δικηγόρος «ποῖον καταχθόνιον σχέδιον ἐπλέχθη ἐναντίον σας; Τώρα πρέπει νὰ σκεφθῶμεν περὶ τοῦ ἀγύρτου Κάλμαν. Θὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι δὲν εἰξεύρει τίποτε καὶ ὅτι ἐνεπλέχθη ἐν ἀγνοίᾳ του εἰς αὐτὸ τὸ σχέδιον, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ. Ἐναντίον αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει ἄλλο εἰ μὴ ἡ μαρτυρία τῆς τυφλῆς. Τὸν συνένοχόν του ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ τὸν καταδιώξωμεν, ἴσως δὲ τὸν προστατεύει καὶ ὁ ἀμερικανικὸς νόμος. Ἐν τούτοις πιγαίνω ἀμέσως εἰς τὴν εἰσαγγελίαν, ἀφοῦ πρότερον ὁμιλήσω μίαν στιγμὴν μὲ τὴν Λίναν.»

Ἡ τυφλὴ προσεκλήθη εἰς τὸ δωμάτιον καὶ διηγήθη αὐτολεξεὶ καὶ χωρὶς νὰ παραλείψῃ τίποτε ἐξ ὅσων ἤκουσε τότε παρὰ τῶν ξένων φωνῶν. Ὁ δικηγόρος ἐσημείωσεν ἐπὶ τοῦ χάρτου τοὺς λόγους τῆς Λίνας καὶ ἀπῆλθεν. Ἡ Σιδωνία ἐνηγκαλίσθη καὶ κατησπάσθη τὴν τυφλὴν σώτειράν της καὶ διηγήθη αὐτῇ τὰ διατρέχοντα.

Ἡ εἰσαγγελία ἐσκέφθη ἐπὶ μακρὸν ἂν ὤφειλε νὰ προβῇ αἰφνηδίως εἰς σύλληψιν τοῦ Κάλμαν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους, παρακινηθεῖσα ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ Κάλμαν εἶχεν ἤδη κάμῃ ὅλας τὰς προετοιμασίας πρὸς ἀναχώρησιν καὶ ἀποίκησιν, διέταξε τὴν σύλληψίν του. Συγχρόνως ἐγένετο ἔρευνα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Κάλμαν, καὶ ἐνταῦθα ἀνεκαλύφθησαν μεταξὺ τῶν ἐγγράφων μερικὰ φύλλα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐφαίνετο ὅτι ὁ Κάλμαν εἶχεν ἀσκηθῆ εἰς τὴν ἀπομίμησιν νέου γραφικοῦ χαρακτῆρος, ὅστις ὡμοίαζε πολὺ μὲ τὸν τοῦ Βερνέρτου. Ὡσαύτως ἀνεκαλύφθη ὅτι ὁ Κάλμαν κατώρθωσε νὰ πορισθῇ ἐπιστολάς τινας, τὰς ὁποίας ὁ Ῥοδόλφος Βερνέρτος εἶχε στείλῃ ἐξ Ἀμερικῆς εἰς τὸν πρίην προϊστάμενόν του, ὅτε ἐπλήρωνε τὰ κλαπέντα χρήματα.

Μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ Κάλμαν ἰσχυρίζετο ὅτι ἦτο ἀθῶος, καὶ πράγματι δυσκόλως θὰ κατεδεικνύετο ἡ ἐνοχή του, ἂν ἡ μαρτυρία τῆς τυφλῆς ἐν τῇ γενικῇ συνεδριάσει δὲν ἐνεποίει ἰσχυροτάτην ἐντύπωσιν. Οἱ δικασταί, ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ συνήγορος ἔθεσαν τὴν τυφλὴν εἰς δοκιμασίαν, ἵνα ἴδωσιν ἂν δὲν ἠπατᾶτο ποτὲ ἐν τῇ διακρίσει καὶ ἀναγνωρίσει τῶν ἀπαξ ἀκουσθεισῶν φωνῶν. Ἀλλὰ μετὰ θαυμαστῆς ἀκριβείας ἀνεγνώριζεν ἡ τυφλὴ πάσας τὰς φωνάς, ἀκόμη καὶ ὅταν τὰ πρόσωπα μετέβαλλον θέσιν, καὶ ὡμίλουν δυνατὰ ἢ σιγά.

Ἡ μαρτυρία τῆς τυφλῆς ἐπενήργησεν ἐπὶ τοῦ Κάλμαν λίαν ἀποθαρρυντικῶς. Μέχρι τοῦδε οὐδέποτε εἶχεν ὑποπτεύσῃ ὅτι εὑρίσκετο ἄνθρωπος ἔχων τὴν παράμικρὰν γνῶσιν περὶ τοῦ καταχθονίου σχεδίου του. Τώρα ὅμως ἀπώλεσε ὅλον του τὸ θάρρος καὶ δλην του τὴν θρασύτητα καὶ ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ τὰ πάντα. Ὡμολόγησε λοιπὸν ὅτι πράγματι ὁ σκοπός του ἦτο νὰ ἰδιοποιηθῇ τὴν περιουσίαν τῆς Σιδωνίας, ὅτι αἱ ἐργασίαι του ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου ἔβαινον ὁσημέραι ἐπὶ τὸ χεῖρον καὶ ὅτι ἐσκόπει ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικήν, ὅπως ἀρχίσῃ ἐκεῖ νέον βιοπορισμὸν στάδιον μὲ τὰ χρήματα τῆς Σιδωνίας. Τυχαίως εἶχε μάθῃ, ὅτι ἡ Σιδωνία ἔτρεφεν εἰσέτι τὸν παλαιόν της ἔρωτα πρὸς τὸν Ῥοδόλφον Βερνέρτον. Ὡσαύτως ὡμολόγησεν ὅτι εἶχε κάμῃ γνωριμίαν μὲ ἄλλον τινὰ ἀπατεῶνα, ὅστις διὰ διαφόρους ἀγυρτείας καταδιωκόμενος κατέφυγεν εἰς τὴν Ἀμερικήν. Τὸν ἀγύρτην τοῦτον παρεκίνησε νὰ προσλάβῃ τὸ ὄνομα τοῦ Βερνέρτου, ἀφοῦ ὡς γνωσὸν ἐν Ἀμερικῇ οὐδέποτε ζητοῦνται διαβατήρια. Εἰς αὐτὸν εἶχε δώσῃ ὁ Κάλμαν ἑτοίμους τὰς διὰ τὴν Σιδωνίαν ἐπιστολάς, πεπεισμένος ὅν ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι ἡ Σιδωνία ἀμέσως ἐκ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς θὰ ἠπατᾶτο καὶ θὰ ἀπεδέχετο προθύμως τὴν πρότασιν περὶ ἐκποιήσεως τῶν κτημάτων της καὶ μετοικήσεως εἰς τὴν Ἀμερικήν. Διὰ τὴν οἰκίαν καὶ διὰ τὰ κτήματα τῆς Σιδωνίας εἶχεν ἤδη εὕρῃ ἀγοραστὰς καὶ ἡτοιμάζετο νὰ τὰ πωλήσῃ εἰς οἵαν δήποτε τιμήν, ἵνα ἀμέσως μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Σιδωνίας ἀναχωρήσῃ καὶ αὐτὸς μὲ τὸ προσεχὲς ἀτμόπλοιον εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικήν. Ἂν ἔζη ἀκόμη ὁ Βερνέρτος, περὶ τούτου οὐδὲν ἀπολύτως ἐγίνωσκεν ὁ Κάλμαν, οὔτε κἂν τὸν εἶχε γνωρίσῃ καλά. Ὅσα εἶχε γράψῃ ἐν τῇ πλαστῇ ἐκείνῃ ἐπιστολῇ, ἦσαν καθαρὰ ψεῦδη πρὸς ἐξαπάτησιν τῆς Σιδωνίας.

Ἡ ποινὴ τοῦ ἐνόχου, καίπερ ἐλαφρυνθεῖσα πως διὰ τῆς πληρεστάτης ταύτης ὁμολογίας, ἦτο ὅμως λίαν αὐστηρὰ καὶ ἀνάλογος πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἐνοχῆς του. Ἀλλ' ἡ Σιδωνία ὑπέφερε πολὺ ἐκ τῶν σφοδρῶν τούτων συγκινήσεων. Πωλήσασα τὴν οἰκίαν καὶ τὰ κτήματά της καὶ παραλαβοῦσα μεθ' ἑαυτῆς τὴν τυφλὴν κόρην καὶ τὴν πιστὴν ὑπηρέτριάν της μετῴκησεν εἰς ἄλλην τινὰ μικρὰν πόλιν τῆς Γερμανίας καὶ ἠγόρασε μικράν τινα ἔπαυλιν παρὰ τῷ Ῥήνῳ, ἔνθα ἔζησεν ἐν ἀπομονώσει καὶ ἐν ἀδελφικῇ πλέον ἀγάπῃ μετὰ τῆς Λίνας. Περὶ τοῦ Ῥοδόλφου Βερνέρτου οὐδὲν ἠκούσθη πλέον.

Α. Β.

1. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΡΟΥΔΙΝΗΣ, μετὰ βιογραφίας (ἐν σελ. 353).

2. «ΑΡΟΝ, ΑΡΟΝ, ΣΤΑΥΡΩΣΟΝ ΑΥΤΟΝ.» Εἰκὼν ὑπὸ Charles Berlat (ἐν σελ. 356—357).

Μικρὸς παρῆλθε χρόνος, ἀφ' ὅτου ὁ χριστεπώνυμος κόσμος εἰς τὰς ἱερὰς τῆς Τεσσαρακοστῆς εἰσῆλθεν ἡμέρας· ἑορτάζομεν τὰς συγκινητικωτάτας ἑορτὰς τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν· τὰ ἱερὰ σκεύη μέλανα ἐνεδύθησαν· αἱ ἱεραὶ τράπεζαι μελανειμονοῦσι, πάντα δὲ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐν τοῖς ναοῖς πένθιμα καὶ σοβαρὰ ἐμφανίζονται· ἀνεπαισθήτως στρέφεται ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία ἡμῶν πρὸς τοὺς ἁγίους τόπους, οἵτινες ὑπῆρξαν οἱ μάρτυρες τῶν Παθῶν τοῦ Σωτῆρος· τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἡ αὐλὴ τοῦ Ἄννα καὶ Καϊάφα, τὸ πραιτώριον τοῦ Πιλάτου, ὁ Γολγοθᾶς, εἰσὶ τὰ σπουδαιότερα σημεῖα, περὶ ἃ περιστρέφεται κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ὁ βίος τῆς Ἐκ-

κλησίας ἡμῶν. Πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν ἡμερῶν τούτων ἀνάλογον ὕλην παρέχει ἡμῖν σήμερον ἡ ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ παρισταμένη ἐπιτυχὴς εἰκὼν ἑνὸς ἐκ τῶν ἀχράντων Παθῶν τοῦ Σωτῆρος· ἡ εἰκὼν παρουσιάζει ἡμᾶς εἰς τὸ πραιτώριον τοῦ Πιλάτου, ἔνθα ἀνακρίνεται ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀναβρασμοῦ τῆς μανίας τῶν Ἰουδαίων. κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰωσήπου ἦτο μέγα καὶ πολυτελὲς οἰκοδόμημα, τὸ ποτὲ παλάτιον τοῦ Ἡρώδου· πρὸ αὐτοῦ εὑρίσκεται τὸ βῆμα τοῦ Πιλάτου, ἐφ' οὗ ἀνέβαινεν οὗτος, ὁσάκις ἐδίκαζε τοὺς Ἰουδαίους. —

Ἤδη πρὸ πολλοῦ προηγήθη ἡ ἐν Γεθσημανῇ ἀγωνία τοῦ Ἰησοῦ, ἐν τῇ βαθείᾳ νυκτὶ τῆς Πέμπτης ἐπηκολούθησεν ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα καὶ ἡ σύλληψις τοῦ Σωτῆρος, ἐν τῇ αὐτῇ νυκτὶ μετηνέχθη πρὸ τοῦ Ἄννα καὶ Καϊάφα, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ταχέως συνήρχετο τὸ συνέδριον, ὅπως ἀποφασίσῃ περὶ τῆς τύχης τοῦ Ἰησοῦ. Τῆς πρωΐας ἤδη ὑποφωσκούσης, κατεδίκασαν Αὐτὸν εἰς θάνατον οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἀκολούθως δὲ ἀπήγαγον Αὐτὸν πρὸς Πιλάτον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς καταδίκης.

Ἐν τῇ ἀνακρίσει διαβλέπει εὐθὺς ὁ Πιλάτος τὴν μοχθηρίαν τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς ἔχει τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν περὶ τοῦ ἀβασίμου πάσης κατηγορίας, καὶ καταβάλλει πάντα τὰ δυνατὰ μέσα πρὸς ἀποφυγὴν τῆς θανατικῆς καταδίκης· ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέναντι τῶν θανασίμων ἐχθρῶν καὶ τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον Αὐτοῦ σύνεκίνησαν τὸν Πιλάτον, ἡ πεποίθησις δὲ αὐτοῦ περὶ τῆς ἀθωότητος τοῦ Ἰησοῦ καθίστα δυσχερῆ τὴν θέσιν τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις ἤδη ἐζήτει ἀφορμήν, ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς ἀμηχανίας· τὴν ἀφορμὴν ταύτην ἐχορήγησε τῷ Πιλάτῳ τὸ ὄνομα Γαλιλαῖος· ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅπως ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τοῦ βάρους πάσης εὐθύνης, παραπέμπει τὸν Γαλιλαῖον πρὸς τὸν τετράρχην τῆς Γαλιλαίας, Ἡρώδην τὸν Ἀντίππαν, ἕνεκα τῶν ἐορτῶν διατρίβοντα κατὰ συγκυρίαν ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀλλὰ πᾶσα ὑπεκφυγὴ ἀπέβη ματαία· τὰ στίφη ἐπιστρέψαντα ἄπρακτα ἀπὸ τοῦ Ἡρώδου, ἀπαιτοῦσιν ἐπιμόνως παρὰ τοῦ Πιλάτου τὴν καταδίκην τοῦ Ἰησοῦ. Μάτην ἐπαναλαμβάνει οὗτος, ὅτι οὐδεμίαν ἐνοχὴν εὑρίσκει ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ, μάτην ὑπενθυμίζει αὐτούς, ὅτι καὶ ὁ Ἡρώδης ἀθῷον Αὐτὸν ἐκήρυξε· βλέπων ὅτι ταῦτα εἰς οὐδὲν ὠφελοῦσι, μᾶλλον δὲ θόρυβος γίνεται, προτείνει αὐτοῖς κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν, ἵνα κατὰ τὴν ἑορτὴν ἀπολύῃ δέσμιόν τινα, τὴν ἐκλογὴν μεταξὺ τοῦ Ἰησοῦ ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ Βαραββᾶ ἀφ' ἑτέρου, διαβοήτου κακούργου τῆς χώρας ἐκείνης. Καὶ ἡ ἀπόπειρα αὕτη ἐματαιώθη· ἀρχιερεῖς καὶ λαὸς ἐμμανεῖς ἀπαιτοῦσι τὴν ἀπόλυσιν τοῦ Βαραββᾶ καὶ τὸν θάνατον τοῦ Μεσσίου, βραδύνοντα δὲ τὸν Πιλάτον, κηρύττουσιν οὗτοι ἐχθρὸν τοῦ Καίσαρος. Ἐκ φόβου πρὸ τοῦ Ῥωμαίου Αὐτοκράτορος ὑποκύπτει ἐπὶ τέλους ὁ ἡγεμών, ὁ Βαραββᾶς ἀπελύθη, ὁ Ἰησοῦς ὡς βασιλεὺς οὐρανοῦ καὶ γῆς φέρων ἐπὶ κεφαλῆς τὸν ἀκάνθινον στέφανον, ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν δεδεμένος τὰς χεῖρας ἐμφανίζεται ἄφωνος πρὸ τοῦ βήματος, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι κράζουσι περιξ «ἆρον, ἆρον, σταύρωσον Αὐτόν»! Αὕτη ἐστὶν ἡ σκηνή, ἣν παρίστησιν ἡμῖν ἡ ῥηθεῖσα εἰκών· ἐκ δεξιῶν τοῦ Κυρίου βλέπομεν ἐλευθερούμενον τὸν Βαραββᾶν, ἀνάρπαστον ἐν μέσῳ τῶν ἀλαλαγμῶν τοῦ λαοῦ, σύμβολον τῆς ἐλευθερώσεως τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ τῶν δεσμῶν τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου· ἐτέρωθεν τὸν Πιλάτον ἐπὶ τοῦ βήματος, ζητοῦντα ὅπως κινήσῃ τὸν οἶκτον τῶν Ἰουδαίων διὰ τῶν λέξεων «ἴδε ὁ ἄνθρωπος», πέριξ δὲ τοῦ βήματος τὸν ἐμμανῆ λαὸν κράζοντα σταυρωθῆτω. Οὕτως ἔχοντα τόν Ἰησοῦν παραδίδωσιν ὁ Πιλάτος εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐκεῖνος μὲν διέπραξεν ἄδικον φόνον κατὰ ἀθῴου, οὗτοι δὲ ἠνοσιούργησαν κατὰ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

ΒΙΝΔΧΩΡΣΤ.

Μικρὸν λοιπὸν ἔτι καὶ ὁ Ἰησοῦς εκρέματο ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, οἱ μαθηταὶ προδίδουσιν Αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας τῶν σταυρωτῶν, ἀρνοῦνται, σκανδαλίζονται καὶ ἐγκαταλείπουσιν, ἅπαν δὲ τὸ ἔργον τοῦ Ἰησοῦ, ὅπερ ἤρξατο ἐν τῷ σπηλαίῳ τῆς Βηθλέεμ καὶ ἐπερατώθη ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ ἔπρεπε κατὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους σύμφωνως πρὸς τὸ εὐτελὲς καὶ ἀσήμαντον τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους αὐτοῦ νὰ ὑποστῇ τὴν τύχην τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, καὶ νὰ καταπνιγῇ ἐπὶ τέλους ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς γῆς, ἐν ᾗ ἐγεννήθη. Ἐκεῖνος μὲν σταυροῦται ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ, οἱ μαθηταὶ Αὐτοῦ ἄνευ δυνάμεως, ἄνευ ὅπλων, ἄνευ ἀνθρωπίνης σοφίας, πανταχόθεν καταδιώκονται, ἐθνικοὶ δὲ καὶ Ἰουδαῖοι, σοφοὶ καὶ ἰσχυροὶ τῆς γῆς χεῖρας βοηθείας ἀλλήλοις ὀρέξαντες, συνωμοτοῦσι κατ' αὐτῶν, καὶ τὰ πάντα προαναγγέλλουσι ταχεῖαν τὴν ἐξόντωσιν τῆς νέας θρησκείας· διωγμοὶ διωγμοὺς διαδέχονται, καὶ ἡ γῆ θέατρον μαρτυρίων ἐγένετο· οἱ λέοντες τῶν ἀμφιθεάτρων ἐχορτάσθησαν, οἱ ἰχθῦς τῶν ποταμῶν ἐπαχύνθησαν, οἱ ποταμοὶ ἐβάφησαν, καὶ ἔβαπτον καὶ αὐτοὶ τὸν λευκὸν ἀφρὸν τῶν θαλασσίων κυμάτων· οἱ Καίσαρες ἐν τῇ Ῥωμῃ καὶ οἱ ἄρχοντες ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις, τὰ ὄρνεα ἐπὶ τῶν θαλασσῶν καὶ οἱ γῦπες ἐπὶ τῶν ἐρήμων ἡμιλλῶντο κατὰ τὴν ὠμότητα. Ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ συσσωρευθῇ σήμερον τὸ ἅγιον αἷμα ἢ τὰ ἱερὰ ὀστᾶ τῶν φονευθέντων μαρτύρων, ποταμοὶ αἱμάτων θὰ ἐξέβλυζον εκ τῆς γῆς καὶ λόφοι ὀστέων ἐπὶ γῆς θὰ ἐνεφανίζοντο. Καὶ ὅμως τί πάντα ταῦτα κατώρθωσαν; ἕνα αἰῶνα μετὰ Χριστὸν ἐχριστιανίσθη ὁ κόσμος, καὶ τὸ πρόσωσον τῆς γῆς μετεβλήθη· Τερτυλλιανὸς δέ, σπουδαῖος Ἀπολογητὴς τοῦ χριστιανισμοῦ, εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο ἔκπληκτος ἀτενίζων, δὲν ὑπάρχει, ἔλεγεν ἐνθουσιῶν, γωνία γῆς, ὅπου δὲν ἱδρύθη καὶ

Ἐκκλησία, χθὲς δὲν ἤμεθα ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ σήμερον εἴμεθα πανταχοῦ. Τοιαύτη ἦτον ἡ ἀφανὴς δύναμις τοῦ σταυρωθέντος· καὶ ἂν ἐπὶ τέλους ἐθριάμβευσεν ἦτο θεῖον τὸ ἔργον, καὶ ὅ,τι μὲν ἄνθρωποι δημιουργοῦσιν, ἄνθρωποι ἐξηφάνισαν, ὅ,τι ὅμως θεῖαι χεῖρες ἐθεμελίωσαν, ἀνθρώπιναι χεῖρες ἀδυνατοῦσι νὰ ἀφανίσωσιν. Ἔκτοτε 19 παρῆλθον αἰῶνες· ἀνατροπαὶ καὶ ἀναστατώσεις τὸν κόσμον ἐτάραξαν, νέα κράτη ἐνεφανίσθησαν, καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτῶν ἕτερα πάλιν ἀνεπυργώθησαν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα κατέπεσον, καὶ ἐκ τῆς δόξης αὐτῶν ἐρείπια μόνον σώζονται καταστραφέντος μεγαλείου· μόνος ὁ χριστιανισμὸς μένει ἀκλόνητος, καὶ θὰ μένῃ εἰς τὸ διηνεκές, διότι θεῖαι χεῖρες αὐτὸν ἀνίδρυσαν. Ναπολέων ὁ Μέγας ἐξόριστος ἐπὶ τῆς νήσου Ἁγίας Ἑλένης, ἐν σοβαραῖς στιγμαῖς τοῦ βίου αὐτοῦ εὑρισκόμενος, ἀποτείνεται πρὸς τὸν στρατηγὸν αὐτοῦ Βερνάρδον, καὶ παραβάλλων τὸν Ἰησοῦν πρὸς τοὺς μεγάλους ἄνδρας, τί μένει, ἔλεγεν, ὦ στρατηγέ μου ἐκ τοῦ μεγαλείου ἑνὸς Ἀλεξάνδρου καὶ Καίσαρος; μόνον τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἅτινα μὲ ψυχρὰν καρδίαν ἀναφέρουσιν οἱ διδάσκαλοι, σφαγαὶ δὲ καὶ καταστροφαὶ καὶ καθημαγμένα ἐρείπια· ἀναθεωρῶν δὲ ἐν τῷ παρελθόντι το ἴδιον αὐτοῦ μεγαλεῖον, χθές, ἔλεγεν, εἰς τὸ βλέμμα μου ἔτρεμεν ἡ Εὐρώπη, καὶ μυριάδες ἀνθρώπων τὰς προσταγάς μου παρηκολούθουν, καὶ πρόθυμοι εἰς τὰς μάχας παρουσιάζοντο· σήμερον ὑπὸ πάντων ἐγκατελείφθην, καὶ αὔριον θὰ ὑβρίζωσι τὴν μνήμην μου καὶ οἱ στενότεροι αὐτοὶ τῶν φίλων μου. Εἷς μόνος ἄνευ ὅπλων καὶ σφαγῶν ἐπόρθησε τὸν κόσμον, καὶ κατέκτησε τὰς καρδίας, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου μυριάδες ἀπέθανον, καὶ μέχρι τῆς σήμερον δακρύουσιν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἠλεκτρίζονται αἱ καρδίαι, καὶ εἶνε ἕτοιμα ἑκατομμύρια ἀνθρώπων νὰ ἀποθάνωσιν· οὗτος εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν Μέγας, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ!

Γ. Κ.

3. Η ΕΠΑΙΤΙΣ. Εἰκὼν ὑπὸ G. Induno (ἐν σελ. 361). Ἡ νεᾶνις, ἣν παριστᾷ ἡ εἰκὼν τοῦ διασήμου καλλιτέχνου καθ. G. Induno, εἶνε τέκνον τῆς Σαβοΐας. Ἡ πατρὶς αὐτῆς εἶνε ἡ μεγαλοπρεπὴς ἐκείνη ὀρεινὴ χώρα ἡ περὶ τὸ γιγαντῶδες ὄρος Montblanc, ἥτις εἰς μὲν τὸν μακρόθεν προσερχόμενον ξένον ἀποκαλύπτει θαυμάσια θέλγητρα, ἀλλ' εἰς τὰ ἴδια αὐτῆς τέκνα μόλις παρέχει τὰ ἀναγκαῖα μέσα πρὸς τὸ ἀποζῆν. Διὰ τοῦτο οἱ κάτοικοι, πρὸ πάντων οἱ παῖδες καὶ τὰ κοράσια τῶν πτωχοτέρων, ἀπέρχονται, ὅταν ἐπέλθῃ ὁ χειμών, εἰς ἄλλους ὀλβιωτέρους τόπους, ὅπως κερδίσωσι τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, ἔχοντες συνήθως ἔγχορδόν τι μουσικὸν ὄργανον, τὴν «Gironda», ὡς πιστὸν σύντροφον καὶ ὡς πρόσχημα τῆς ἐπαιτείας. Οὕτω καὶ ἡ πτωχὴ νεᾶνις τῆς ἡμετέρας εἰκόνος κατὰ τὴν ἀπὸ κώμης εἰς κώμην καὶ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν περιπλάνησίν της, κουρασθεῖσα ἀναπαύεται ἤδη ἐπὶ ὀλίγας στιγμὰς ἐπὶ τοῦ χιονοσκεποῦς θρανίου, ἵνα μετ' οὐ πολὺ ἀναλάβῃ πάλιν τὴν ὁδοιπορίαν της.

4. Ο ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΗΣ. Εἰκὼν ὑπὸ Ἐρνέστου Μεσσονιέ (ἐν σελ. 365). Ὁ Meissonier, περὶ τοῦ ὁποίου καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἀριθμῷ καὶ ἄλλοτε πρότερον ἐλάβομεν ἀφορμὴν νὰ γράψωμεν διεξοδικώτερον, μετ' ἰδιαιτέρας ἀγάπης ἐπεξειργάζετο μικρογραφικὰς εἰκόνας· πολλαὶ τῶν εἰκόνων αὐτοῦ εἶναι τόσον μικραί, ὥστε δύνανται σχεδὸν νὰ καλυφθῶσιν ὑπὸ τῆς παλάμης ἑνὸς ἀνδρός. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ μέγεθος μία εἰκὼν τοῦ Meissonier ἔχουσα ἐπιφάνειαν ἑνὸς τετραγωνικοῦ μέτρου θὰ ἐξετιμᾶτο $2^3/_4$ ἑκατομμύρια φράγκα. Εἰς τὴν τάξιν τῶν μικρογραφικῶν τούτων εἰκόνων ἀνήκει καὶ ὁ «Ἐρασιτέχνης» ἢ ὡς ὠνομάσθη ὑπὸ τοῦ ζωγράφου «L'amateur des gravures».

5. ΒΙΝΔΧΩΡΣΤ, μετὰ βιογραφίας (ἐν σελ. 368).

Ὁ πρό τινων ἡμερῶν ἀποβιώσας ἀρχηγὸς τοῦ κληρικοῦ κόμματος ἐν τῷ Γερμανικῷ κοινοβουλίῳ Βίνδχωρστ ἐγεννήθη ἐν Κάλκεγχαπ (παρὰ τῷ Ὄσναβρυκ ἐν Βεστφαλίᾳ) τῇ 17 ἰανουαρίου 1812. Ὑπὸ τῶν γονέων αὐτοῦ, πτωχῶν χωρικῶν, προωρίσθη διὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον, ἀλλὰ προτιμήσας τὴν σπουδὴν τῆς νομικῆς ἔγεινε δικηγόρος καὶ τῷ 1849 ἐξελέχθη βουλευτὴς ἐν τῷ κοινοβουλίῳ τοῦ Ἀννοβέρου. Ἐν ἔτει 1851 διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, μέχρι τοῦ 1886, ὅτε τὸ Ἀννόβερον συνεχωνεύθη εἰς τὴν Πρωσσίαν. Εἴτε ἔχων τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπουργείου εἴτε διατελῶν ἐκτὸς τῆς ἀρχῆς, ὁ Βίνδχωρστ ὑπῆρξεν ὁ μᾶλλον ἀφωσιωμένος τῶν συμβούλων τοῦ στέμματος τοῦ Ἀννοβέρου. — Ὅτε, τῷ 1867, εἰσῆλθεν εἰς τὸ Βορειογερμανικὸν Κοινοβούλιον, ἀνέλαβε φυσικῶς τὴν ἀρχηγίαν τοῦ κόμματος τῶν Γουέλφων, ἐν ταύτῃ δὲ διέμεινε μέχρι θανάτου, καὶ ἐνῷ διεμαρτύρετο περὶ τῆς πίστεώς του πρὸς τὴν Αὐτοκρατορίαν, αἱ προσωπικαὶ συμπάθειαί του ἀνῆκον εἰς ὑπόθεσιν ἣν ἐγνώριζεν ὡς διὰ παντὸς ἀπολεσθεῖσαν. — Ἀλλ' ὁ Βίνδχωρστ ἦτο πρὸ παντὸς καθολικός· καθολικὸς πιστεύων, καθολικὸς τοῦ κόσμου, καθολικὸς πρακτικός· τὸ ὁποῖον δὲν ἠμπόδισεν αὐτόν, ἐν ἔτει 1887, ν' ἀντιστῇ εἰς τὰς διαταγὰς τῆς Ἁγίας Ἕδρας, λαβούσης τὸ μέρος τῆς Γερμανικῆς κυβερνήσεως κατὰ τὰς ἐκλογάς. Ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ Βίσμαρκ ἤρχισε τὸν κατὰ τῆς παπωσύνης πόλεμον, δὲν ἔσχεν ἐχθρὸν μᾶλλον ἐπικίνδυνον καὶ μᾶλλον ἀκατάπονητον ἐκείνου, ὅστις ὠνομάζετο «ἡ μικρὰ Ἐξοχότης». — Ὁ Βίνδχωρστ ὑπῆρξεν ὁ θαυμαστότερος γνώστης τῆς κοινοβουλευτικῆς τακτικῆς, ἐθράμλλος κατὰ τοῦτο τῶν μεγαλειτέρων κοινοβουλευτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἀγγλίας. Οὐδεὶς ἐγνώριζε κάλλιον αὐτοῦ νὰ διαπραγματεύεται, νὰ ζητῇ, νὰ λαμβάνῃ, νὰ προσφέρῃ ἀκόμη, ἀλλ' οὐδέποτε νὰ δίδῃ. Τὰς μεγαλειτέρας του ἐπιτυχίας δὲν ὀφείλει εἰς τὴν εὐγλωττίαν του, ἥτις ἦτο εὐχερής, πρωτότυπος, φιλοπαίγμων καὶ χαρίεσσα, ἀλλ' εἰς τοὺς ἐν τοῖς διαδρόμοις τοῦ κοινοβουλίου συνδυασμοὺς καὶ εἰς τὰς ἐν ταῖς αἰθούσαις ἐνεργείας του. Ἦτο ὁ μόνος ἄνθρωπος ὁ δυνάμενος νὰ καυχηθῇ ὅτι ἐκίνησε τὸν σιδηροῦν ἀρχικαγκελλάριον καὶ ἀπέθανεν ἐν πλήρει θριάμβῳ, καθ' ἣν στιγμὴν ἐξαφανίζεται τὸ τελευταῖον ἴχνος τῶν κατὰ τοῦ καθολικισμοῦ βισμαρκείων νόμων. — Ὁ Βίνδχωρστ ἦτο ὁ μόνος ἀνὴρ ὁ δυνάμενος νὰ διατηρήσῃ ἡνωμένον τὸ μέγα κόμμα τῶν ἐν Γερμανίᾳ καθολικῶν. Τὸν θάνατον τοῦ Βίνδχωρστ ἐθρήνησαν ὅλοι οἱ Γερμανοί, ὅλα τὰ πολιτικὰ κόμματα, διότι ὁ μέγας οὗτος ῥήτωρ καὶ ἔξοχος πολιτικὸς ἦτο ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ γενναιόφρων.

Ἡ λύσσα τῶν κυνῶν. Ἐξ ὅλων τῶν νόσων, ὑφ' ὧν προσβάλλονται οἱ κύνες, ἡ φοβερωτάτη εἶνε ἡ λύσσα, ἥτις ἐν πρώτοις οὐ μόνον εἰς τοὺς λοιποὺς κύνας καὶ τὰ ἄλλα κατοικίδια ζῶα ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶνε εἰς ἄκρον ἐπικίνδυνος. Συνήθως παρουσιάζεται ἡ νόσος αὕτη πρῶτον εἰς τοὺς ἡλικιωμένους κύνας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ τὸ θέρος, ὅταν ἐπικρατῇ πολὺ δυνατὸς καύσων, ἢ τὸν χειμῶνα κατὰ τὸ δριμύτατον ψῦχος. Τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα, ἐξ ὧν διακρίνεται ἡ λύσσα, εἶνε, ὅτι ὁ κύων μεταβάλλει τοὺς τρόπους καὶ τὴν συμπεριφοράν του, δεικνύει ὑπουλον καὶ δολίαν φιλοφροσύνην, μουγγρίζει κατὰ τοῦ κυρίου του, πρὸς τούτοις δὲ φαίνεται εἰς ἄκρον νυσταλέος καὶ τεθλιμμένος, ἀναζητεῖ πάντοτε θερμοὺς τόπους, ἀνῆζητεῖ συχνάκις τροφήν, χωρὶς ὅμως νὰ τρώγῃ, πίνει μετὰ λαιμαργίας μὲν ἀλλὰ πάντοτε ὀλίγιστον ὕδωρ καὶ ἐν γένει φαίνεται πολὺ ἀνήσυχος, τεταραγμένος καὶ φοβισμένος. Ἀψευδῆ τεκμήρια εἶνε καὶ ἡ ἀλλαγὴ τῆς φωνῆς τοῦ κυνὸς καὶ ἡ μεταστροπὴ αὐτῆς εἰς τραχεῖαν καὶ βραγχώδη ὀλολυγήν, ἡ ἀνορεξία, ἡ δυσκολία περὶ τὴν κατάποσιν· τούτοις προσθέτεον, ὅτι ὁ κύων ἀφρίζει, προσλαμβάνει ἀμαυρὸν βλέμμα, ἀγαπᾷ νὰ ἐξέρχεται συχνά, λείχει ἢ καὶ καταβροχθίζει πράγματα μὴ φαγώσιμα, ἐπιτεινομένης δὲ τῆς νόσου, ἀνοίγει καὶ κλείει παταγωδῶς τὰς σιαγῶνας, καὶ δάκνει ἄνευ ἐξωτερικῆς τινος αἰτίας. Κατὰ τὴν περαιτέρω πορείαν τῆς νόσου ἐπέρχεται ἐμφραξις καὶ στέγνωσις τῆς κοιλίας (δυσκοιλιότης), τὰ ὦτα χαλαροῦνται, ἡ οὐρὰ κρέμαται πρὸς τὰ κάτω, ὁ ὀφθαλμὸς αὐμαροῦται καὶ τὸ βλέμμα γίνεται λοξόν. Βραδύτερον ὁ ὀφθαλμὸς γίνεται ἐρυθρὸς καὶ φλογίζεται. Ὁ κύων μένει ἀναίσθητος πρὸς τὰς θωπείας, δὲν ὑπακούει πλέον οὔτε προσέχει εἰς τὰς διαταγάς τοῦ κυρίου του, γίνεται ὁλονὲν περισσότερον ἀνήσυχος καὶ περιδιῆς, τὸ βλέμμα του καθίσταται ἀτενὲς καὶ φλογερόν, ἡ κεφαλή του κλίνει καὶ ταπεινοῦται πολύ, οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ χάρα τῶν παρειῶν ἐξογκοῦνται, ἡ γλῶσσα κοκκινίζει πολὺ καὶ κρέμαται ἔξω, ἐκ τῶν ἄκρων δὲ τοῦ στόματος ῥέει γλοιώδης ὕλη. Μετ' ὀλίγον δὲν ὀλακτεῖ πλέον, ἀλλὰ μόνον μουγγρίζει, καὶ δὲν ἀναγνωρίζει πλέον οὔτε τὸν κύριόν του οὔτε ἄλλα πρόσωπα. Ἐνῷ κείεται ὑπὸ δίψης καὶ λαχταρίζει διὰ νερό, δὲν δύναται ὅμως νὰ τὸ καταπίῃ. Καὶ ἂν ἀκόμη διὰ βιαίων μέσων ἐγχυθῇ εἰς τὸ στόμα του ὕδωρ, προξενεῖ αὐτῷ πνίγμὸν καὶ σπασμωδικὴν συστολὴν τῶν μυώνων τοῦ φάρυγγος. Ἀπὸ τοῦδε ὁ κύων κατάλαμβάνεται ὑπὸ ὑδροφοβίας, καὶ ἀποφεύγει πᾶν ῥευστόν. Δὲν κατακλίνεται πλέον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἀλλὰ περιφέρεται οἰονεὶ κρυψιβατῶν, λοξὰ βλέπων, κρεμαμένην ἔχων τὴν οὐράν, καὶ οὐδαμοῦ εὑρίσκων ἡσυχίαν.

Τώρα μόλις ἀναπτύσσεται ἡ νόσος καὶ ἀποβαίνει ἢ εἰς τὴν ἤρεμον ἢ εἰς τὴν μανιώδη λύσσαν. Κατὰ τὴν ἤρεμον λύσσαν οἱ ὀφθαλμοὶ εἶναι φλογισμένοι μὲν ἀλλ' ἀμαυροὶ (θολοί) καὶ ἀτενεῖς, ἡ γλῶσσα γίνεται ὑπόγλαυκος καὶ κρέμαται πολλάκις πολὺ ἔξω. Λευκὸς ἀφρὸς καλύπτει τὰς γωνίας τοῦ στόματος. Τὸ στόμα εἶνε πάντοτε ἀνοικτόν, ἡ δὲ κάτω σιαγὼν εἶνε παραλελυμένη καὶ κρέμαται χαλαρὰ πρὸς τὰ κάτω. Τὴν οὐρὰν μεταξὺ τῶν σκελῶν καὶ κεκλιμένην ἔχων τὴν κεφαλὴν τρέχει ὁ κύων κλονούμενος καὶ παραπαίων, διανύει πολλάκις μακροτάτας ἀποστάσεις, καὶ δάκνει πᾶν τὸ προστυχόν, πρὸ πάντων δὲ ἄλλους κύνας. Ἂν ἀπαντήσῃ ἐμπόδιόν τι μὴ ἐπιτρέπον αὐτῷ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν κατ' εὐθεῖαν πορείαν τοῦ, περιφέρεται ἐν κύκλῳ κλονούμενος, πίπτει πολλάκις, καὶ ἀγωνιᾷ ὅπως ἀναπνεύσῃ.

Κατὰ τὴν μανιώδη καλουμένην λύσσαν, ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ κυνὸς λάμπει οἰονεὶ σπινθηροβολῶν, αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν εὐρύνονται, τὸ στόμα μένει ἀνοικτὸν καὶ ὑγραίνεται ὑπὸ ὀλίγου μόνον σιάλου, ἡ δὲ ὑπόγλαυκος γλῶσσα κρέμαται ἐκ τοῦ στόματος πρὸς τὰ κάτω. Καὶ ἀναπτυσσομένου ἐπὶ τοῦ τόπου τούτου τῆς νόσου, ὁ κύων δεικνύει μεγάλην ἀπείθειαν καὶ δολιότητα καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ κυρίου τοῦ, κάπτει ἀκουσίως μυίας ἢ ὅ,τι ἄλλο ἔλθῃ πλησίον του, ἐφορμᾷ κατὰ τῶν ὀρνίθων καὶ κατασπαράσσει αὐτάς, χωρὶς νὰ τὰς τρώγῃ, προσελκύει δελεαστικῶς ἄλλους κύνας πλησίον του καὶ εἶτα ἐπιτίθεται κατ' αὐτῶν μανιώδης, τρίζει τοὺς ὀδόντας, διαστρέφει καὶ παραμορφόνει τὸ ῥύγχος, κνύζεται (κλαυθμηρίζει), λείχει μὲ τὴν φλογισμένην γλῶσσάν του τὰ χείλη, προσέτι δὲ καὶ κλώζει (πλαταγεῖ μὲ τὴν γλῶσσαν) ἐκχέων συγχρόνως ὑδατώδες σίαλον. Ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀποστρέφεται κλονούμενος, ἐνίοτε ὅμως διέρχεται κολυμβῶν ῥύακας καὶ ἕλη. Δάκνει πᾶν τὸ προστυχόν, πολλάκις μάλιστα καὶ ἄψυχα ἀντικείμενά, ἂν δὲ εἶνε ἀλυσίδετος δάκνει τὴν ἁλυσίν του. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Hackenbarth, κύων τις λυσσῶν διήνυσεν ἐντὸς τριῶν ὡρῶν διάστημα 24 χιλιομέτρων, κατὰ δὲ τὴν πορείαν του ταύτην εἰσώρμησεν εἰς ἓξ χωρία καὶ εἰς πλεῖσα ἐπαύλια, καὶ ἐδάγκασεν ὅλους τοὺς κύνας καὶ τοὺς χοίρους, ὅσους συνήντησε, προσέτι δὲ καὶ δύο ἀνθρώπους.

Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἦτο γνωστὴ ἡ λύσσα τῶν κυνῶν, εἰ καὶ ἡ νόσος αὕτη παρουσιάζεται ἐν τῇ μεσημβρινῇ Εὐρώπῃ πολὺ σπανιώτερον ἢ ἐν Γερμανίᾳ. Ἐν ταῖς χώραις τῆς κατεψυγμένης καὶ τῆς διακεκαυμένης ζώνης ἡ λύσσα ἢ σπανίως ἢ οὐδόλως παρουσιάζεται. Οὕτω λ. χ. ἐν τῇ κεντρῴᾳ Ἀσίᾳ, ὡς διαβεβαιοῖ ὁ Walter, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ Αὐστραλίᾳ, ὡς διαβεβαιοῖ ὁ Lendenfeld, ἡ λύσσα εἶνε ἄγνωστος· καὶ παρὰ τοῖς ἤττον πεπολιτισμένοις λαοῖς οὐδαμοῦ φαίνεται ἡ νόσος αὕτη ἐκρηγνυμένη μεταξὺ τῶν ἐγκαταλελειμμένων καὶ ἀδεσπότων κυνῶν.

Πολλοὶ ἐπανειλημμένως ἰσχυρίσθησαν ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν προσβάλλεται ποτὲ ὑπὸ τῆς λύσσης, καὶ ὅτι ὅσοι ἄνθρωποι ἐνομίσθησαν πάσχοντες ὑπὸ τῆς νόσου ταύτης, ἔπασχον κυρίως ἐξ ἀλλων νόσων, ἃς οἱ ἰατροὶ ἀπατηθέντες συνέχεαν μετὰ τῆς λύσσης τῶν κυνῶν. Ὁ ἐσφαλμένος οὗτος ἰσχυρισμὸς βασίζεται ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι μερικὰ ἐκ τῶν φαινομένων τῆς λύσσης παρουσιάζονται καὶ εἰς ἄλλας νόσους, ἐνῷ ἡ λύσσα, ὡς ἰδιαιτέρα νόσος, χαρακτηρίζεται μόνον ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἐκφάνσεων αὐτῆς. Ἡ τρανωτάτη ἀπόδειξις, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πράγματι προσβάλλεται ὑπὸ τῆς λύσσης, εἶνε ὅτι κατωρθώθη δι' ἐμβολιασμοῦ νὰ μεταδοθῇ ἡ νόσος ἐκ λυσσώντων ἀνθρώπων πάλιν εἰς κύνας καὶ εἰς ἄλλα ζῶα. Ὡσαύτως εἶνε βέβαιον ὅτι ὑπὸ τῆς φοβερᾶς ταύτης νόσου προσβάλλονται ὄχι μόνον κύνες, ἀλλὰ καὶ λύκοι, ἀλώπεκες, γαλαῖ, ἵπποι, βόες, αἶγες καὶ πρόβατα.

Εὐτυχῶς δὲν ἐμπίπτει εἰς τὴν νόσον ταύτην (τὴν λύσσαν) ἀνεξαιρέτως πᾶς ἄνθρωπος, δηχθεὶς ὑπὸ πράγματι λυσσῶντος κυνός, διότι τὸ δῆγμα δὲν εἶνε πάντοτε ἐξ ἴσου ἐπικίνδυνον. Τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου ἐξαρτᾶται, κατὰ τὸν Wolffberg, ἐκ τῆς προόδου τῆς ἐν τῷ ζῴῳ νόσου, ἐκ τῆς ποσότητος τοῦ ἐν τῷ δήγματι ἐγχυθέντος δηλητηρίου, ἐκ τοῦ μεγέθους τοῦ δήγματος καὶ ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ τοῦ δηχθέντος μέλους. Περὶ τοῦ δευτέρου μάλιστα τῶν ὅρων τούτων παρατηρητέον ὅτι τὰ ἐνδύματα πολλάκις ἐμποδίζουσιν ἐντελῶς τὴν εἰς τὸ σῶμα ἄφιξιν τοῦ δηλητηρίου, ἐντεῦθεν δὲ ἐξηγεῖται ὅτι ἐκ 59 ἀνθρώπων, δηχθέντων διὰ μέσου τῶν ἐνδυμάτων ὑπὸ λυσσώντων λύκων, εἷς μόνος ἀπέθανεν, ἐνῷ ἐξ 85 ἀνθρώπων δηχθέντων εἰς ἀκάλυπτα μέρη τοῦ σώματος ἀπέθανον 66 ὑπὸ λύσσης. Ὡς πρὸς τὴν θέσιν τοῦ δηχθέντος μέρους τοῦ σώματος παρετηρήθη ὅτι ἐκ τῶν δηχθέντων εἰς τὸ πρόσωπον ἀπέθανον 90, εἰς τὰς χεῖρας 63, εἰς τὸν κορμὸν 63, εἰς τὰ κάτω μέλη 28, εἰς τὰ ἄνω μέλη 20 τοῖς ἑκατόν.

Ἀνέκαθεν ἐξευρέθησαν πολλὰ μέσα κατὰ τῆς λύσσης, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ ἐπιτυχία ἦτο λίαν ἀμφίβολος, διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις ἠγνοεῖτο εἰς τὰς πλείστας περιπτώσεις ἂν τὰ δακόντα ζῶα ἦσαν πράγματι λυσσαλέα ἢ μόνον ὑποπτα. Τὸ ἀσφαλέστατον ἐκ τῶν μέσων τούτων ἠδύνατο νὰ ἦνε ἡ καυτηρίασις τῆς πληγῆς, ἥτις ὅμως ἔπρεπε νὰ γείνῃ ἀμέσως μετὰ τὴν δῆξιν καὶ τελείως, πρὶν ἢ τὸ δηλητήριον εἰσδύσῃ εἰς τὸ σῶμα. Κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους ἡ ἀσφαλεστάτη θεραπευτικὴ μέθοδος εἶνε ὡς γνωστὸν ἡ τοῦ Παστέρ, δι' ἧς ἀπὸ τοῦ 1885 ἐσώθησαν μυριάδες ἀνθρώπων, δηχθέντων ὑπὸ λυσσώντων ζῴων.

Χρῆσις τοῦ φαρμάκου τοῦ Κὼχ εἰς μὴ φθισικούς. Ἐν τῷ Συλλόγῳ τῶν παθολόγων ἐν Βερολίνῳ ἀνεκοίνωσεν ἐσχάτως ὁ ἰατρὸς Δρ. Renvers τὰς ἐπί τινος ἀσθενοῦς παρατηρήσεις αὐτοῦ, αἵτινες ἔχουσι μεγίστην σπουδαιότητα πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς διαγνωστικῆς ἀξίας τοῦ φαρμάκου τοῦ Κώχ, διότι τώρα πρῶτον ἐπικυροῦται διὰ νεκροψίας ἡ καὶ πρότερον ἤδη ἐπὶ ζώντων γενομένη παρατήρησις ὅτι τὸ φάρμακον τοῦ Κὼχ προκαλεῖ ἀντίδρασιν καὶ ἐκ μὴ φθισικῶν. Ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ἡ ἀσθενὴς ἦτο γυνὴ πάσχουσα ἐκ πυώδους πρήματος τῶν νεφρῶν (πυονεφρώσεως)· ἀλλ' ἐπειδὴ κατ' ἀρχὰς δὲν ἠδύνατο ὡρισμένως νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ φύσις τοῦ νοσήματος, ἐγένοντο πρὸς δοκιμὴν ἐνέσεις κοχίνης εἰς τὴν ἀσθενῆ, καὶ δὴ κατ' αὐξανομένας δόσεις ἐκ 2, 4 καὶ 6 χιλιοστημορίων τοῦ γραμμαρίου. Μεθ' ἑκάστην ἐκ τῶν ἐνέσεων τούτων ἐπήρχετο ἰσχυρὰ ἀντίδρασις μὲ αὔξησιν τῆς θερμοκρασίας τοῦ σώματος μέχρι 40 βαθμῶν καὶ ἐπανειλημμένας φρικιάσεις. Μετὰ τὴν τελευταίαν ἔνεσιν ἐπηκολούθησε καὶ βῆξ μετὰ ἀποχρεμμάτων, ἄνωθεν δὲ τοῦ δεξιοῦ πνεύμονος ἠκούσθη ξηρὸς θροῦς· μετὰ τρεῖς ὅμως ἡμέρας ἔπαυσαν ταῦτα, καὶ οἱ πνεύμονες ἀνέλαβον ἐντελῶς τὴν κανονικήν των κατάστασιν. Ἄλλαι τοπικαὶ μεταβολαὶ δὲν παρουσιάσθησαν κατὰ τὰς ἀντιδράσεις. Εἰς τὰ ἀποχρέμματα οὐδὲν βακτηρίδιον τῆς φυματιώσεως εὑρέθη. Ἡ ἀσθενὴς μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπέθανεν ἐξ ἧς ἔπασχε νόσου τῶν νεφρῶν, κατὰ δὲ τὴν νεκροψίαν, ἥτις ἐγένετο ἐν τῷ ἐν Βερολίνῳ παθολογικῷ Ἰνστιτούτῳ, δὲν ἠδυνήθη νὰ εὑρεθῇ, οὔτε εἰς τοὺς πνεύμονας οὔτε ἀλλαχοῦ τοῦ σώματος φυματιώδης τις ἑστία. Τοιουτοτρόπως φαίνεται ἀποδεικνυόμενον ὅτι καὶ οἱ μὴ φθισικοὶ ἀντιδρῶσιν εἰς τὸ φάρμακον τοῦ Κώχ καὶ μάλιστα εἰς μικρὰς δόσεις καθ' ὃν ἀκριβῶς τρόπον καὶ οἱ φθισικοί, ἐνῷ ὁ Κὼχ ἐν τῇ γνωστῇ αὐτοῦ δημοσιεύσει ἐδήλωσεν ὅτι οἱ μὴ φθισικοὶ μόνον εἰς μεγάλας δόσεις ἀντιδρῶσι καὶ μὲ μικρὰν αὔξησιν τῆς θερμοκρασίας. Ὁ καθ. Ρένβερς λέγει ὅτι εἰς τὴν πυρετώδη ἀντίδρασιν ἐν γένει πρέπει ν' ἀποδοθῇ ὀλιγωτέρα σπουδαιότης ἢ εἰς τὴν τοπικὴν ἀντίδρασιν, ἥτις μόνη δύναται νὰ θεωρηθῇ ἔχουσα διαγνωστικὴν ἀξίαν· διότι αὕτη μέχρι τοῦδε παρετηρήθη πράγματι παρουσιαζομένη μόνον εἰς τοὺς ἐκ φυματιώσεως πάσχοντας.

Περὶ τοῦ φαρμάκου τοῦ Liebreich. Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τῆς βερολινείου ἰατρικῆς Ἑταιρίας ἀνεκοίνωσεν ὁ διευθυντὴς τοῦ νοσοκομείου Moabit, ὁ Δρ. Π. Γούτμαν, ὅτι ἐξ ἑνὸς περιπτώσεων φυματιώσεως, καθ' ἃς ἔκαμε χρῆσιν τοῦ φαρμάκου τοῦ Liebreich, εἰς τρεῖς παρετήρησεν ἐρεθισμοὺς τῶν νεφρῶν, οἵτινες ἐπετάθησαν μέχρι ἀληθοῦς φλογώσεως τῶν νεφρῶν, οὐδεμίαν δὲ σημαντικὴν βελτίωσιν. Ἕνεκα τούτου συνέστησε μεγάλην προσοχὴν ἐν τῇ χρήσει τοῦ φαρμάκου τούτου. Τοὐναντίον, ἄλλος τις ἰατρός, ὁ Δρ. Λουβλίνσκης, ὅστις εἰχε κάμει χρῆσιν τοῦ φαρμάκου τοῦ Liebreich εἰς 23 ἀσθενεῖς πάσχοντας ἐκ φυματιώσεως, ἀνεκοίνωσεν εὐαρεστοτέρας εἰδήσεις περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς θεραπείας αὐτοῦ. Ἐν μιᾷ περιπτώσει φθίσεως τοῦ λάρυγγος ἐπετεύχθη ἤδη ἐντελὴς καὶ διαρκὴς θεραπεία· ἕτερός τις φθισικὸς δύναται ὡσαύτως νὰ θεωρηθῇ ὡς θεραπευθείς, ἐνῷ οἱ λοιποὶ εὑρίσκονται εἰς προφανῆ καλλιτέρευσιν. Σημαντικὰς διαταράξεις τῶν νεφρῶν παρετήρησεν ἐν μιᾷ μόνη περιπτώσει, ἀλλ' αἱ διαταράξεις αὗται ταχέως ἠφανίσθησαν διὰ τῆς χρήσεως ὀπίου.

Ἡ ὀσμὴ τῆς γῆς. Κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν ἐν Παρισίοις, τῇ 23. μαρτίου ἀνεγνώσθη μία διατριβὴ τοῦ M. André, περὶ «τῆς ὀσμῆς τῆς γῆς». Ἡ γῆ ἔχει ἰδιόν τι ἄρωμα, τὸ ὁποῖον ἕκαστος ἄνθρωπος ἀντελήφθη διερχόμενος τοὺς ἀγροὺς ἢ τοὺς κήπους, κατὰ τὸν μῆνα μάρτιον λόγου χάριν. Ποία εἶνε ἡ φύσις τοῦ ἀρώματος τούτου; Οἱ κύριοι Berthelot καὶ André προσεπάθησαν νὰ τὴν ἐρευνήσωσιν· ἀλλὰ τὸ πρόβλημα εἶνε δύσκολον. Ἡ ὀσμὴ τῆς γῆς ἐνομίσθη προερχομένη ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ ἀλκοολίου (οἰνοπνεύματος). Ὁ M. Muntz ἰδίᾳ εὗρεν ἐν τῷ ἐδάφει μικράν τινα ποσότητα ἀλκοολίου, τοῦδ' ὅπερ ἄλλως τε ἐξηγεῖται ἐκ τῶν πολυπλόκων ἀντιδράσεων αἵτινες παράγονται ἐν ταῖς γαίαις. Ὁ Berthelot θεωρεῖ ὡς πιθανώτερον ὅτι ἡ ὀσμὴ ἐκείνη παράγεται ἐκ τινος εἴδους καμφόρας, ἐκ τινος καμφοροειδοῦς ὕλης (d'une substance camphrée). Αἱ μέλλουσαι ἔρευναι θὰ διαλευκάνωσιν ἀναμφιβόλως τὸ σκοτεινὸν τοῦτο ζήτημα. Μέχρι τοῦδε κατώρθωσαν ν' ἀπομονώσωσιν οἱ ἄνω μνημονευθέντες χημικοὶ μικροτάτην μόνον ποσότητα τοῦ ἀρώματος τῆς γῆς, μόλις ἐν γραμμάριον· ἐντεῦθεν ἐννοεῖται πόσον εἶνε δύσκολον νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἀνάλυσιν. Ἀλλ' ὅπως δήποτε καὶ ἂν ἔχῃ, τὸ ἄρωμα τοῦτο ἔχει ἰσχυροτάτην ὀσμήν, ἐπαισθητὴν εἰσέτι καὶ ὅταν τὸ βάρος τῆς ὀφραντῆς ὕλης περιορισθῇ εἰς ἓν τρισεκατομμυριοστὸν τοῦ χιλιοστογράμμου.

Γυναῖκες φοιτῶσαι ἐν πανεπιστημίοις. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τοῖς πανεπιστημίοις καὶ ταῖς ἀκαδημίαις τῆς Ἑλβετίας σπουδαζουσῶν γυναικῶν ἀνέρχεται κατὰ τὸ παρὸν ἐξάμηνον εἰς 402. Τὸ μόλις ἀπὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἔτους ὑφιστάμενον πανεπιστήμιον τοῦ Fraubürg δὲν ἀριθμεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος οὐδεμίαν φοιτήτριαν· ἡ Ἀκαδημία ἐν Neuchatel ἀριθμεῖ 2 φοιτητρίας, τὸ πανεπιστήμιον τῆς πόλεως Basel, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ φοίτησις καθίσταται διὰ τοῦ κανονισμοῦ δυσχερὴς εἰς τὰς γυναῖκας, ἀριθμεῖ μίαν μόνην, τὸ ἐν Λωζάνῃ Πανεπιστήμιον 13, τὸ τῆς Ζυρίχης 90, τὸ τῆς Βέρνης 146 καὶ τὸ τῆς Γενεύης 150 φοιτηερίας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγραφεισῶν εἰς τὰ μητρῷα γυναικῶν ἀνέρχεται εἰς 229, ἐνῷ πρὸ πέντε ἐτῶν ἀνήρχετο μόνον εἰς 125, πρὸ δεκαετίας δὲ μόλις εἰς 51.

Ὁ μέγιστος, μετὰ τὸν Edwin Booth, Ἀμερικανὸς ἠθοποιὸς διὰ τὰ δράματα τοῦ Σαιξπήρου, ὁ Lawrence Barret, ἀπέθανε πρό τινων ἡμερῶν αἰφνιδίως ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐκ συγκοπῆς τῆς καρδίας. Ὁ Barret ἔδιδε παραστάσεις μετὰ τοῦ Booth ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Νέας Ὑόρκης Broadway. Ὁ ἔξοχος οὗτος ὑποκριτὴς τῶν δραμάτων τοῦ Σαιξπήρου, ἀνέβη κατὰ πρώτην φορὰν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐν ἡλικίᾳ δεκαπέντε ἐτῶν, ἀπέθανε δὲ 53 ἐτῶν.

Νέον μελόδραμα διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Κολόμβου. Κατὰ σύστασιν τοῦ Βέρδη ἀνετέθη εἰς τὸν Βαρῶνον Φραγκέττη, γνωστὸν μελοποιὸν τοῦ μελοδράματος «Asrael», ἡ σύνθεσις νέου μελοδράματος φέροντος τὸ ὄνομα τοῦ Κολόμβου καὶ προωρισμένου διὰ τὴν ἐν Γενούῃ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος τελεσθησομένην ἑορτὴν πρὸς τιμὴν τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός. Ὁ Φραγκέττης ἀνέλαβε νὰ τελειώσῃ καὶ νὰ δώσῃ ἕτοιμον μέχρι τῆς 1. ἀπριλίου 1892 τὸ μελόδραμα «Κολόμβος», διὰ τὸ ὁποῖον θὰ λάβῃ ἀμοιβὴν 35,000 φράγκων. Ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα πράξις τοῦ μελοδράματος τούτου εἶναι ἤδη ἕτοιμαι, αἱ δὲ λοπαὶ ἐσχεδιασμέναι μόνον.

Νέον σύστημα τῶν φωνογράφων τοῦ Ἐδισον. Ἐσχάτως μετηνέχθησαν ἐξ Ἀμερικῆς εἰς τὴν Εὐρώπην φωνογράφοι τοῦ Ἐδισον κατὰ νέον σύστημα. Οἱ νέοι οὗτοι φωνογράφοι δὲν ἔχουσι ἀνάγκην ἀκουστικῶν σωλήνων, ὅπως γίνωνται ἀκουστοὶ συγχρόνως εἰς μεγάλας συναναστροφάς, λέγεται δὲ ὅτι ἀναπαράγουσιν ἐν εὐρυτάτοις χώροις μετὰ ἐκτάκτου ἀκριβείας πάσας τὰς φωνάς, διαλέξεις, ἄσματα, μουσικὴν κτλ. Ἡ νέα αὕτη συσκευὴ δεικνύει εἰς ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη πολλὰς καὶ οὐσιώδεις τελειοποιήσεις ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς τελευταίας συσκευὰς τοῦ φωνογράφου τοῦ Ἐδισον.

Η ΕΜΠΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΝΘΕΩΝ.

Τὸ ἄνθος εἶνε τὸ ἁπλούστατον καὶ φυσικώτατον στόλισμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς κατοικίας του, διὰ τοῦτο δὲ καὶ τὸ ἀρχαιότατον. Εἰς ὅλους τοὺς ἀρχαίους καὶ νέους, ἀπολιτίστους, καὶ πεπολιτισμένους λαοὺς εὑρίσκομεν τὴν χρῆσιν τοῦ φυσικοῦ τούτου στολισμοῦ. Ἀλλ' ὅσον δήποτε καὶ ἂν ἐξετιμᾶτο τὸ φυσικὸν τοῦτο κόσμημα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, δὲν ὑπῆρχεν ὅμως ἐμπόριον τῶν ἀνθέων. Ἡ ἐμπορία αὕτη εἶνε προϊὸν τῶν νεωτάτων χρόνων, προήχθη δὲ ταχέως εἰς τοσαύτην ἀκμήν, ὥστε σήμερον ἐν Εὐρώπῃ ἐξοδεύονται δι' ἄνθη πολλὰ ἑκατομμύρια φράγκων.

Ἡ Γαλλία ἔδωκε τὴν πρώτην ὤθησιν εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ ἐμπορίου τῶν ἀνθέων ἐν ταῖς πλείσταις χώραις τῆς Εὐρώπης. Φιλόκομψοι παρισιαναὶ κυρίαι προσέλαβον κατ' ἀρχὰς τὰ φυσικὰ ἄνθη πρὸς στολισμὸν οὐ μόνον τῶν ἐνδυμάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς τραπέζης, εἰς μεγάλα γεύματα, καὶ τῶν αἰθουσῶν, μετ' οὐ πολὺ δὲ ἀνεπτύχθη ἐντεῦθεν ἀληθὴς τέχνη τοῦ δι' ἀνθέων στολισμοῦ, ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς πρότυπον εἰς πάσας τὰς ἄλλας χώρας.

Οἱ θερμότατοι ζηλωταὶ τῶν Γάλλων εἰς πάντα τὰ ἀφορῶντα τὸν συρμὸν εἶναι, μεθ' ὅλας τὰς διαφορὰς τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος, οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ Ἀμερικανοί. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ δι' ἀνθέων στολισμὸς τῶν αἰθουσῶν εἰς οἰκογενειακὰς ἑορτὰς ἐγένετο ἀμέσως ἀσπαστὴ συνήθεια, ἐν Ἀμερικῇ δὲ ἡ πολυτέλεια αὕτη προέβη εἰς τοσοῦτον βαθμόν, ὥστε οὐδεμίαν πλέον ἐντύπωσιν ἐνεποίει τὸ συνηθέστατον ἄκουσμα ὅτι ὁ δεῖνα ἢ δεῖνα πλούσιος Ἀμερικανὸς ἔδωκε πολυτελέστατον γεῦμα, εἰς τὸ ὁποῖον μόνος ὁ δι' ἀνθέων στολισμὸς τῆς τραπέζης καὶ τῶν αἰθουσῶν ἐν μέσῳ τοῦ χειμῶνος ἐστοίχισε τεσσαράκοντα ἢ πεντήκοντα ἢ καὶ ἑξήκοντα χιλιάδας φράγκων. Ἐν τῇ πολυτελείᾳ ταύτῃ οἱ Ἀμερικανοὶ ἑκατομμυριοῦχοι προσεπάθουν νὰ ὑπερακοντίσωσιν ἀλλήλους, οὕτως ὥστε ἐπὶ τέλους οἱ πλουσιώτατοι ἐξ αὐτῶν κατήντησαν εἰς τὸ σημεῖον νὰ ἐξοδεύωσιν ἐπ' εὐκαιρίᾳ οἰκογενειακῆς τινος ἑορτῆς πολλὰς ἑκατοντάδας χιλιάδων φράγκων μόνον δι' ἄνθη.

Καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἡ ἐμπορία τῶν ἀνθέων εἶνε σημαντικωτάτη. Πλησίον ἑκάστης μεγαλειτέρας πόλεως ὑπάρχουσι μεγάλα ἀνθοκομεῖα, ἔχοντα ἔκτασιν πολλῶν τετραγωνικῶν χιλιομέτρων. Ἐξ ὅλων δὲ τῶν Γερμανικῶν πόλεων αἱ περιφημότεραι διὰ τὰ μεγάλα καὶ λαμπρότατα ἀνθοκομεῖά των εἶνε ἡ Ερφόυρτη καὶ τὸ Quedlinburg. Ἀλλ' ἡ κατανάλωσις τῶν ἀνθέων ἐν Γερμανίᾳ ἔλαβε κατὰ τὰ τελευταῖα μάλιστα ἔτη τοσαύτας διαστάσεις, ὥστε ἡ ἐγχώριος παραγωγή, πρὸ πάντων κατὰ τὸν χειμῶνα, δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὴν ζήτησιν, καὶ ἕνεκα τούτου ἐγένετο ἀναγκαία ἡ εἰσαγωγὴ ἀνθέων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας. Ἐκ τῶν χωρῶν τούτων εἰσάγονται ἤδη εἰς Γερμανίαν παντὸς εἴδους ἄνθη κατὰ χιλιάδας ἐντὸς ὑπερμεγέθων καλάθων, διατηροῦνται δὲ τόσον ὁροσερὰ καὶ εὐθαλῆ ὥστε ἀδυνατεῖ τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι τὰ ἄνθη ταῦτα ἐδρέφθησαν πρὸ τεσσάρων ἢ καὶ πέντε ἡμερῶν ἐν ξέναις, μεμακρυσμέναις χώραις. Τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῶν φυσικῶν ἀνθέων ἐν Γερμανίᾳ, ὅσον ἀφορᾷ τὴν εἰσαγωγήν, εἶνε τὸ Βερολίνον· ἐντεῦθεν ἀποστέλλονται τὰ ἰταλικὰ ἄνθη εἰς τὰ βορειότερα καὶ ἀνατολικώτερα μέρη τῆς Γερμανίας, ἐνῷ τὰ δυτικὰ καὶ μεσημβρινὰ μέρη πορίζονται τὰ ἄνθη ἐκ τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας καὶ ἔχουσιν ὡς ἐμπορικὸν κέντρον τὴν Φραγκφούρτην. Κατὰ τοὺς μῆνας τοῦ χειμῶνος, ἐν μόνῳ τῷ Βερολίνῳ ἐξοδεύονται διὰ φυσικὰ ἄνθη 10 ἕως 12 χιλιάδες μάρκων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Κατ' ἔτος δὲ τὸ ἐμπόριον τῶν φυσικῶν ἀνθέων ἐν Βερολίνῳ μὲν ὑπολογίζεται ἀνερχόμενον εἰς 4 ἕως πέντε ἑκατομμύρια ἐν ὅλῃ δὲ τῇ Γερμανίᾳ εἰς 12 περίπου ἑκατομμύρια μάρκων.

Ἐπειδὴ καὶ εἰς τὰ εὔκρατα κλίματα ἐπικρατοῦσιν ἐπὶ ὁλοκλήρους μῆνας καιροὶ ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν αὔξησιν καὶ προκοπὴν τῶν ἀνθέων, ἐγένετο ἀπὸ ἀρχαίων ἤδη χρόνων ἐπαισθητὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν φυσικῶν ἀνθέων διὰ τεχνητῶν.

Τεχνητὰ ἄνθη κατεσκευάζοντο ἐν Αἰγύπτῳ 600 περίπου ἔτη πρὸ Χριστοῦ, ὡς ἀναφέρει Πλίνιος ὁ νεώτερος. Οἱ Σῖναι (Κινέζοι) κατεσκεύαζον ὡσαύτως ἐν τῇ τρίτῃ μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδι πολὺ ὡραῖα τεχνητὰ ἄνθη ἐκ πτερῶν καὶ ἐκ χάρτου. Ἀλλὰ μόλις κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα ἀνεπτύχθη καὶ κατέστη ἀληθὴς τέχνη ἐν Ἰταλίᾳ ἡ ἐκ χάρτου κατασκευὴ ἀνθέων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν τοῖς μοναστηρίοις κατεσκευάζοντο τὰ τεχνητὰ ἄνθη, ὅπως χρησιμεύωσι πρὸς στολισμὸν τῶν ἁγίων βωμῶν κατὰ τὸν χειμῶνα· μετ' οὐ πολὺ ὅμως αἱ γυναῖκες τῶν πόλεων εἶδον ὅτι τὰ τεχνητὰ ταῦτα ἄνθη ἦσαν καταλληλότατα πρὸς στολισμὸν τῆς κόμης καὶ τῶν ἐνδυμάτων κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐλλείψεως τῶν φυσικῶν ἀνθέων. Τοιουτοτρόπως ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ πρῶτον ἐγεννήθη ὁ βιομηχανικὸς οὗτος κλάδος, τὸν ὁποῖον οἱ Γάλλοι ἀμέσως προσέλαβον καὶ προήγαγον εἰς τοσαύτην ἀκμήν, ὥστε κατὰ τὸν 17. αἰῶνα ἐν Γαλλίᾳ ἀνεπτύχθη μεγάλη καὶ σημαντικωτάτη τεχνουργία τεχνητῶν ἀνθέων. Μέχρι τοῦ ἔτους 1870 ἐν μόνῃ τῇ πόλει τῶν Παρισίων ἠσχολοῦντο 15000 ἄνθρωποι περὶ τὴν κατασκευὴν τεχνητῶν ἀνθέων, ἡ δὲ ἀξία τῶν ἐτησίως κατασκευαζομένων τούτων ἐμπορευμάτων ὑπερέβαινε τὰ 25 ἑκατομμύρια φράγκων. Ἀπὸ τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου καθ' ἑξῆς ἤρχισε καὶ ἐν Βερολίνῳ ἡ τεχνουργία τῶν ἀνθέων νὰ κάμνῃ μεγάλας προόδους, οὕτως ὥστε σήμερον ἀνταγωνίζεται ἐπιτυχῶς πρὸς τὴν τῶν Παρισίων. Ἡ ἀξία τῶν καθ' ἕκαστον ἔτος κατασκευαζομένων ἐν Γερμανίᾳ τεχνητῶν ἀνθέων ἑκτιμᾶται περίπου εἰς 18 ἑκατομμύρια μάρκων. Σήμερον ἡ Γαλλία καὶ ἡ Γερμανία προμηθεύουσιν εἰς ὅλον τὸν κόσμον τεχνητὰ ἄνθη, ἐναμίλλως δὲ πρὸς ταύτας συναγωνίζεται μόνη ἡ Κίνα μὲ τὰ ἀρχαιοπρεπῆ αὐτῆς τεχνουργήματα, καὶ ἡ Βρασιλία ἔνθα κατασκευάζονται ἐκ πτερῶν θαυμασίως ὡραῖα ἄνθη. Ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν τεχνητῶν ἀνθέων οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ Γάλλοι δὲν μεταχειρίζονται σχεδὸν καθόλου πλέον χάρτην, ἀλλὰ ἰδιαίτερά τινα ὑφάσματα. Ἡ τεχνουργία αὕτη προήχθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς μεγάλην ἀνάπτυξιν διὰ τῆς ἐφευρέσεως μηχανῶν καὶ μεθόδων τελειοτάτων, μεγάλως διευκολυνουσῶν τὴν κατασκευὴν τῶν τεχνητῶν ἀνθέων. Εἰς τὴν τελειότητα ταύτην σπουδαιότατα συνετέλεσε καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς τοῦ καταμερισμοῦ τῶν ἔργων. Σήμερον δηλαδὴ ἕκαστον ἐργαστήριον ἢ κατασκευάζει ἐν μόνον ὡρισμένον εἶδος ἀνθέων, οἷον ῥόδα μόνον, ἢ κρίνα, ἢ τεχνητὴν χλόην, ἢ φύλλα φοινίκων, ἢ περιορίζεται ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν κατασκευὴν ὡρισμένου τινὸς ὑλικοῦ, χρησιμεύοντος ἐν ἰδιαιτέροις ἐργαστηρίοις διὰ τὰ τεχνητὰ ἄνθη. Οὕτω λόγου χάριν ὑπάρχει ὡρισμένον τεχνουργεῖον κατασκευάζον μόνον λεπτοὺς σωλῆνας ἐκ κόμμιος, χρησιμεύοντας διὰ τὰ στελέχη κρίνων· ἕτερον ἐργαστήριον κατασκευάζει ἄλλα ὡρισμένα μέρη τοῦ ἄνθους καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ἰδιαίτεροι καλλιτέχναι ἀσχολοῦνται μόνον μὲ τὸν χρωματισμὸν τῶν ἀνθέων, ἵνα φαίνωνται ὡς φυσικά. — Τὰ τεχνητὰ ἄνθη χρησιμεύουσι πρὸ πάντων πρὸς καλλωπισμὸν τῶν κυριῶν, (τῶν πίλων, τῶν ἐνδυμάτων κτλ.), ἀλλὰ καὶ πρὸς στολισμὸν τῶν δωματίων. Πρὸς στολισμὸν τῶν τοίχων κατασκευάζονται καὶ ἐκ πορσελλάνης ἄνθη, ἀληθινὰ θαύματα τῆς τεχνουργίας, διότι πρὸς ἀπομίμησιν φυσικοῦ ἄνθους δὲν ὑπάρχει ὑλικὸν σκληρότερον καὶ μᾶλλον δυσμεταχείριστον τῆς πορσελάνης. Ἡ ἐξ ὑάλου κατασκευὴ ἀνθέων εὑρίσκεται ἤδη ἐν παρακμῇ, διότι τὸ ὑλικὸν εἶνε πολὺ εὔθραυστον.

κ. Δ. Οἰκ. εἰς Μαγνησίαν. Ἀπεστάλησαν καὶ ἀναμένομεν εἰδήσεις σας. — κ. Ν. Β. εἰς Βαλτζίκ. Ἐλήφθησαν. — κ. Σ. Μ. εἰς Κορυτσᾶ. Ὁ κατάλογος τῶν αἰτηθέντων βιβλίων σᾶς ἐστάλη. — κ. Φ. Ζ. εἰς Σιάτισταν. Ἀπὸ πολλοῦ στερούμεθα εἰδήσεών σας. — κ. Α. Σ. εἰς Κωνστ/πολιν. Δὲν ἐξαρτᾶται δυστυχῶς ἀπὸ ἡμᾶς. — κ. Γ. Η. Κ. εἰς Θεσσαλονίκην. Ἡ ἐπιστολή σας ἐλήφθη.

Ἐκδότης Π. Δ. ΖΥΓΟΥΡΗΣ. — Ἐκ τοῦ τυπογραφείου καὶ τοῦ στοιχειοχυτηρίου διὰ τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας Γ. ΔΡΟΥΓΟΥΔΙΝΟΥ ἐν Λειψίᾳ.
Χάρτης ἐκ τῆς Neue Papiermanufactur ἐν Στρασβούργῳ.